

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2024

Bc. Kateřina Gobyová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Setkávají se děti ve věku 10-15 let poprvé s citlivými
tématy v textech písniček předních českých rapperů?**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Kateřina Gobyová

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: Mgr. Miloš Hroch, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31.7.2024

Bc. Kateřina Gobyová

Bibliografický záznam

Bc. GOBYOVÁ, Kateřina. *Setkávají se děti ve věku 10-15 let poprvé s citlivými tématy v textech písniček předních českých rapperů?*. Praha, 2024. 98s. Diplomová práce (Mgr). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Miloš Hroch, Ph.D.

Rozsah práce: 148 738 znaků včetně mezer

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá primárními zdroji citlivých témat pro dospívající děti ve věku 10-15 let. Práce je založena na kvantitativní analýze a sběru dat formou dotazníkového šetření. První část se věnuje české rapové scéně a jejímu vývoji od počátku undergroundu až po vrcholy českého hudebního mainstreamu. Zároveň čtenáře seznamuje s předními českými rappery, jejich tvorbou a koncepty nastolování agendy a morálních panik, na základě kterých byly tvořeny hypotézy pro výzkum. Výzkum je založen na dotazníkovém šetření skrze strukturovaný dotazník distribuovaný mezi studenty vybraných škol metodou CAWI. Výsledkem práce je zjištění, zda se dospívající děti ve věku 10-15 let setkávají s citlivými tématy díky textům předních českých rapperů, nebo je zdroj těchto témat jiný. Zároveň si práce klade za cíl ověřit, zda jsou názory a pohled dětí na český rap totožné s převládajícími negativními názory ve společnosti a mezi jejich rodiči, nebo se jedná pouze o morální paniku případně o zažitá stereotypy starších generací, které se neslučují s realitou.

Abstract

The diploma thesis deals with primary sources of sensitive themes for teenage children aged 10-15 years. The work is based on quantitative analysis and data collection in the form of a questionnaire survey. The first part is dedicated to the Czech rap scene and its development from the beginning of the underground to the peaks of the Czech music mainstream. At the same time, it introduces the reader to the leading Czech rappers, their work and the concepts of agenda-setting and moral panics, on the basis of which hypotheses for research were formed. The research is based on a questionnaire survey through a structured questionnaire distributed among students of selected schools using the CAWI method. The result of the work is to find out whether teenage children aged 10-15 encounter sensitive topics thanks to the texts of leading Czech rappers, or whether the source of these topics is different. At the same time, the work aims to verify whether children's opinions and views of Czech rap are identical to the prevailing negative opinions in society and among their parents, or whether it is only a moral panic or experienced stereotypes of older generations that do not match reality.

Klíčová slova

Mladiství, teenageři, citlivá témata, český rap, rappeři, nastolování agendy, morální panika, stereotypy, dotazníkové šetření

Keywords

Youth, teenagers, sensitive themes, Czech rap, rappers, agenda-setting, moral panics, stereotypes, questionnaire survey

Title/název práce

Setkávají se děti ve věku 10-15 let poprvé s citlivými tématy v textech písniček předních českých rapperů?

Do children aged 10-15 encounter sensitive themes for the first time in the lyrics of songs by leading Czech rappers?

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat Mgr. Milošovi Hrochovi, Ph.D. za jeho nekonečnou trpělivost při vedení mé diplomové práce, poskytnutí cenných rad, připomínek a diskuzi o českém rapu. Dále děkuji své rodině, zejména synovci Staníkovi za to, že s tetou sdílí zálibu v českém rapu a bere ji na koncerty a také přátelům a kolegům za neutuchající podporu po celou dobu mého studia. Závěrem děkuji všem ředitelům a ředitelkám, kteří byly tomuto výzkumu otevření a samozřejmě také všem respondentům, byla radost s vámi pracovat.

Obsah

ÚVOD	3
1 PROMĚNY HUDEBNÍHO PRŮMYSLU A RAPU V ČESKÉM KONTEXTU	6
1.1 PLATFORMIZACE.....	6
1.1.1 Historie hudebních platforem	7
1.2 VÝVOJ RAPU OD UNDERGROUNDU PO VRCHOL ČESKÉ POP MUSIC	10
1.2.1 80. a 90. léta – počátky rapu, underground vs. komerce.....	11
1.2.2 00. léta – první festival, zájem médií, změny stávajících zvyklostí	13
1.2.3 10. léta – nástup mainstreamu.....	17
1.2.4 20. léta – přední příčky žebříčků a lavina rapperů.....	20
1.3 MORÁLNÍ PANIKA, NASTOLOVÁNÍ AGENDY A STEREOTYPY.....	24
1.3.1 Citlivá témata	24
1.3.2 Spirála mlčení.....	26
1.3.3 Koncept morální paniky & nastolování agendy	27
1.3.4 Problémové texty nebo problémové stereotypy?	32
2 METODOLOGIE.....	36
2.1 PŘEDSTAVENÍ RAPPERŮ A JEJICH TVORBY	36
2.1.1 Viktor Sheen	36
2.1.2 Calin.....	38
2.1.3 Yzomandias.....	39
2.1.4 Renne Dang.....	41
2.2 KVANTITATIVNÍ ANALÝZA	43
2.2.1 Dotazníkové šetření	44
2.2.2 Metoda CAWI.....	46
3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY	48
3.1 FORMOVÁNÍ HYPOTÉZ.....	49
4 METODA SBĚRU DAT A VZOREK	49
4.1 KÓDOVACÍ JEDNOTKA, PROMĚNNÉ A HODNOTY.....	51
4.2 VÝBĚR VZORKU	53
4.2.1 Náhodný vs. záměrný výběr.....	55
4.3 ETICKÉ ASPEKTY SBĚRU DAT	56
5 VYHODNOCENÍ OTÁZEK	57
5.1 OBECNÉ OTÁZKY	57
5.2 VZTAH DĚTÍ K ČESKÉMU RAPU	59
5.3 POPULARITA JEDNOTLIVÝCH RAPPERŮ	62

5.4 CITLIVÁ TÉMATA V TEXTECH.....	64
5.4 PŮVOD CITLIVÝCH TÉMAT.....	66
5.5 DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY.....	70
6 SHRnutí A ZÁVĚR.....	72
7 SEZNAM ZDROJŮ.....	75
7.1 POUŽITÁ LITERATURA.....	75
7.2 OSTATNÍ ZDROJE.....	79
7.3 SOUPIS POUŽITÝCH OBRÁZKŮ.....	90
8 PŘÍLOHY.....	92
9 TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	95

Úvod

Důvodů, proč jsem se rozhodla pro toto téma, které kombinuje jak mediální studia, tak i studium populární hudby, je hned několik. Tím hlavním je zejména moje osobní záliba v českém rapu a snaha vyhledávat a zkoumat témata, která dle mého názoru nemají v odborném diskurzu dostatečný prostor, případně jsou zavalena hodnotícími závěry a názory v rozporu s mojí osobní zkušeností. Vystává zde tedy jakási zvědavost ověřit, zda jsou moje zkušenosti tvořeny pouze mojí sociální bublinou a uzavřenou komunitou, nebo je to právě obecné společenské povědomí, které se svými názory odklání od reality.

Stejně jako mě osobně dlouhodobě frustruje negativita obestírající komunitu hráčů počítačových her¹, YouTuberů² a Twitch streamerů³, nelze si nevšimnout podobné negativity obestírající i český rap, přestože je zjevně fenoménem posledních let a zejména mezi mladou generací se těší velké oblibě.⁴ To samé se ale nedá říci o generaci jejich rodičů a mnohdy také ani o předních zástupcích české hudební kultury obecně. Jako příklad může sloužit anketa Český slavík 2023, kdy byl právě vzhled některých rapperů terčem posměchu ze strany moderátorů⁵, případně opakované diskuze nad tím, proč česká rádia nehrají rap ve stejném zastoupení jako jiné žánry, přestože je populární.⁶

Během mého života se český rap značně posunul, a zatímco v mém dětství bylo nemyslitelné, že by český rapper vyprodal O2 arénu a pravidelně vystupoval na festivalech, dnes je to zcela běžným jevem. Historicky čelil rap v žurnalistice a mnohdy i akademickém

¹ VILLANOVA UNIVERSITY. *New Research Shows More People Blame Video Games on School Shootings by White Perpetrators* [online]. 5/2019 [cit. 23.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www1.villanova.edu/villanova/media/features/schoolshootingsvideogames.html>

² ŠIMEČKOVÁ, Aneta. *Sledování youtuberů může způsobovat agresivitu u dětí. Jsou pak více vulgární.* [online]. 30.7.2019 [cit. 23.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://cnn.iprima.cz/zpravodajstvi/sledovani-youtuberu-muze-zpusobovat-agresivitu-u-deti-jsou-pak-vice-vulgarni>

³ LACKO, David. *Sledování násilných videoher místo jejich hrani: Zvyšuje agresivní komentář streamerů agresivitu dospívajících?* [online]. 1/2024 [cit. 23.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://irtis.muni.cz/cs/pro-media/sledovani-nasilnych-videoher-misto-jejich-hrani-zvysuje-agresivni-komentar-streameru-agresivitu-dospivajicich>

⁴ FOLTÁN, Tomáš. *Štěpán Voráček: Českým streamingovým platformám dominuje rap, nejvíc u mladých lidí* [online]. 3.6.2024 [cit. 24.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.frontman.cz/stepan-voracek-ceskym-streamingovym-platformam-dominuje-rap-nejvic-u-mladych-lidi>

⁵ HOŘEJŠÍ, Nela. *Degradují rap a není to vtipné, hodnotí Slavíky režisér Strach* [online]. 18.3.2023 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/hudba/reziser-klipu-jan-strach-rozhovor-na-ocko-black.A230316_112558_hudba_nh

⁶ MARTÍNKOVÁ Aneta, KAŠPÁREK Michal. *Rap si pouštíme sami, v rádiích na něj nepřišel čas. Dramaturgové se bojí sprostých slov a stížností* [online]. 6.12.2023 [cit. 25.4.2024]. Dostupný na WWW: https://www.irozhlas.cz/kultura/data-hudba-radia-rap-pisne-hity-hitparady-stream_2312060600_ksp

diskurzu označením jako deviantní žánr, problémová hudba podporující užívání drog, alkoholu a sexuální promiskuitu⁷. Přestože se během poslední let chápání a vnímání rapu značně zlepšilo⁸, stále se setkávám s mnoha předsudky a představami, které se diametrálně rozcházejí s mými osobními zkušenostmi, a to zejména při diskuzi s generací ve věku nad 45 let. Stejně tak jsem opakovaně zaznamenala negativní odezvy a předsudky v situaci, kdy jsem při diskuzi s rodiči náctiletých dětí zmínila možnost, že by jejich děti rády navštívily rapový koncert, což se mi při jakémkoliv žánru nikdy nestalo.

Začala jsem se tedy na základě osobní zvědavosti více zajímat o to, zda moje vnímání českého rapu je mylné, nebo je kolem tohoto žánru velké množství zbytečných morálních panik, které jakožto koncept zformuloval Stanley Cohen ve své knize *Folk Devils and Moral Panics*. Rozhodla jsem se tedy v rámci mé diplomové práce realizovat výzkum, který by alespoň částečně mohl přinést odpovědi na otázky položené výše a objasnit, zda skutečně znají děti alkohol, drogy a sebepoškozování díky rapu, tak, jak ukazují některé odborné studie, nebo je tento zdroj někde jinde.⁹ Téma negativních vlivů na děti i téma českého rapu a textů písní obecně je tak rozsáhlé a komplexní, že nemám ambice jej zcela vysvětlit a obsáhnout v rámci jednoho výzkumu, i tak ale předpokládám určitý přínos a vysvětlení alespoň základních otázek.

Co se týče aktuálních postojů v akademickém diskurzu, nelze je shrnout pod jeden jednoznačný názor a závěr. Některé studie se svými výsledky staví na stranu negativního vlivu textů písní na dospívající děti v případě, že reflektují citlivá témata, zejména v souvislosti s inklinací dětí k alkoholu, drogám a násilí.¹⁰ Na stranu druhou najdeme i

⁷ Příklady: NEŠPOR, Karel. *Klasika léčí, rap zvyšuje agresi a chuť na drogu*. *Psychologie dnes*, 2008, 14(6), ISSN 1212-9607. s. 42-43.

AMERICAN ACADEMY OF PEDIATRICS. *Policy Statement—Impact of Music, Music Lyrics, and Music Videos on Children and Youth* [online]. 19.10.2009 [cit. 3.7.2024]. Dostupný na WWW: https://www.researchgate.net/publication/286955377_Impact_of_music_lyrics_and_music_videos_on_children_and_youth_RE9144;

⁸ PANFILI, ČÁLIN. *Současné marketingové trendy rapových umělců v Čechách* [online]. Brno, 2023 [cit. 2024-07-25]. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/zs1kl/BAKALARSKA_PRACE_Soucasne_marketingove_trendy_rapovych_umelcu_v_Cechach.pdf. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce Mgr. Pavlína Míčová. s. 21

⁹ PIESCHL, Stephanie a Simon FEGERS. *Violent Lyrics = Aggressive Listeners?* *Journal of Media Psychology Theories Methods and Applications* [online]. 2016, 28(1) [cit. 2024-07-02]. ISSN 2151-2388. Dostupné z: doi:10.1027/1864-1105/a000144. s. 32-41

¹⁰ Např: AUSTIN, Davis. *Hip-Hop's Role in Teen Substance Abuse – A Wake-Up Call for Parents* [online]. 22.5.2024 [cit. 26.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://clearforkacademy.com/blog/hip-hop-roles-role-in-teen-substance-abuse/> & EMMANUELA. *How Rap Music Affects Teens* [online]. 23.4.2019 [cit. 26.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.youthvoices.live/how-rap-music-affects-teens/>

výzkumy, které naopak poslech populární hudby u dětí podporují díky jejímu pozitivnímu vlivu na vývoj během dospívání a náladu. Stejně tak právě ona citlivá témata v rapu podporují z důvodu, že pomáhají dětem adresovat problémy, se kterými se mohou stydět jít za rodiči a mají tak díky takovým textům pocit, že nejsou v tíživé situaci sami.¹¹ Můžeme tedy pozorovat protikladné závěry a postoje i v odborném diskurzu, a to nejen v České republice, ale i v zahraničí.

Důvodem, proč jsem si vybrala právě dospívající děti, je ten, že je považuji za jednu z nejnáchylnějších věkových kategorií k ovlivnění a zároveň je právě mezi nimi rap nejvíce oblíbený. Zároveň mi nedávalo větší smysl zkoumat populaci mladší než 10 let, která ještě tolik po českém rapu oproti teenagerům neprahne, nebo naopak zkoumat dospělé publikum, které by již mělo mít dostatečně vyvinuté kritické myšlení a zákonnou volnost k volbě témat a aktivit, kterými se obklopují.

V diplomové práci jsem se v několika bodech odklonila od odevzdaných tezí. Tím prvním je záměna samotného názvu „těžká témata“ za „citlivá témata“, důvod je prostý, pojem „těžká témata“ byl zvolen při tvorbě tezí bez bližšího seznámení s literaturou, kde jsem až následně zjistila, že se nejedná o vhodné označení a ve všech dostupných zdrojích se o tématu pojednává jako o „citlivém“. Další změny je možné zaznamenat v obsahu a struktuře, které vyplynuly při zpracovávání diplomové práce a snahy kapitoly na sebe lépe chronologicky i tematicky navazovat.

¹¹ Např: RAP RINGTONES. *Positive influence of rap music on youth* [online]. 21.8.2023 [cit. 26.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://medium.com/@rapringtones/positive-influence-of-rap-music-on-youth-f3b044afe3f5> & COLUMBIA SCHOOL OF SOCIAL WORK. *50 years of Hip-Hop: Exploring the Transformative Influence of Hip-Hop on the Field of Social Work* [online]. 25.8.2023 [cit. 26.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://socialwork.columbia.edu/news/50-years-hip-hop-exploring-transformative-influence-hip-hop-field-social-work>

1 Proměny hudebního průmyslu a rapu v českém kontextu

Tato kapitola slouží jako náhled do historického vývoje hudebního průmyslu v České republice v souvislosti s fenoménem platformizace pro celkové pochopení navazujících souvislostí. Účelem této kapitoly je také vysvětlení pojmů, jako jsou morální panika, nastolování agendy, stereotypy nebo citlivá témata, se kterými v rámci výzkumu dále pracuji a jejichž významy se váží k mým hypotézám.

1.1 Platformizace

Platformizaci lze popsat jako pronikání ekonomických, vládních a infrastrukturních digitálních platforem do aplikačních a webových ekosystémů, v rámci kterých zásadně ovlivňují fungování mediálního odvětví a jeho produkční postupy. Platformy poskytují digitální služby různého charakteru a usnadňují socioekonomickou, kulturní a politickou komunikaci, kterou do značné míry organizují a řídí pomocí své struktury a algoritmů.¹²

S příchodem digitálních platforem, kterými jsou například Instagram, Spotify, Netflix nebo YouTube, došlo mimo jiné také k zásadním změnám týkajícím se zpeněžení kulturních obsahů a tím i k větší centralizaci moci a obsahu.¹³ Jednotliví uživatelé dostali přímý přístup k požadovaným obsahům, které si mohou jednoduše vyhledat skrze vyhledávač, což zcela mění zavedený způsob fungování (nejen) celého hudebního průmyslu, který byl do té doby stavěný zejména na nahrávacích společnostech a jejich distribuci fyzických nahrávek (gramofonové desky, kazety, CD), pro které bylo nutné zajít do obchodu nebo počkat, až poštou dorazí na adresu či se uvolní k půjčení v půjčovně. Oproti tomu konkurenční možnost vyhledávání v reálném čase, stažení a okamžitým poslechu i několika interpretů najednou jednoznačně přináší rychlejší, levnější a uživatelsky příjemnější variantu pro každodenní používání, je tedy logické, že se k tomuto trendu s časem přiklání stále více uživatelů a je na hudebním průmyslu jako takovém, aby se tomuto tlaku přizpůsobil.¹⁴

¹² NIEBORG, David; POELL, Thomas; PRENGER, Mirjam; DEUZE, Mark. 2019. *Making Media: production, practices, and professions*. 1st edition. Amsterdam: Amsterdam University Press, 492 stran. ISBN 978-94-6298-811-8. s.85-86

¹³ HROCH, Miloš. *Učí nás Netflix být lepšími Evropany? Mezinárodního projektu se účastní čeští vědci* [online]. 23.3.2021 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://fsv.cuni.cz/aktuality/uci-nas-netflix-byt-lepsimi-evropany-mezinarodniho-projektu-se-ucastni-cesti-vedci>

¹⁴ BASBAS, Francesca Judine. *Here is the future of music: monetized livestreams* [online].30.7.2020 [cit. 23.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.bandwagon.asia/articles/here-is-the-future-of-music-monetized-livestreams-covid-19>

1.1.1 Historie hudebních platforem

Jak jsem zmínila výše, platformizace má globální význam na mnoho odvětví, nicméně pro tuto diplomovou práci je stěžejní zejména její vliv na hudební průmysl, který patří mezi nejdynamičtější oblasti obchodu, které neovlivňují pouze jednotlivce, ale celé komunity a světovou ekonomiku.¹⁵ Platformy zároveň ovlivňují i samotnou tvorbu a distribuci hudby a způsob, jakým hudbu konzumujeme jako posluchači.

Zásadním milníkem, který stojí na úplném počátku digitálních hudebních platforem, je založení společnosti Internet Underground Music Archive v roce 1993, která nabídla umělcům možnost distribuovat a sdílet svou hudbu nezávisle na nahrávacích společnostech, a to skrze bezplatnou webovou stránku. Tato společnost byla roku 1998 prodána a iniciativu převzal nový partner, společnost Emusic, která svým posluchačům nabídla kromě živého vysílání a stahování skladeb i online poslech vybraných rádií. Ke konci 90. let a počátku 00. let se obecně váže převážně popularita nelegálního stahování digitální hudby a její ukládání a následné pouštění na CD přehrávačích, což posluchače lákalo zejména nízkou finanční nákladností oproti koupi originálního CD a možností ukládat na CD různorodé interprety a žánry.¹⁶

U nelegálního stahování a ukládání hudby na CD je třeba zmínit také negativní stránku, která byla v tomto období často předmětem diskuzí, a to po stránce etické a morální, kdy interpreti a eventuálně i nahrávací společnosti přicházely o peníze za autorská práva a prodeje¹⁷.

Konec 20. a počátek 21. století se nesl ve znamení digitalizace a zrychlení přenosu dat díky internetu, což hudební trh zásadně ovlivnilo a posunulo blíže k platformám. Co se týče prvních významnějších webových platforem a jejich přizpůsobování obsahu posluchačům, po Emusic se na trhu v roce 2005 objevilo například internetové rádio Pandora, které uživatelům nabízelo rozhlasové stanice na základě jejich hudebních preferencí a po čase

¹⁵ RYŠAVÁ Michaela. *V rytmu hudebního průmyslu* [online].4/2022 [cit. 12.5.2024]. Dostupný na WWW: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/menova-politika/gallery/gev/gev_2022/gev_2022_04.pdf

¹⁶ VÁVROVÁ, Veronika. *Hudební streamovací služby jako hrozba pro budoucí vývoj rádia* [online]. Praha, 2021 [cit. 2024-07-26]. Dostupné z: https://theses.cz/id/476d5y/zaverecna_prace.pdf. Bakalářská práce. Vysoká škola kreativní komunikace. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Roreček.

¹⁷ HN DIALOG. *Cítíte vinu, když stahujete filmy a hudbu? Je pirátství krádež?* [online]. 23.1.2012[cit. 26.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://nazory.hn.cz/c1-54500010-anketa-jak-se-divate-na-piratske-stahovani-hudby-a- videa>

začalo jednotlivé skladby nabízet napřímo i mimo rádiové vysílání, a to zdarma pouze s nutností shlédnout reklamu. Další platformou, která tentokrát nesloužila pro posluchače, ale pro samotné interprety, byla stránka SoundCloud, kde mohli umělci z celého světa spolupracovat na svých projektech online. V roce 2008 přichází na trh platforma Spotify, která zpočátku nabízela poslech hudby, možnost vytvářet různé playlisty a sdílet hudbu mezi uživateli zcela zdarma. Placená byla pouze vylepšená verze, u které byl k dispozici i poslech hudby offline. Zároveň Spotify jako první platforma uspělo na celosvětovém trhu a ukázalo posluchačům, proč dává smysl za hudební obsah a možnosti, jak s ním pracovat, zaplatit.¹⁸

Mezi lety 2013-2014 přišel zásadní obrat, kdy se prodej digitální hudby zvýšil o 70% a zásadně potlačil nelegální stahování, změnila se také mentalita posluchačů, kteří byli více ochotni za služby, které streamovací platformy nabízí, zaplatit (přístup ke všem interpretům a skladbám v reálném čase s minimální námahou, tvorba playlistů, doporučené skladby vycházející z hudebních preferencí apod.). Předseda představenstva Ochranného svazu autorského, Roman Strejček, v rozhovoru pro iRozhlas v roce 2014 pronesl, že „...jsem v tomto směru optimista a věřím, že lidé, kteří mají rádi hudbu, vědí, že nemůže vznikat nová kvalitní hudba, aniž by za ni platili...“.¹⁹

Dalším zásadním obdobím určujícím rozvoj digitálních platform, byla pandemie Covid-19, kdy hudební umělci přišli o veškerý zisk ze živých vystoupení a byli nuceni se přesunout právě na platformy jako například Twitch, YouTube nebo Instagram Live. V březnu 2020 zaznamenala platforma Twitch.tv nárůst sledujících o 524% v sekci hudba, oproti období před Covidem.²⁰ Narostl také počet odběratelů na hudebních platformách, jako jsou Spotify nebo Apple Music, což zapříčinilo na přelomu let 2020/2021 nárůst tržeb o více než 39% (1,44 miliard v roce 2021, 1,63 miliard v roce 2022).²¹ Oproti tomu se opět začaly dostávat do popředí vinylové desky, které zaznamenaly meziroční nárůst v prodeji o 15%, jedná se

¹⁸ VÁVROVÁ, Veronika. *Hudební streamovací služby jako hrozba pro budoucí vývoj rádia* [online]. Praha, 2021 [cit. 2024-07-26]. Dostupné z: https://theses.cz/id/476d5y/zaverecna_prace.pdf. Bakalářská práce.

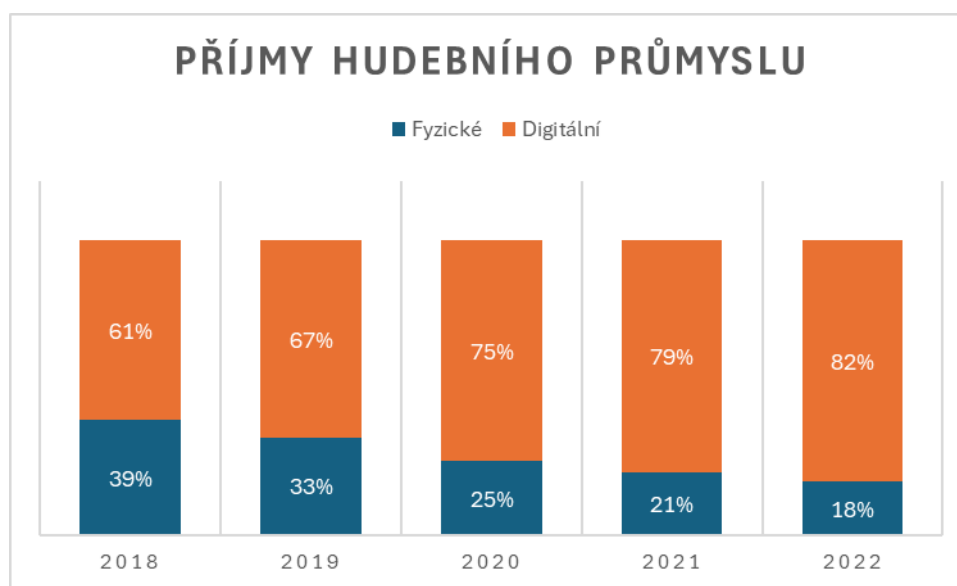
Vysoká škola kreativní komunikace. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Roreček.

¹⁹ HERGET, Jan. *Digitální hudba vytlačuje klasická CD. Čím dál víc lidí ji stahuje legálně* [online]. 26.1.2014 [cit. 26.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.irozhlas.cz/node/5908335>

²⁰ BASBAS, Franchesca Judine. *Here is the future of music: monetized livestreams* [online]. 30.7.2020 [cit. 23.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.bandwagon.asia/articles/here-is-the-future-of-music-monetized-livestreams-covid-19>

²¹ IFPI ČR. *TISKOVÁ ZPRÁVA: VÝSLEDKY TRHU 2022* [online]. 29.3.2023 [cit. 14.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://ifpicr.cz/files/page/95/44/9544b982e3d7d07640c0871f142b6873/TZ-CNS-IFPI-Vysledky-trhu-2022-Ceska-republika-105.pdf>

tedy o jeden z mála fyzických nosičů, o které posluchači stále jeví zájem.

(Obr. 1) – Poměr fyzických a digitálních příjmů v hudebním průmyslu v letech 2018-2022

Co se týče aktuálního trendu distribuce hudby mezi interpretem a posluchačem, umělci mají díky digitálním platformám a sociálním sítím možnost svou tvorbu distribuovat a propagovat bez návaznosti na promotéry či nahrávací společnosti.²² Zároveň díky algoritmům, které vyhodnocují chování a vyhledávání uživatelů na daných platformách, dochází k doporučení jejich tvorby posluchačům preferujícím umělce či žánr podobného charakteru.²³

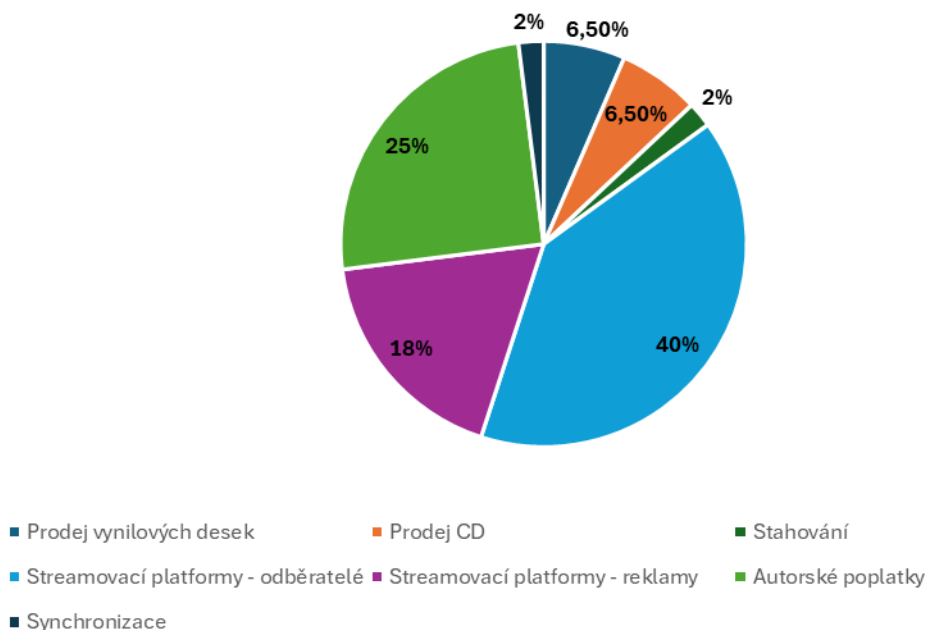
Ovšem platformizace není jediným zásadním hybatelem na trhu hudebního průmyslu, mezi další patří také Směrnice o autorském právu na jednotný digitální trh z roku 2022, konkrétně článek 17, který zcela zásadně upravuje odpovědnost za zveřejňovaný obsah na internetu. Obecně tedy ukončuje éru stahování (nejen) hudebních nahrávek bez nutnosti vypořádávání autorských práv, kdy platformy nově odpovídají za obsah, který na ně uživatelé vkládají, což zapříčinilo konec platform jako např. Uloz.to, kde bylo možné hudební nahrávky stahovat zcela zdarma. Z toho důvodu se stahování od roku 2022 značně propadá.²⁴

²² PŘÍDAL, Radim. *ZMĚNY V HUDEBNÍM PRŮMYSLU ZPŮSOBENÉ ROZVOJEM DIGITÁLNÍ DISTRIBUCE* [online]. Brno, 2012 [cit. 2024-07-23]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/zoj87/Diplomova_prace_Radim_Pridal.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ing. Rostislav Staněk.

²³ SPOTIFY.COM. *Jak chápat doporučení ve Spotify* [online]. Neznámé [cit. 24.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.spotify.com/cz/safetyandprivacy/understanding-recommendations/plain>

²⁴ MAŇÁKOVÁ, Mangalena. *Ulož.to, jak ho známe, končí. Čelilo žalobám, nabízelo i divadelní hry* [online]. 28.11.2023 [cit. 14.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-finance-uloz-to-jak-ho-zname-konci-celilo-zalobam-nabizelo-i-divadelni-hry-240547>

STRUKTURA PŘÍJMŮ HUDEBNÍHO PRŮMYSLU, 2022

(Obr. 2) – Struktura příjmů hudebního trhu v roce 2022

Platformizace není tématem, které by bylo řešeno pouze v rámci hudebního průmyslu, jedná se o interdisciplinární fenomén, se kterým se můžeme setkat také v rámci studia politologie, IT, kultury nebo ekonomiky, a právě mediální studia jsou často prostředníkem, který shrnuje různá odvětví a propojuje jejich vzájemné závěry a poznatky. V budoucnu se, víc než kdy dříve, dá očekávat propojování hudebního průmyslu s například herním průmyslem, již dnes jsme svědky produkce hudby určené přímo pro počítačové hry a většinový přechod z fyzického prostředí na platformy.²⁵²⁶

1.2 Vývoj rapu od undergroundu po vrchol české pop music

Tato kapitola nabízí poměrně stručnou historii vývoje českého rapu a představení důležitých milníků a interpretů tak, aby i čtenář nezainteresovaný v daném tématu mohl chápat celkové souvislosti a měl před samotnou analýzou prostor pro pochopení umístění rapu v české společnosti (a českých médiích) od jeho počátků po dnešní dobu.

²⁵ Např. spolupráce společnosti Riot a kapely Imagine Dragons, kteří složili skladby jako Legends Never Die, Warrior nebo Enemy pro videohru League of Legends

²⁶ NIEBORG, David; POELL, Thomas; PRENGER, Mirjam; DEUZE, Mark. 2019. *Making Media: production, practices, and professions*. 1st edition. Amsterdam: Amsterdam University Press, 492 stran. ISBN 978-94- 6298-811-8. s.85

1.2.1 80. a 90. léta – počátky rapu, underground vs. komerce

Počátky rapové kultury sahají v České republice do období 80. let 20. století, přesné datum je stále předmětem diskuzí, a zatímco někteří považují za prvního oficiálního průkopníka **Michala Viktořika** v roce 1989²⁷, jiní tuto roli přisluhují skupině **Manželé**, kteří v rámci své čtvrté vydané kazety s názvem *Je to vono* vydali v roce 1984 také dnes již legendární rapovou skladbu *Jižák*²⁸, primárně se ale věnovali folku a oproti **Michalovi Viktořikovi** se tak nejednalo o čistě rapové uskupení, které by tento žánr nějak zásadně produkovalo a šířilo dále. Mezi širokou veřejností neměl zpočátku tento hudební žánr valný úspěch a pochopení, Ondřej Anděra vystupující pod přezdívkou **Sifon** shrnul tehdejší vnímání rapu takto: „...v 90. letech lidi, a to včetně mých rodičů, říkali o rapu „Co to jako je? Lidi bez talentu, který neuměj zpívat a něco jako pokřikují“...“.²⁹

Samotní interpreti³⁰ popisují rapovou scénu 90. let jako underground³¹. Obecně by se dalo říci, že čím více byl rapper v 90. letech součástí mainstreamu³² a snažil se svou tvorbu komercializovat (např. **Chaozz**), tím více se dostal do povědomí a zájmu širšího publika, ale o to méně byl uznáván přímo rapovou a undergroundovou komunitou, jejímž smyslem bylo primárně sdílení názorů bez cenzury, boj proti zavedeným pořádkům, systému a právě komercializace byla součástí onoho systému a fungovala na opačných principech, než které se pojily s rapem. Mnoho známých rapperů se v době neexistujících sociálních sítí a velkých rapových kulturních akcích spojovalo skrze společnou ilegální zábavu, která ke kultuře rapu neodmyslitelně patří – graffiti.³³

Druhá polovina 90. let a přelom do let nultých se jednoznačně nesla ve znamení v tu chvíli

²⁷ ČESKÁ TELEVIZE, iVYSÍLÁNÍ. *Rap Story, díl 1/10* [online]. 2021 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010002/>, č. 2:21 – 2:33

²⁸ TKÁČ, Vojtěch. *Počátky a vývoj českého hip hopu v tuzemských hudebních časopisech* [online]. Praha, 2021 [cit. 2024-06-23]. Dostupné z:

<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/151305/120396975.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Doc. PhDr. Martin Soukup, Ph.D.

²⁹ ČESKÁ TELEVIZE, iVYSÍLÁNÍ. *Rap Story, díl 2/10* [online]. 2021 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010002/>, č. 1:16 – 1:31

³⁰ Vladimír 518, Yzomandias, SmackOne viz. iVysílání, RapStory, díl 1/10

³¹ Underground (anglicky podzemí) - je výraz označující skryté, neoficiální až ilegální hnutí viz. slovník pojmů <https://cojeto.superia.cz/kultura/underground.php>

³² Mainstream (složení anglických pojmů Main - hlavní a stream – proud) - jedná se o označení druhu tvorby určené pro široké masy s komerčním potenciálem (hudba, filmy, knihy i hry apod.). V tomto smyslu může pojem vyvolávat i negativní konotace. Viz. IT slovník https://it-slovník.cz/pojem/mainstream/?utm_source=cp&utm_medium=link&utm_campaign=cp

³³ ZEMAN, Ladislav. *Českej rap*. Praha: MEJ DEJ Praha s.r.o., 2022, ISBN 9788090829206. s. 34

již nezastavitelné popularizace rapu, jeho přesun z undergroundu do povědomí široké veřejnosti a nově také internet, kde vznikají první oficiální videoklipy na platformě YouTube. S tímto přerodem se pojí zejména kapela **Chaozz** a jejich debutová skladba *Televize* následována hity *Vodopády* či *Brána* z alba *Zprdeklrika* vydaném v roce 1997. Přestože je **Chaozz** považován za jedny z průkopníků českého rapu v 90. letech, samotní rapperi, kteří v té době působili, vnímají skupinu často negativně právě kvůli jejich komerci – zejména podpisu smluv s nahrávacími společnostmi, které nabízely velmi nevýhodné podmínky a měly tendence do tvorby zasahovat tak, aby byla vhodná pro rádia a širší veřejnost. Někteří také argumentují, že nebyli u samotného zrodu a připojili se až ve 2. polovině 90. let, kde se z nich díky jediné skladbě stal fenomén české i slovenské scény v podstatě přes noc.³⁴ Zakladatel skupiny, Adam Svatoš s přezdívkou **Kato**, se k tehdejší kritice vůči **Chaozzu** vyjádřil: „...z určitých stran byla cejtit taková hořkost, že my si to nezasloužíme, že to ani pořádně neumíme a támhleto a tohleto, ale tehdy to přitom neuměl nikdo...“.³⁵

Richard Mokrář vystupující pod přezdívkou **Abdul52** shrnul příchod **Chaozzu** slovy: „...tam si myslím, že skončila jakoby ta sranda, najednou se objevil někdo (*Chaozz – pozn. autorky*), kdo se prodal, což mi třeba dneska vůbec nevadí...“.³⁶ Podobně kriticky je v 90. letech hodnotil i Michal Opletal alias **Orion**, ústřední postava české rapové scény: „...ted' když se na to podívám zpětně, tak to vlastně byla cool kapela (*Chaozz – pozn. autorky*) na tu dobu, ale my jsme byli mladý a měli jsme pocit, že jediný real jsme my a že tak, jak to děláme my, je to jediný správný...“.³⁷

Dalším důležitým jménem z počátků rapové scény je uskupení **Indy & Wich**, ke kterým v té době patřil také rapper **L4**. **Indy** a **L4** zajistili rap a **DJ Wich** se staral v té době o nevídané mixování hudby. Celé uskupení je společně se skupinou **PSH**³⁸ považováno za jedny ze zakladatelů rapové scény u nás.

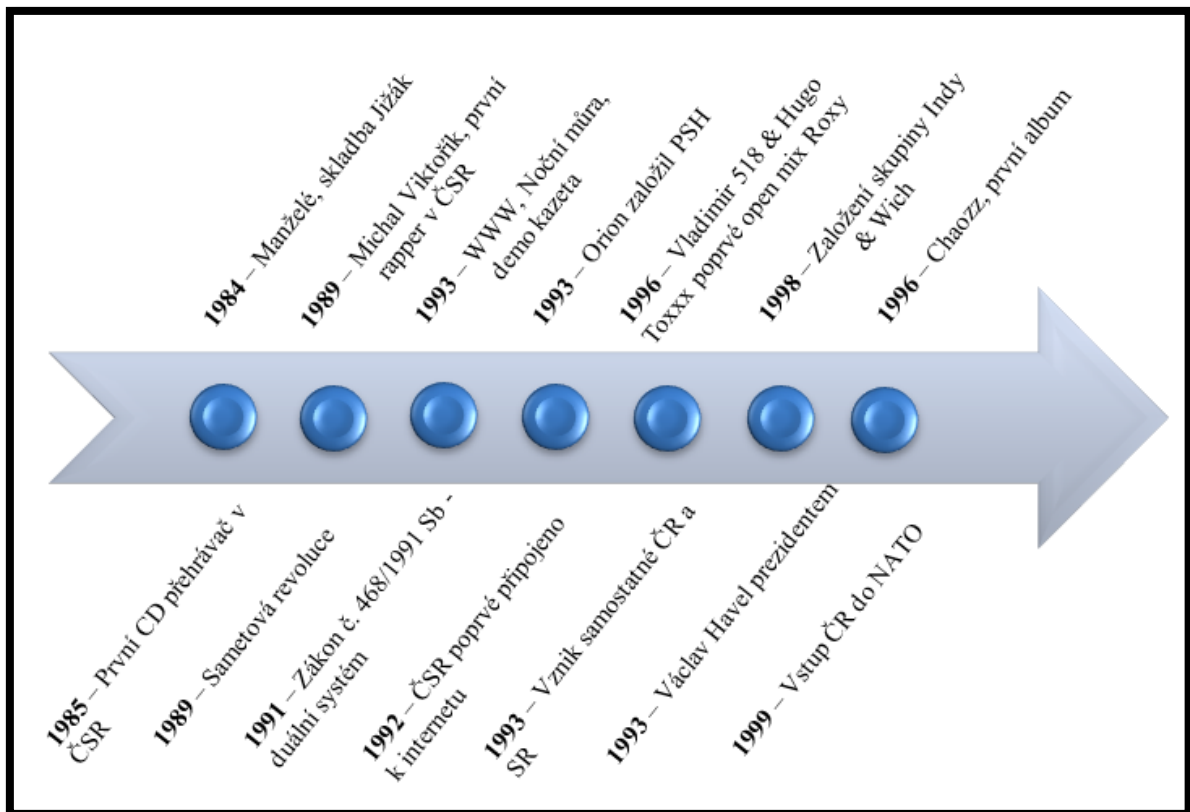
³⁴ ZEMAN, Ladislav. *Českej rap*. Praha: MEJ DEJ Praha s.r.o., 2022, ISBN 9788090829206. s. 73-74

³⁵ ZEMAN, Ladislav. *Českej rap*. Praha: MEJ DEJ Praha s.r.o., 2022, ISBN 9788090829206. s. 74

³⁶ ČESKÁ TELEVIZE, iVYSÍLÁNÍ. *Rap Story, díl 2/10* [online].2021 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010002/> č. 9:34 – 9:47

³⁷ ČESKÁ TELEVIZE, iVYSÍLÁNÍ. *Rap Story, díl 2/10* [online].2021 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010002/>, č. 10:45-10:57

³⁸ PSH – zkratka pro Peneři strýčka Homeboye

Časová osa – historické milníky v kontextu vývoje rapu – 80. a 90. léta, vlastní tvorba

1.2.2 00. léta – první festival, zájem médií, změny stávajících zvyklostí

Na přelomu tisíciletí už český rap začínal nabírat na popularitě i mimo hlavní základny v Praze – např. **Naše věc** v Brně nebo **DeFuckTo** ve Zlíně a vyšel také první studiový projekt, který už nebyl pouze „domácí tvorbou“, ale měl svou oficiální studiovou produkci. Tím bylo album *Repertoár* od skupiny **PSH** v produkci **DJ Wiche** roku 2001. Tehdejší zvýšený zájem o rapovou hudbu odstartoval období exponencionálního růstu popularity, které trvá dodnes a Vladimír Brož vystupující pod přezdívkou **Vladimír 518** jej shrnul slovy: „...mládež se na to najednou začala víc koncentrovat a stalo se z toho to, co je teďka a to, co bude i v budoucnu...“.³⁹

Z mediálního hlediska je toto období známé také pro rozdělení rapové scény mezi dva internetové (a později i tištěné) časopisy, které se zabývaly novinkami z rapové kultury, módou či graffiti, a to **bbarak.cz** a **boombap.cz**, kteří spolu neustále soupeřily o čtenáře.⁴⁰

³⁹ ČESKÁ TELEVIZE, iVYSÍLÁNÍ. *Rap Story, díl 2/10* [online].2021 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010002/>, č. 9:48- 9:51

⁴⁰ STANĚK, Luděk. *NESMÍRITELNĚ VÁŽNÍ* [online]. 9.8.2006 [cit. 23.7.2024]. Dostupný na WWW:

V roce 2002 byl zahájen první oficiální festival věnovaný právě rapové a hiphopové hudbě, a tím je **Hip Hop Kemp** v Hradci Králové⁴¹. Zatímco v dnešní době můžeme české rappery vidět i na běžných multižánrových festivalech, jako jsou například **Rock For People**, **Benátská!** nebo **Majáles**, v 90. letech a první polovině 00. let to rozhodně nebylo pravidlem. Za organizací **Hip Hop Kempu** stála právě komerční větev **BBarák** (a jejich firma Festivalpark Production) a přestože první ročníky byly finančně ztrátové⁴², započaly éru, která do jisté míry přenesla rap z undergroundu mezi větší masy lidí.⁴³ Návštěvnost i zisky **Hip Hop Kempu** rostly až do pandemie Covid 19, kdy nebylo možné realizovat několik po sobě jdoucích ročníků a organizační firma Festivalpark Production skončila v roce 2021 v insolvenci.⁴⁴

Přestože se v 90. letech mnoho lidí z rapové scény vymezilo proti jakékoliv komercializaci tvorby, s příchodem většího zájmu médií a rostoucími základnami fanoušků se museli i oni (alespoň částečně) přizpůsobit nové době. V roce 2003 se rap poprvé zařadil jako soutěžní žánr na hudebních cenách **Anděl**.⁴⁵

Další milník do historie českého rapu přináší v roce 2004 uskupení **Supercrooo**⁴⁶ s jejich *Toxic Funkem*, který do svých textů vsadil mnohem větší agresivitu, satiru, anglicismy a také vulgarismy, což do té doby nebylo běžné. Zároveň se snažili záměrně provokovat a útočit na stávající rappery či české celebrity, např. **Dádu Patrasovou** a **DJ Wiche**.⁴⁷ **Ladislav Zeman** shrnul ve své knize *Českej rap* příchod **Supercrooo**: „...do té doby se nenosilo

<https://www.advojka.cz/archiv/2006/32/nesmiritelne-vazni>

⁴¹ Od roku 2001 probíhala v Praze pravidelně akce Hip Hop Foundation, nejednalo se ale o veřejně přístupné místo s velkou návštěvností, spíše o prostor, kde probíhaly tzv. battles (rapové „souboje“) mezi zainteresovanými umělci (rap, beatbox apod.)

⁴² BÁRTOVÁ, Dominika. *Milionový Hip Hop Kemp. Jak vznikl hudební byznys pro pět set tisíc lidí* [online]. 26.8.2016 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://forbes.cz/milionovy-hip-hop-kemp/>

⁴³ V roce 2016 čítala návštěvnost Hip Hop Kempu cca 23 000 lidí a vystoupily zde mimo jiné i zahraniční hvězdy jako Machine Gun Kelly nebo Redman viz. <https://forbes.cz/milionovy-hip-hop-kemp/>

⁴⁴ HOUŠKA, Jan. *Konec slavného Hip Hop Kempu? Produkce je v insolvenci, neustála covid* [online]. 14.12.2021 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/450567-konec-slavneho-hip-hop-kempu-produkce-je-v-insolvenci-neustala-covid>

⁴⁵ V roce 2003 byla nově zařazena kategorie „Dance & Hip-Hop“, která byla roku 2005 přejmenována na „Hip-Hop & RnB“, což trvalo až do roku 2011, kdy teprve Rap a Hip-Hop dostal samostatnou kategorii viz. [https://cs.wikipedia.org/wiki/And%C4%9Bl_\(cena\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/And%C4%9Bl_(cena))

⁴⁶ Skupina Supercrooo se původně jmenovala K.O. Krú a měla dva členy, kteří si v té době říkali Hack a Phat, dnes je můžeme vidět pod pseudonymy Hugo Toxxx a James Cole

⁴⁷ VESELÝ, Karel. *Jak je na tom český hip hop*. Respekt [online]. 20.8.2006 [cit. 6.7.2024]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2006/34/jak-je-na-tom-cesky-hip-hop>

*sebevědomé spratkovství a velké ego, vládla pohoda, jointičky a láska. Toxic Funk šel proti tomu a změnil český rap navždy...“.*⁴⁸

Co se týče větší pozornosti médií, 00. léta jsou pro rapovou kulturu zlomová, a to jak v tisku, rozhlase, televizi, tak i stále více přístupném a rozšiřujícím se internetu. Přestože první zmínky můžeme postřehnout v rádiích již kolem roku 1997⁴⁹, pravidelný prostor v celostátním vysílání dostal rap až roku 2002 v pořadu *Groove* na **Evropě 2**.⁵⁰ Následovalo **Radio Wave**⁵¹ roku 2006, které jako jedno z prvních přineslo nové, a do té doby pro rádia velmi netradiční, žánry pro mladé, jako jsou právě rap, funk nebo hardcore. V samotném popisu rádia najdeme dodnes informaci, že se při výběru hudby řídí sluchem a srdcem, nikoliv žebříčky a prodeji.⁵² O rok později začala vysílat první stanice zaměřená čistě na hip hop a rap – **Radio Spin**⁵³.

Podíváme-li se na televizní vysílání, první rozhovory s rappery, ukázky videoklipů a seznamování s trendem rapové kultury můžeme vidět již v 90. letech v pořadech jako **hitparáda ESO**, nicméně první televizní pořad zaměřený čistě na rap přinesla až televize **Óčko** v roce 2005 pod názvem *5. Element*.⁵⁴

Jak jsem již psala v předchozí kapitole, k počátku nového tisíciletí patří neodmyslitelně příchod nového média – internetu a s ním také nové možnosti pro sdílení obsahu. Na jednu stranu vznikají první webové stránky⁵⁵, kde se mohou fanoušci rapu scházet a dozvídat zajímavosti a novinky o svých oblíbených interpretech, na stranu druhou ale přichází doba domácího nelegálního stahování obsahu na CD přehrávače a s ním tak velký pokles

⁴⁸ ZEMAN, Ladislav. *Českej rap*. Praha: MEJ DEJ Praha s.r.o., 2022, ISBN 9788090829206. s. 105

⁴⁹ Např. III Flava Jam na Radiu 1 nebo pořad Láary Fáary, které do svého repertoáru občasně rapové skladby zařadily

⁵⁰ Co se týče regionálního vysílání, nebylo možné v rámci rešerší zmapovat všechny v té době existující stanice, z toho důvodu jsem pro vytyčení důležitých milníků v této kapitole zvolila sledování pouze celoplošných vysílání zahrnujících více regionů

⁵¹ Projekt „Rádio pro mladé“ byl uveden v rámci Českého rozhlasu již v roce 1994, nicméně se nedočkal valného úspěchu kvůli sporům o volné kmitočty pro vysílání, k rozvoji došlo až po digitalizaci vysílání viz. <https://wave.rozhlas.cz/o-stanici-5180091>

⁵² RADIO WAVE. *O stanici* [online]. 27.6.2017[cit. 24.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://wave.rozhlas.cz/o-stanici-5180091>

⁵³ PRIMA. *Radio SPIN* [online]. Neznámé [cit. 24.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.skupinaprima.cz/radio-spin/>

⁵⁴ ZEMAN, Ladislav. *Českej rap*. Praha: MEJ DEJ Praha s.r.o., 2022, ISBN 9788090829206. s. 166-167

⁵⁵ Např. boombap.cz na který přispívali i samotní rappeři

prodejů.⁵⁶

Druhá polovina 00. let se nesla primárně ve znamení rozmachu soukromých vydavatelství a nakladatelství, jejichž zakladateli jsou rappeři samotní, což přináší nové podmínky a příležitosti, které v 90. letech nebyly možné. Interpreti si mohli nově určovat vlastní pravidla tvorby, vydávání a komerce a přitom se nacházet na profesionální úrovni. Za zmínku stojí zejména nakladatelství **BiggBoss**, které se pojí s hlavními jmény rapové kultury – **Vladimir 518, Orion, James Cole, Hugo Toxxx** nebo **WWW**. Do roku 2021, kdy zakladatel značky **Vladimir 518** oznámil její konec, se mezi výčet aktivit mimo produkci rapových skladeb řadila také výroba oděvů, vydavatelství internetového magazínu či knižní nakladatelství.⁵⁷ Druhým zásadním vydavatelstvím, které začalo roku 2006 svou tvorbu produkovat na profesionální úrovni, bylo **Ty Nikdy** se zakladatelem **Idea**, ke kterému se postupně přidala přední jména, jako jsou **DJ Fatte, Rest, Mc Gey** nebo **Paulie Garand**. Oproti **BiggBossu** vydavatelství stále funguje i do dnešního dne a má na kontě již více než 27 vydaných alb.⁵⁸

Se stoupajícím zájmem médií i veřejnosti přichází také pozornost filmu, což mělo za následek vznik prvního celovečerního dokumentárního filmu v roce 2008 s názvem *Česká RAPublika*, který zmapoval ústřední postavy počátků českého rapu, jako jsou **PSH, DJ Wich** nebo **Supercrooo**.⁵⁹

Z tvůrčího hlediska první desetiletí nového tisíciletí přineslo do českého rapového prostředí také řadu nových tváří, mezi které patří například **Marpo, Tafrob, Smack, Rest, Paulie Garand, Renne Dang, DJ Logic**⁶⁰, **Řezník** nebo **Prago Union** se staro-novou tváří **Katem**.⁶¹

⁵⁶ SCHÖN, Otakar. *Studie: Stahování z internetu poškozují prodeje CD* [online]. 10.11.2004 [cit. 26.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.zive.cz/bleskovky/studie-stahovani-z-internetu-poskozuj-prodeje-cd/sc-4-a-120765/default.aspx>

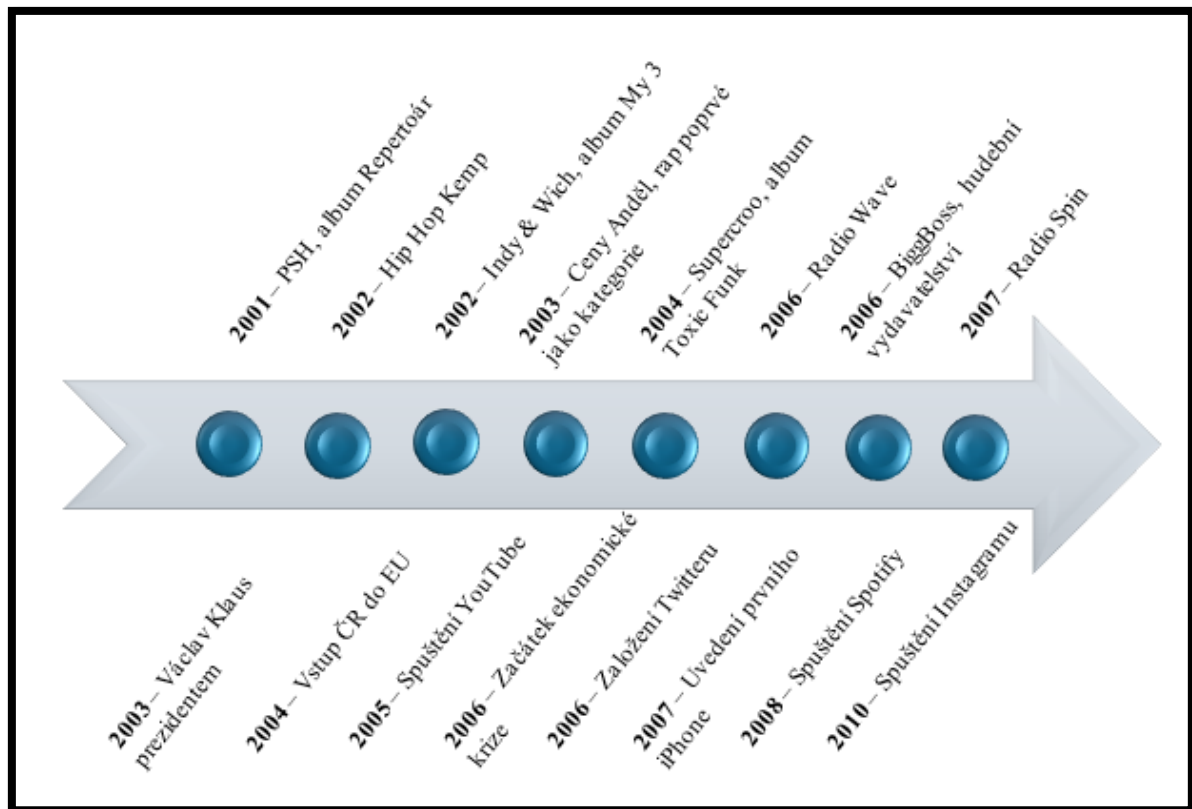
⁵⁷ EARCH.CZ. *Bigg Boss* [online]. Neznámé [cit. 27.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.earch.cz/katalog/autori/big-boss>

⁵⁸ TYNIKDY.CZ. *Idea* [online]. Neznámé [cit. 27.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.tynikdy.cz/interpret/idea>

⁵⁹ KVIFF. *Česká RAPublika* [online]. Neznámé [cit. 27.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.kviff.com/cs/program/film/17/5115-ceska-rapublika>

⁶⁰ Později známý jako Yzomandias

⁶¹ Kato založil Prago Union po svém odchodu ze skupiny Chaozz

Časová osa – historické milníky v kontextu vývoje rapu – 00. léta, vlastní tvorba

1.2.3 10. léta – nástup mainstreamu

S přelomem 00. a 10. let přišla vlna nových a okamžitě také populárních rapperů, kteří přinesli nové styly inspirované primárně západní kulturou, ze kterých se stali poprvé také celebrity.⁶² Zatímco do té doby byli rappeři vnímáni jako určitá okrajová skupina mladých lidí se společnými zájmy (graffiti, rap..), nově se díky komercializaci a sociálním sítím stávali z rapperů hvězdy, které nevystupují v tajných podzemních klubech a začalo se mimo jiné rozmáhat i vedení rapových projektů skrze profesionální obchodní modely, které vychází z marketingových principů jako přizpůsobování hudbě, aktuální náladě ve společnosti nebo prodej merche⁶³. Tedy úplný opak fungování a smýšlení, který známe z 90. let.

⁶² SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: sociologické, psychologické a pedagogické aspekty*. Brno: Mendelova Univerzita v Brně, 2017, ISBN 978-80-7509-498-8. s. 190 -192

⁶³ Merch (z angl. merchandise) – zboží pro obchodování, může zahrnovat oblečení a doplňky s potiskem či logem, koupí fanoušci vyjadřují podporu a příslušnost určité skupině viz. <https://www.colorfactory.cz/co-je-to-merch/>

Na scénu se přidala jména jako **Ektor, Viktor Sheen, Mc Gey, Michajlov, Refew, Maniak, Nik Tendo, Hasan, Cashanova Bulhar, Calin, Charlota** nebo **Ben Cristovao**. Kromě velké vlny nových rapperů se rozmohlo také zakládání dalších hudebních vydavatelství – **Hypno808** (2011), **Blackkwood** (2014), **Milion+** (2015) a **Mike Roft** (2018).⁶⁴ Rok 2015 byl zároveň obdobím něčeho, co by se dalo nazvat drsnějším a vulgárnějším rapem bez hranic. Velká část nově přichozích rapperů a nově vydávaných písní se zabírala ženami, a to v negativním a silně kritizujícím světle⁶⁵, vykreslovala extrémní témata jako znásilňování, fyzické násilí, potraty a různé formy fetišismu, což by dnes vyvolalo značnou kontroverzi i mezi předními fanoušky. V tomto kontextu vyšly skladby **Ektor – Nohy v pěst, Renne Dang & Viktor Sheen – Instantní čubky II** a velké popularitě se těšil také kontroverzní rapper **Řezník**. I v tomto období byla podobná tvorba mezi některými umělci terčem kritiky - „...rap je dnes plný arogantních sebestředných teenagerů, kteří na venek působí jako rebelové, ale přitom jsou daleko více omezení a uvěznění ve vlastních pravidlech, pózách a klišé...“ – **Kapitán Demo** (Jiří Burian)⁶⁶

Druhá polovina 10. let se nesla ve znamení pokračujícího exponenciálního růstu, co se týče obliby českého rapu, a to zejména u mladé **generace Z**⁶⁷, která poprvé v historii tíhla spíše k novějším a mladším rapperům (a žánru trap) jako jsou **Viktor Sheen** či **Yzomandias**, než ke známým jménům z 90. let jako **PSH** nebo **Orion**. Rapperi stále častěji obsazovali přední příčky žebříčků, stále častěji jsme se s nimi mohli setkávat v rámci multižánrových festivalů a poprvé došlo k vyprodání pražské O2 areny čistě rapovou skupinou, a to **Marpem** a jeho **TroubleGangem** v roce 2018. Těch milníků, které v druhé polovině 10. let padly, je celá řada, rap už nebyl pouze undergroundovou zábavou „pro zasvěcené z Prahy“, ale stal se mainstreamem, který zaplnil česká rádia, hudební televizní stanice a vyprodával velké haly i hudební kluby.⁶⁸

⁶⁴ ZEMAN, Ladislav. *Českej rap*. Praha: MEJ DEJ Praha s.r.o., 2022, ISBN 9788090829206. s. 496 - 503

⁶⁵ Nejčastějším tématem jsou fanyanky, které se snaží za každou cenu rappery svádět, dále ženy s vyzývavým chováním a oblečením, ženy v klubech, těhotné ženy v mladém věku, užívající drogy nebo s pochybnými partnery, ženy často střídající sexuální partnery apod.

⁶⁶ TKÁČ, Vojtěch. *Počátky a vývoj českého hip hopu v tuzemských hudebních časopisech* [online]. Praha, 2021 [cit. 2024-06-23]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/151305/120396975.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Doc. PhDr. Martin Soukup, Ph.D.

⁶⁷ Generace dětí narozených mezi lety 1996 a 2009, tj. generace, jejichž rodiče pochází z dob socialismu a během dětství si prošli postupným střídáním technologií od pevné telefonní linky, kazet, přes CD, mobilní telefony, počítače až po smartphony, internet a sociální sítě viz.

<https://www.csas.cz/cs/firmy/articles/generace-z>

⁶⁸ HORÁK, Ondřej. *Věřit na peníze byla past. Raperi Yzomandias a Nik Tendo dvakrát vyprodali Roxy*

S popularizací rapu ovšem přišla také vlna kritiky, a to zejména od rapperů, kteří byli součástí počátku této subkultury v 90. letech a komerce či business byly pojmy, kterými opovrhovali. Objevily se také názory, že se rapperem snaží být každý druhý, protože v tom vidí možnost snadné slávy a rychlých peněz, čímž zcela upadají základní principy a hodnoty, které k rapu patří.⁶⁹

S rozmachem moderní technologie, internetu, profesionálních vydavatelství a možností stále více upravovat zvuk i hlas, mohl začít nahrávat a vydávat v podstatě každý, což logicky vedlo k zahlcení trhu a většímu dělení fanoušků mezi jednotlivé interprety. Marko Elefteriadis alias **Ektor** byl také jedním z kritiků tohoto fenoménu: „...*tady je čtrnáct rapperů na metr čtvereční, máme tu víc rapperů jak fotbalistů, katastrofa. Pro mě bylo zásadní mluvit až po tom, co něco zažiju, což už dneska nikoho nezajímá, dneska rapujou děti z pokojíčku...*“.⁷⁰

Zároveň se fanoušci rozdělili na dvě skupiny dle svých preferencí - tzv. *oldschool rap*⁷¹ a *trap mainstream*⁷², u druhého zmíněného začalo nově docházet ke kombinaci rapu s jinými populárními žánry – např. elektro, country, pop nebo DnB.

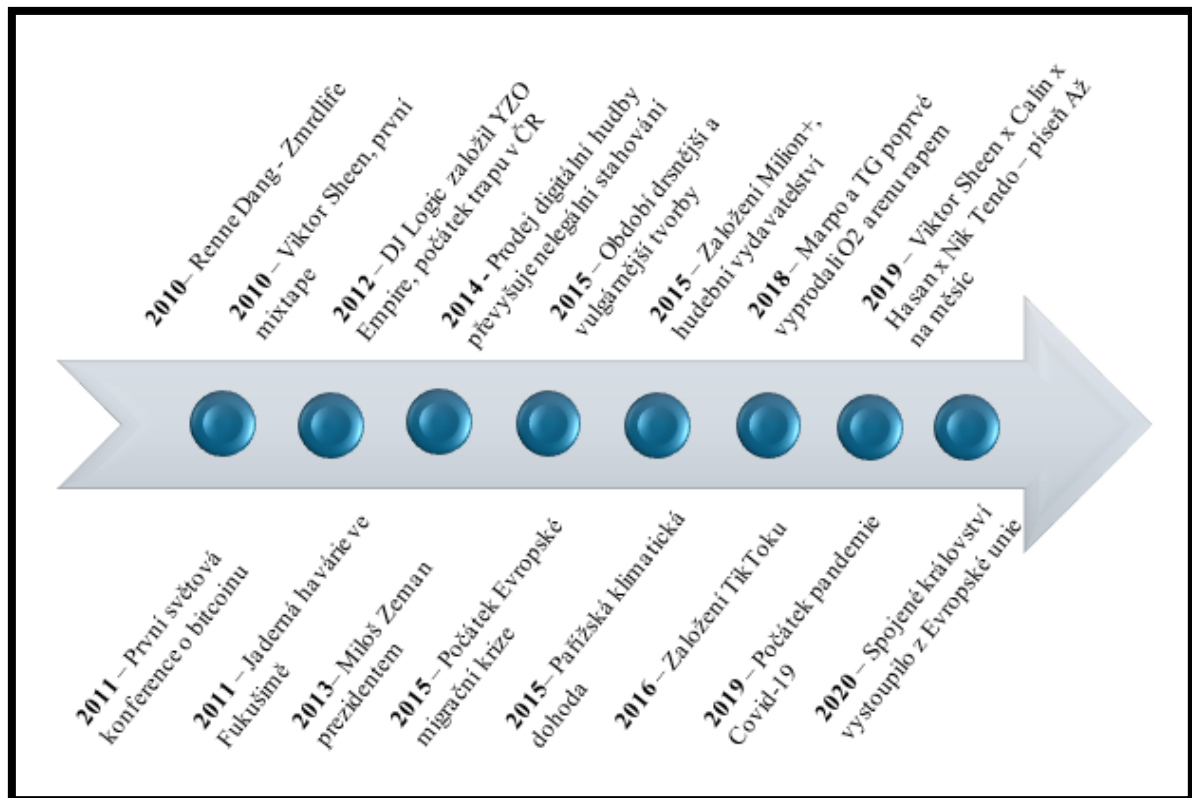
[online].18.4.2023 [cit. 2.7.2024]. Dostupný na WWW:
<https://magazin.aktualne.cz/kultura/hudba/yzomandias-nik-tendo-roxy-koncert/r~7f13653cddd611eda25a0cc47ab5f122/>

⁶⁹ STAŇKOVÁ, Michaela. *Otázky na rap* [online]. 15.1.2021[cit. 2.7.2024]. Dostupný na WWW:
<https://www.studentsummit.cz/otazky-na-rap/>

⁷⁰ ČESKÁ TELEVIZE, iVYSÍLÁNÍ. *Rap Story, díl 6/10* [online]. 2021 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010002/>, č. 0:30 – 1:05

⁷¹ Oldschool rap zahrnuje původní rappery z 90. a počátku 00. let jako PSH, Chaozz, Orion nebo Supercrooo

⁷² Trap Mainstream zahrnuje nové rappery z 10. let jako Viktor Sheen, Yzomandias nebo Calin

Časová osa – historické milníky v kontextu vývoje rapu – 10. léta, vlastní tvorba

1.2.4 20. léta – přední příčky žebříčků a lavina rapperů

První příčky žebříčků a rekordní úspěchy neopustili rap ani po roce 2020, kdy sice kvůli pandemii Covid-19 na nějakou dobu opadla živá vystoupení a festivaly, o to více ale stoupala přehrávání na **YouTube** a hudebních platformách jako **Apple Music** nebo **Spotify**.⁷³

Většina rapperů populárních v 90. letech překročila věkovou hranici 40 let a scénu pomalu ale jistě začala přebírat mladší generace, na čemž mají značnou zásluhu sociální sítě jako Instagram, TikTok nebo platforma YouTube, kde stačí jedna skladba nebo úsek z videoklipu mezi trendy na to, aby se rapper stal celebritou v podstatě přes noc, což potvrzuje v rozhovoru pro Českou televizi i Tomáš Pechlák alias **DJ Wich** - „...tady furt byla jakoby komunita Praha, kde nikdo nesměl dovnitř a teď ta muzika, která vede, jsou s nadhledem lidi, co by mohli být naše děti, a to je právě ta nová vlna...“.⁷⁴ Vydávání skrze hudební labele, vkládání jiných žánrů do rapu a prodej merche již není ničím ojedinělým. Stále

⁷³ KNOTKOVÁ, Simona. *Covid-19 podle výzkumu zvýšil poslech hudby* [online].11.4.2021 [cit. 4.7.2024].

Dostupný na WWW: <https://musicserver.cz/clanek/65499/covid-19-podle-vyzkumu-zvysil-poslech-hudby/>

⁷⁴ ČESKÁ TELEVIZE, iVYSÍLÁNÍ. *Rap Story, díl 8/10* [online].2021 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010002/>, č. 0:25 – 0:42

funguje rozdělení mezi fanoušky *oldschoolu* a *mainstreamu*, s tím, že *mainstream* jednoznačně vede jak v počtech streamů, tak i prodeích a celkové popularitě, a to zejména u mládeže. Kritika je stále zaměřována na velké množství rapperů, preferování prodejí před kvalitou hudby stejně jako na nízký průměrný věk posluchačů. Kritiku nízkého věku posluchačů rozporoval rapper **Yzomandias** v rozhovoru pro rádio **Wave** - „...*hodně lidí furt chodí a plácají, že nás poslouchají jenom děti, ale to je to, co je hodně na internetu, tam píšou hlavně děti, většina normálních dospělých lidí tam nic nepíše. Já na našich shows vidím všechny věkové kategorie od 12 letých dětí po 40 letý chlapy...*“.⁷⁵

Už tak velmi rozšířenou scénu doplnila jména **STEIN27** a **Dorian. Viktor Sheen s Calinem** vyprodali na konci roku 2023 pražskou O2 arenu a festivaly formují samostatné dny nebo celé stage vyhrazené pouze československému rapu.

Co se týče aktuálních trendů, kromě kombinace rapu s jinými žánry přináší do českého rapu nové prvky trapu inspirované americkou jižanskou hip hopovou kulturou především **Yzomandias**, který je jednou z mála populárních tváří mezi mládeží, přestože se nejedná o novou generaci rapperů do 25 let, jeho počátky na scéně sahají až do roku 2008. Zároveň je jediným majitelem největšího rapového vydavatelství v České republice – **Milion+**⁷⁶, které utržilo za rok 2022 na prodeích bezmála 34 milionů korun.⁷⁷ Také má na svém kontě revoluční šestiminutový videoklip *Melanž*, který poprvé předvedl spolupráci s několika světovými producenty. Za 3 roky na **YouTube** nasbíral přes 27 milionů zhlédnutí.

Postupně se mění také pohled na hodnocení hudby jako takové, kdy o popularitě a úspěchu již nerozhodují ceny jako **Anděl** nebo **Slavík**, ale počet zhlédnutí na **YouTube**, **Spotify** či odběratelé na sociálních sítích.⁷⁸ Televizní stanice **Óčko** v roce 2019 spustila první oficiální stanici zaměřenou pouze na hip-hop, rap a RnB - **Óčko Black**, kde v roce 2023 proběhl první ročník **O Black Awards** v reakci na anketu **Český slavík**, která stále rapové scéně

⁷⁵ HROCH, Miloš. *Studio Session s Milion+.* „Bylo zadostiučinění sledovat, jak to roste,“ říká Yzomandias [online]. 14.3.2018 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://wave.rozhlas.cz/studio-session-s-milion-bylo-zadostiucineni-sledovat-jak-roste-rika-yzomandias-6938047>, č. 4:00 – 4:24

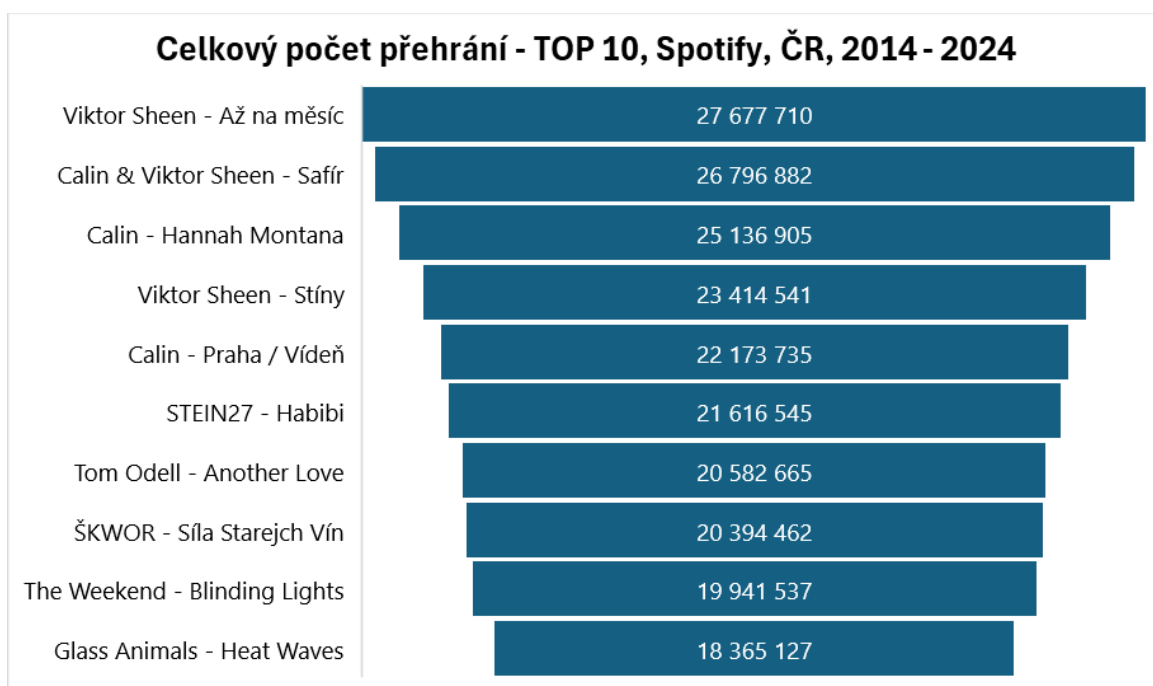
⁷⁶ Původní vydavatelství YZO Empire, v roce 2015 přejmenováno na Milion+ ve stejném složení

⁷⁷ MILION PLUS S.R.O.. *Veřejný rejstřík a sbírka listin* [online]. 3.10.2023 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=78603400&subjektId=1001843&spis=1143292>

⁷⁸ PEXOŤ, Adéla. *Mladí poslouchají hlavně český rap. Starší interpreti je příliš nelákají* [online]. 30.11.2022 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://generace20.vosp.cz/mladi-poslouchaji-hlavne-cesky-rap-stars-i-interpreti-je-prilis-nelakaji/>

neposkytuje takový prostor jako ostatním žánrům a opakovaně se z tohoto důvodu stává terčem kritiky, kterou dle kritiků nijak nereflektuje.⁷⁹ Ke zvýšenému zájmu médií přispěla také kauza slovenského rappera Juraje Čaba alias **Karla**, který byl součástí vydavatelství **Milion+** a v roce 2022 ho soud poslal na 7 let do vězení za pašování kokainu a marihuany mezi Českem a Slovenskem. Přestože se k činu přiznal, vznikla iniciativa **#freekarlo**, která má za účel vyjádřit rapperovi podporu z řad kolegů i veřejnosti. Mezi největší jména podporující tuto iniciativu patří **Yzomandias**, **NikTendo**, **Hasan**, **Jickson** či slovenský rapper **Separ**.⁸⁰

Za zmínku stojí také fakt, že i v roce 2023, kdy je rap na vrcholu žebříčků a popularity, vyprodává haly a vydělává hudebnímu průmyslu stovky milionů, stále není českým showbiznysem zcela přijímán a je na něj nahlíženo s určitým odstupem a nadřazeností. Rappeři jsou upozadřováni na úkor jiných interpretů z jiných žánrů a z jejich tvorby i vizáže se v rámci profesionálních anket tvoří humorné scény místo uznání.⁸¹

Žebříček top 10 skladeb na Spotify v rámci České republiky za posledních 10 let, zdroj dat kworkb.net

⁷⁹ GUHA, Alexandr. *První ročník O Black Awards: Cenu mají Yzomandias, Gleb i Robin Zoot* [online]. 12.2.2023 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/hudba/prvni-rocnik-rapovych-o-black-awards-cenu-maji-yzomandias-a-nik-tendo-i-robin-zoot.A230210_180057_hudba_nh

⁸⁰ KNIŠ, Viktor. *Rapper Karlo byl odsouzen, za převážení marihuany a kokainu přes hranice dostal 7 let* [online]. 15.9.2022 [cit. 27.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://refresher.cz/121504-Rapper-Karlo-byl-odsouzen-za-prevazeni-marihuany-a-kokainu-pres-hranice-dostal-7-let>

⁸¹ HOŘEJŠÍ, Nela. *Degradují rap a není to vtipné, hodnotí Slavíky režisér Strach* [online]. 18.3.2023 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/hudba/reziser-klipu-jan-strach-rozhovor-na-ocko-black.A230316_112558_hudba_nh

V roce 2023 došlo ke značnému průlomů, kdy se český rap dostal do povědomí i v rámci zahraničního trhu, album *Roadtrip*, za kterým stojí **Viktor Sheen** společně s **Calinem**, se poprvé objevilo v globální hitparádě **Spotify** top 10 za měsíc únor.⁸² Jako další tohoto milníku dosáhl opět **Viktor Sheen**, nicméně tentokrát se svým sólo albem *Planeta opic* v říjnu 2023.⁸³ Průnik českého rapu a zahraniční tvorby můžeme vídat stále častěji, dochází ke spolupracím s americkými country zpěváky nebo DJs⁸⁴. Karel Veselý shrnul pro **Seznam Zprávy** aktuální trend slovy: „...zapomeňte na skupiny *Mirai*, *Kryštof* nebo *Chinaski*, na všechny hvězdy z televize a rádia i na ty, které dostávají *Slavíky* nebo *Anděly*. *Nejpopulárnější hudební interpreti dnešního Česka se skrývají úplně jinde – na rapové scéně...*“.⁸⁵

Co se týče aktuálních témat v rapu, stále zde zůstává jádro podobné 90. letům, a to snaha o boj proti zavedeným pořádkům a systému, Praha vs. zbytek světa a svoboda.⁸⁶ Stejně tak můžeme stále najít texty na téma „život na ulici“, což bývá právě mnohdy terčem kritiky, neb se jedná o texty mladých rapperů pocházejících ze střední třídy. Oproti letům minulým se ale mnohem více odkrývá téma duševního zdraví, závislostí a traumat z dětství, které následně ovlivňují celý další život. Podíváme-li se na skladbu české rapové scény, můžeme si všimnout, že mnoho rapperů nemá primárně české kořeny⁸⁷, logicky se tedy setkáváme s tématy jako šikana v dětském věku z důvodu rozdílné barvy kůže / rozdílného původu nebo pocitu, že „sem nepatří“. Stejně tak jsou častým tématem rozvody rodičů, alkoholismus či jiné závislosti v rámci rodiny a hádky s následným vlivem na psychické zdraví a vývoj dětí.⁸⁸

⁸² VEDRAL, Honza. *Calin a Viktor Sheen pokořili všechny rekordy. Způsobili rozruch i v New Yorku* [online]. 14.2.2023 [cit. 8.7.2024]. Dostupný na WWW: https://news.headliner.cz/novinky/cesky-fenomen-calin-a-viktor-sheen-zpusobil-rozruch-i-v-new-yorku?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu

⁸³ VANDA, Vojtěch. *Viktor Sheen přepsal s novou deskou rekordy. Planeta opic je celosvětovým hitem na Spotify* [online]. 17.10.2023 [cit. 8.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://refresher.cz/146586-Viktor-Sheen-prepsal-s-novou-deskou-rekordy-Planeta-opic-je-celosvetovym-hitem-na-Spotify>

⁸⁴ Marpo – Cowboys and dreamers, Viktor Sheen – Planeta Opic

⁸⁵ VESELÝ, Karel. *Zapomeňte na Chinaski. Viktor Sheen a Calin ukazují, že rap je nový pop* [online]. 13.2.2023 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-deska-ktera-zmeni-cesky-rap-viktor-sheen-a-calin-z-nej-udelali-mainstream-225561>

⁸⁶ HORVÁTH, Michal. *Vybrané motivy a specifika českých a slovenských rapových textů* [online]. Olomouc, 2017 [cit. 2024-07-13]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/wlw6qz/21233846>. Bakalářská práce. UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Vedoucí práce Mgr. Zuzana Zemanová, Ph.D.

⁸⁷ Např. Viktor Sheen, Calin, Renne Dang, Michajlov

⁸⁸ ORAVCOVÁ, Anna. *Česká hiphopová subkultura: konstrukce autenticity v českém rapu* [online]. Praha, 2019 [cit. 16.4.2024]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/110964/140079379.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Dizertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce PhDr. Marta Kolářová, Ph.D.

1.3 Morální panika, nastolování agendy a stereotypy

Tato kapitola slouží k představení konceptů, výzkumů a studií se kterými pracuji při tvorbě svých hypotéz a které byly podkladem pro

1.3.1 Citlivá témata

Definice citlivých témat se liší podle několika faktorů, jako jsou skladba společnosti, kultura, ve které se nacházíme nebo věková kategorie, i sociální či dětské psychologové nevycházejí z obecně definice, ale spíše své osobní intuice. V odborné literatuře se citlivé otázky pojí zejména s tématy, jako jsou kouření, trest smrti, umělé přerušování těhotenství, konzumace drog, počet sexuálních partnerů, finanční příjem, účast ve volbách nebo kondice / životní styl.⁸⁹

Tourangeau ve své knize *The Psychology of Survey Response* popisuje jako citlivá témata všechna, která v respondentech vyvolávají:

- 1) Obavy z prozrazení citlivých údajů
- 2) Tendence k sociálně desirabilnímu odpovídání
- 3) Tendence odmítnutí podat odpověď⁹⁰

Psycholog Bradburn (Bradburnova škála) zase popisuje citlivé otázky na škále toho, jak zásadně odhalují respondentovo soukromí. Na prvních místech se objevuje téma masturbace, užívání marihuany, sex, užívání stimulantů či sedativ, opilost, finanční příjmy nebo hraní hazardních her.⁹¹

Studie *Ethical Research Involving Children* ve spolupráci s dětskými psychology a UNICEFem označila za citlivá témata pro adolescenty otázky sexuality, užívání návykových látek, vzhledu, rodinných problémů, rozvodu rodičů, smrt či psychické problémy. Jako zásadní uvádí také problematiku „vyvolaných traumat“, tj. situaci, kdy z důvodu dotazování na určité citlivé téma může dojít k vyvolání do té doby potlačovaného traumatu a spuštění následných psychických problémů.⁹²

⁸⁹ TOURANGEAU, Roger, Lance J. RIPS a Kenneth RASINSKI. *The Psychology of Survey Response*. UK: Cambridge University Press, 2000. ISBN 0-5215-7246-0. s. 358-359

⁹⁰ TOURANGEAU, Roger, Lance J. RIPS a Kenneth RASINSKI. *The Psychology of Survey Response*. UK: Cambridge University Press, 2000. ISBN 0-5215-7246-0. s. 358-359

⁹¹ CHÝLÍKOVÁ, Johana. *Úvod do problematiky výzkumu citlivých témat ve výběrových šetřeních*. Sociologický ústav AV ČR. 2. vydání. Praha(2011), ISSN 1802-8152. s. 186-187

⁹² ERIC. *Re-traumatisation* [online]. 2022 [cit. 14.2.2024]. Dostupný na WWW:

Právě vlivu výše zmíněných citlivých témat na zranitelnou skupinu – děti – se věnuje řada psychologických výzkumů. Institut psychologie na Univerzitě v Münsteru (Německo) provedl v roce 2016 výzkum, při které zkoumal změny v chování dětí v případě, že jsou vystaveny násilným textům plných citlivých témat, které najdeme například v rapu nebo metalu. Závěrem studie bylo zjištění, že přítomnost citlivých témat a vulgarit v rapových textech může vést k negativním emocím a problémům v chování, zejména agresivitě, užívání drog, sexuální deviaci a pokusům o sebevraždu. Výsledná zpráva mimo jiné obsahovala i doporučení pro rodiče, jakým způsobem mají motivovat děti ke „zdravějším hudebním žánrům“.⁹³ Podobná studie vznikla i pro Americkou asociaci psychologů v americkém státě Iowa na Univerzitě humanitních studií, kde závěrem bylo opět pozorování zvýšené agresivity a nevráživosti u dětí poslouchajících rap.⁹⁴

Všechny tyto poznatky je třeba při tvorbě dotazníku a vymýšlení strategie sběru dat vzít v potaz a na prvním místě vždy uvažovat nad komfortem a psychickou pohodou dotazovaných dětí, aby výsledkem bylo poznání a přínos relevantních informací, nikoliv prohloubení traumat a nekomfortní situace pro dotazované. Některé příručky dokonce přímo doporučují se v rámci dotazníkových šetření těchto témat vyvarovat, neb se může stát, že se respondent nebude cítit komfortně a buď se rozhodne výzkumu vůbec neúčastnit⁹⁵, nebo může své odpovědi poupravit podle toho, jak si myslí, že je společensky vhodné.

Právě možné úpravy odpovědí na základě studu nebo strachu ze společenského vyloučení či kritiky jsou jednou z nevýhod, které se váží s osobním dotazováním, kdy respondent čelí tazateli přímo a nemá možnost anonymity svých odpovědí. Tento jev, kterému se při realizaci výzkumu snažíme vyvarovat, se nazývá spirála mlčení a s ní související strach z izolace.

<https://childethics.com/glossary/re-traumatisation/>

⁹³ PIESCHL, Stephanie a Simon FEGERS. *Violent Lyrics = Aggressive Listeners?* Journal of Media Psychology Theories Methods and Applications [online]. 2016, 28(1) [cit. 2024-07-02]. ISSN 2151-2388. Dostupné z: doi:10.1027/1864-1105/a000144. s. 32-41

⁹⁴ PALMER, A.. *Violent song lyrics may lead to violent behavior* [online]. 7/2003 [cit. 2.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.apa.org/monitor/julaug03/violent>

⁹⁵ SURVIO.COM. *Typické chyby v otázkách dotazníku – jak se jich vyvarovat* [online]. 16.10.2020 [cit. 11.5.2024]. Dostupný na WWW: https://www.survio.com/cs/blog/jak-vytvorit-dotaznik/typicke-chyby-v-otazkach-dotazniku#1_Citlive_otazky_na_prijem

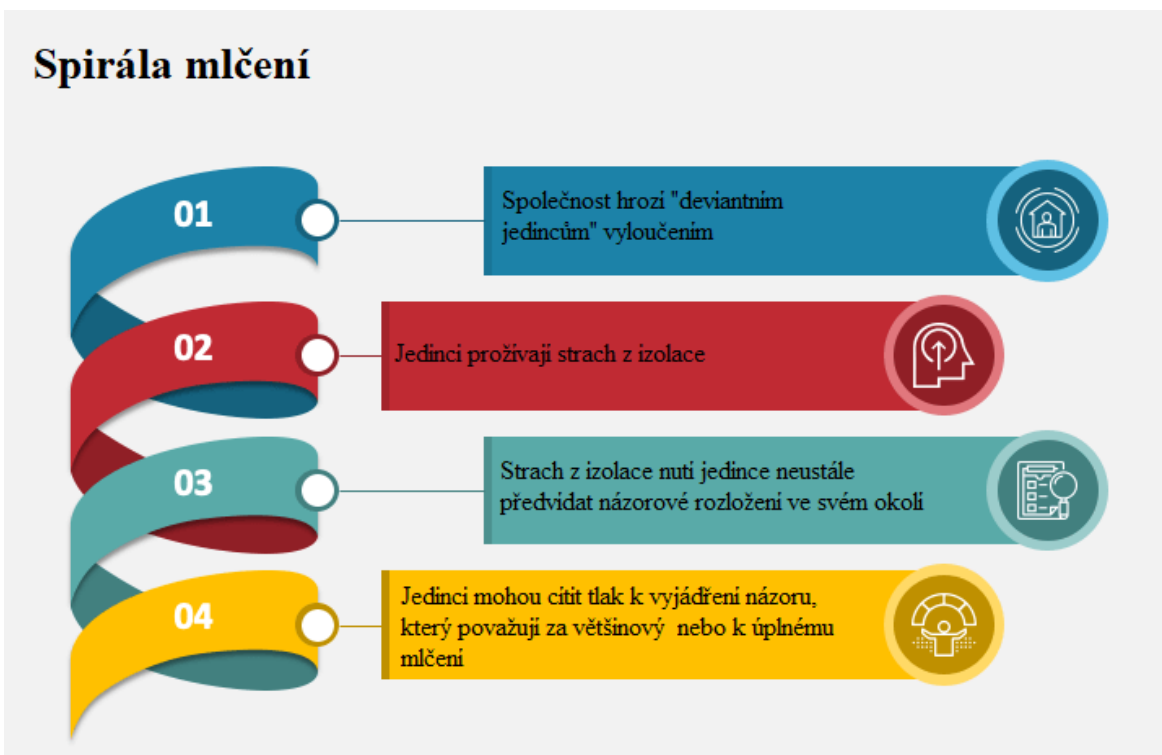
1.3.2 Spirála mlčení

Spirála mlčení je koncept, který roku 1974 představila Elizabeth Neumannová jakožto závěr svého výzkumu týkající se překvapivého výsledku německých voleb a vysvětluje, že se lidé kvůli strachu z možné sociální izolace z důvodu svých nepopulárních názorů eventuálně přikloní na stranu, u které předpokládají, že je většinová. Jako příklad uvádí vysokoškolskou studentku, která byla vyloučena z třídního kolektivu kvůli nošení odznaku politické strany, která nebyla schvalována většinou, což zapříčinilo to, že studentka odznak sundala a začala se veřejně přiklánět ke stejné straně jako většina. U lidí s nižším sebevědomím a menším množstvím sociálních vazeb tak může docházet k situaci, kdy budou odpovídat tak, jak si myslí, že by odpovídala většina (případně tak, jak je společensky přijatelnější) kvůli obavám z možného vyloučení kolektivu v případě, že by odpověděli podle pravdy.

Elizabeth Neumannová popisuje základní principy Spirály mlčení takto:

1. Jedinci, kteří mají pocit, že je jejich názor menšinový, mohou cítit tlak k vyjádření názoru, který považují za většinový, nebo k mlčení
2. Jedinci neustále hodnotí názorové rozložení ve svém okolí a snaží se předvídat, jakým směrem se bude ubírat a jaký názor je právě ten většinový⁹⁶

⁹⁶ VOMÁČKA, Aleš. *Měření spirály mlčení pomocí analýzy sociálních sítí* [online]. Praha, 2017 [cit. 2024-06-23]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/92765/BPTX_2015_2_11210_0_437869_0_178648.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Diviák.

(Obr. 3) – Princip spirály mlčení⁹⁷

Pro dosažení co nejrelevantnějších výsledků ve snaze co nejvíce eliminovat možnou spirálu mlčení a strach z izolace jsem v rámci svého výzkumu zvolila právě anonymní dotazníkové šetření, které respondenti vyplňují skrze elektronický formulář bez nutnosti uvádět jakékoliv identifikační údaje. Další důvody pro zvolenou metodiku popisují detailně v kapitole 2.2.1 a 2.2.2.

1.3.3 Koncept morální paniky & nastolování agendy

Koncept morální paniky pracuje s teorií, že určitá témata, na která se masová média zaměřují, bývají prezentována přehnaně, případně může být dané téma ve společnosti nadhodnocováno. V návaznosti na tento jev dochází k veřejnému znepokojení nad tématy, která byla nastolena médii (nebo jiným zdrojem) a míra obav je mnohonásobně vyšší, než míra skutečné důležitosti / nebezpečnosti.⁹⁸ Společným tématem bývá pocit ohrožení společenských hodnot či skupiny, které společnost jako taková považuje za důležité. Morálním panikám se detailně věnuje Stanley Cohen ve své knize *Folk Devils and Moral*

⁹⁷ Mnou volně přeložené schéma viz. <https://www.sketchbubble.com/en/presentation-spiral-of-silence.html>

⁹⁸ SLOUKOVÁ, Andrea. *KONCEPT MORÁLNÍ PANIKY V MÉDIÍCH* [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2023-11-14]. Dostupné z: <https://library.upol.cz/ar1-upol/en/csg/?repo=upolrepo&key=62795302441>. Bakalářská práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Petra Chvojková.

Panics, kde popisuje média jako instituce, které potvrzují a předávají sociální řád, a to různými způsoby, například záměrným výběrem informací a událostí, které zařazují do diskurzu.⁹⁹ Zatímco Cohen považuje média za strůjce morálních panik, Stuart Hall je staví spíše do role distributora a za zdroj považuje autority a politiky, pro nás je ale podstatný jejich společný postoj, že média mají na šíření morálních panik vliv. Cohen popisuje hlavní znaky morální paniky takto:

1. Zvýšený zájem médií
 - a. Rychlý nárůst zájmu médií o dané téma a následně rychlý pokles
 - b. Nárůst zájmu o dané téma se razantně zvýší „ze dne na den“
2. Predikce negativní budoucnosti
 - a. Média předvídají, že „k tomu nejhoršímu teprve dojde“
 - b. Tato predikce vytváří možné budoucí hrozby, které se nezakládají na reálných podnětech
 - c. Snaha o vyvolání strachu, nejistoty, pocitu ohrožení a nutkání jednat hned teď
3. Emoční potenciál
 - a. Snaha o vyvolání silných emocí skrze silné výrazy s negativním podkresem
 - b. Deviantní jedinci jsou v rámci sdělení vytrženi od zbytku společnosti, upozorňuje se na jejich odlišnosti, které standardně bývají v rozporu se zavedenými pořádky a společenskými zvyklostmi
 - c. Určitá skupina a její chování je popisováno jako nebezpečné pro společnost
4. Komentáře od vlivných aktérů
 - a. Fungují na logice „čím více se o tématu mluví v médiích, tím větší je pravděpodobnost, že jej okomentuje někdo známý a vlivný“
 - b. Tyto komentáře následně slouží k podpoře legitimacy daného sdělení „musí to být pravda, protože o tom mluví politik XY..“¹⁰⁰

Brian McNair dokonce ve své knize *Sociologie žurnalistiky* označuje moc zviditelňovat

⁹⁹ COHEN, Stanley. *Folk Devils and Moral Panics*. UK: Taylor & Francis, 2011, ISBN 978-0-415-61016-2. s.20-21

¹⁰⁰ VLČKOVÁ, Adéla. *Koncept morální paniky na případu inkuzivního vzdělávání* [online]. Praha, 2017 [cit. 11.3.2024]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/86280/130208445.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Mgr. Magdalena Mouralová.

určité informace jako hlavní účinek žurnalistiky s tím, že události, o kterých média neinformují, dostávají buď žádný, nebo pouze nepatrný společenský význam.¹⁰¹

„...*Naše znepokojení nad světem nesouvisí ani tak s tím, co se děje, jako s tím, co nám o tom říkají novináři...*“¹⁰² – Brian McNair, *Sociologie žurnalistiky*, 2004

Ve spojitosti s populární hudbou není koncept morální paniky ničím novým, historicky tomuto problému čelila například kapela AC/DC se svým albem *Highway to Hell*, kdy byla osočována ze snahy obrátit posluchače k satanistickému vyznání¹⁰³ nebo rapper Machine Gun Kelly, jehož jméno zase média dávala do spojitosti s podporou útoků střelnými zbraněmi ve školách v USA.¹⁰⁴

Novým tématem pro odborný diskurz, širokou veřejnost ani média není ani vliv populární hudby na mladistvé a přehnané demonizování určitých fenoménů, mění se pouze žánr, který je středem zájmu. Historicky morálním panikám čelila subkultura hippies, rockerů i punkáčů, kdy rodiče vnímali tyto subkultury jako hrozbu pro své děti na základě mediálního obrazu spíše než na základě reality, která byla mnohdy úplně jiná.¹⁰⁵

Na počátku 21. století to byl styl Emo, kterému se mimo specifické oblékání a společné depresivní písně připisovalo také sebepoškození a sebevraždy.¹⁰⁶ V České republice spustila lavinu morálních panik z Emo stylu série článků v Blesku, které vycházely v průběhu roku 2009, popisovaly sebevraždy náctiletých a spojovaly je právě se subkulturou Emo. Tyto články doplňovaly explicitní fotografie a popisy „*Jak poznat, že je vaše dítě Emo*“ s apelem na rodiče, že děti vyznávající tento styl se rády sebepoškozují a mnohdy si přejí i

¹⁰¹ MCNAIR, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-840-6. s. 54

¹⁰² MCNAIR, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-840-6. s. 54

¹⁰³ MCALPINE, Fraser. *8 moral panics in music that no one talks about anymore* [online]. 19.4.2018 [cit. 28.5.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.bbc.co.uk/music/articles/56b05acf-9312-44d6-b346-03649ebc4e10>

¹⁰⁴ STEWART, Chelsea. *Machine Gun Kelly Has Seemingly Started Changing His Name Online* [online]. 1.3.2024 [cit. 8.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.buzzfeed.com/chelseastewart/machine-gun-kelly-name-change-explained>

¹⁰⁵ COHEN, Stanley. *FOLK DEVILS AND MORAL PANICS: THE CREATION OF THE MODS AND ROCKERS*. SAGE Publications [online]. Londýn, 1973, 2(3), 381 [cit. 18.6.2024]. ISSN 0049-5662. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/089124167300200308>

¹⁰⁶ PHILLIPOV, Michelle. „*Just Emotional People*“? *Emo Culture and the Anxieties of Disclosure* [online]. 5/ 2009 [cit. 18.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.journal.media-culture.org.au/index.php/mcjournal/article/view/181>

zemřít.¹⁰⁷ O rok později vyšel výzkum Pražské vysoké školy psychosociálních studií ukazující, že dospívající děti mají obecně se sebepoškozováním problémy nehledě na hudební žánr, který poslouchají, a že děti vyznávají Emo styl ze zcela jiných důvodů, než jaký překládají média.¹⁰⁸

Morálním panikám neunikl ani rap, první studie popisující tento fenomén najdeme už v 80. letech v USA, kdy skrze instituci *ParentsMusic Resource Center* byla snaha o regulaci populární hudby a jejích „přehnaně sexuálních a násilných textů ohrožujících hodnoty ve společnosti“.¹⁰⁹ Morální paniky propojující gangy a mládež poslouchající rap vyústily v roce 1985 v rozhodnutí, že veškerá rapová alba obsahující vulgarismy, musí být označena písmenem E – explicitní obsah, doporučený dohled rodičů.¹¹⁰ S rostoucí popularitou rapu rostl také zvýšený zájem veřejnosti a médií, který vedl k větší pozornosti při zkoumání textů a jejich možných vlivů.¹¹¹ V extrémních případech došlo dokonce k úplnému zákazu pouštění rapové hudby na společenských akcích kvůli obavám o bezpečnost veřejnosti, neb panovalo přesvědčení, že je rap výsadou gangů a její propagace může mladé nabádat k podobné činnosti.¹¹²

Dalším příkladem je morální panika, která vznikla v roce 2013 kolem českého rappera Řezníka a jeho participace v anketě Český slavík, kde měl vyhrát hlavní cenu v kategorii „Hvězda internetu“. Kolem jeho hororcorové tvorby ale vzniklo velké množství článků citujících kontroverzní části jeho textů v návaznosti na možnou inklinaci k nacismu, antisemitismu, násilí na ženách a užívání návykových látek, což vzbudilo velké množství

¹⁰⁷ KOU. *Tajemná sebevražda školačky (14). Může za to EMO?!* [online].23.3.2009 [cit. 13.7.2024].

Dostupný na WWW: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti-domaci/112053/tajemna-sebevrazda-skolacky-14-muze-za-to-emo.html>

¹⁰⁸ ČTK. *Emo není jen o žiletkách a účesech s patkou, ukázal výzkum* [online].23.10.2010 [cit. 16.4.2024].

Dostupný na WWW: https://www.lidovky.cz/relax/emo-neni-jen-o-ziletkach-a-ucesech-s-patkou-ukazal-vyzkum.A101022_165257_vztahy_lya

¹⁰⁹ DEFLEM, Mathieu. *Popular Culture and Social Control: The Moral Panic on Music Labeling* [online]. 2/2020[cit. 28.5.2024]. Dostupný na WWW:

https://www.researchgate.net/publication/334666634_Popular_Culture_and_Social_Control_The_Moral_Panic_on_Music_Labeling

¹¹⁰ RIAA. *PARENTAL ADVISORY LABEL* [online]. Neznámý [cit. 29.5.2024]. Dostupný na WWW:

<https://www.riaa.com/resources-learning/parental-advisory-label/>

¹¹¹ ORAVCOVÁ, Anna. *Česká hiphopová subkultura: konstrukce autenticity v českém rapu* [online]. Praha, 2019 [cit. 16.4.2024]. Dostupné z:

<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/110964/140079379.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Dizertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce PhDr. Marta Kolářová, Ph.D.

¹¹² TATHAM Harriet & STONEHOUSE Greta. *Rap music banned from Sydney's Royal Easter Show amid safety concerns* [online]. 4.4.2023 [cit. 13.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.abc.net.au/news/2023-04-04/nsw-royal-easter-show-rap-music-ban-after-youth-killed-last-year/102185266>

nevole a morální paniky mezi diváky ankety a Řezník byl z Českého slavíka vyloučen, přestože značná část jeho textů fungovala v rámci horrorcorové tvorby pouze na principu kritiky společnosti formou přehnaných gest a slov.¹¹³

Podíváme-li se na příklady výše, je patrné, že strůjcem morálních panik byla média a jejich záměrný výběr určitých témat do veřejného diskurzu, který vedl k vyvolání strachu či negativismu vůči určitým skupinám. Můžeme zde pozorovat i určitý fenomén, kdy média při negativním vykreslování určitých subkultur dávají do přímého kontextu právě vliv na dospívající mládež. Dá se diskutovat nad tím, zda je tato spojitost čistě náhodná, nebo se jedná o záměr a snahu naklonit jejich rodiče k určitému názoru. Koncept formulace názorů na základě informací, které zprostředkovávají média, není žádnou novinkou, detailně s ním pracuje teorie nastolování agendy.

Základní teorii nastolování agendy popsal W. Lippmann ve své knize *Public Opinion* už v roce 1922, kde vysvětluje, že veřejné mínění je odvozeno od jakéhosi „pseudoprostředí“, které vytváří média nikoliv samotná realita.¹¹⁴ S pojmem *agenda-setting* přichází v roce 1972 i McCombs při zkoumání souvislostí mezi mediální a volební agendou. Dalším autorem, který je spjatý s nastolováním agendy, je také Funkhouser, který svými závěry potvrdil, že agenda a témata v rámci veřejného diskurzu nastolená médii a politiky jsou realitě velmi vzdálená.¹¹⁵

„...*Masová média nám neříkají, co si máme myslet, ale říkají nám, o čem máme přemýšlet...*“¹¹⁶ – Maxwell McCombs, *Public Relations Review*, Volume 3, Issue 4, 1977

¹¹³ HOUDA, Přemysl. *Rapper Řezník? Bát se ho netřeba, je to sebestylizace, kterou vyžaduje žánr.* [online]. 12.12.2013 [cit. 3.3.2024]. Dostupný na WWW: https://www.lidovky.cz/ceska-pozice/rapper-reznik-bat-se-ho-netreba-je-to-sebestylizace-terou-vyzaduje-zanr.A131205_230200_pozice_137974

¹¹⁴ LIPPMANN, Walter. *Public Opinion* [online]. EBook. New York: Harcourt, Brace & Co., 2014 - eBook [cit. 2024-03-27]. Dostupné z: https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/7828390/mod_folder/content/0/Public%20Opinion%20Walter%20Lippmann.pdf?forcedownload=1

¹¹⁵ FUNKHOUSER, G. Ray. *The Issues of the Sixties: An Exploratory Study in the Dynamics of Public Opinion.* *Public Opinion Quarterly* [online]. Oxford University Press, 1973, 82(1), 14 [cit. 2024-03-27]. ISSN 0033362X. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/2747815?seq=1#page_scan_tab_contents

¹¹⁶ MCCOMBS, Maxwell. *Agenda setting function of mass media* [online]. 1977 [cit. 23.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0363811177800088>

Za nastolování určitých témat médií považujeme model procesu, kdy jsou určitá témata prosazována do veřejného diskurzu, zatímco jiná jsou z tohoto diskurzu vylučována (tzv. *agenda-setting*).¹¹⁷ Důležitým faktorem je také pořadí či prostor, který je jednotlivým informacím poskytnut, z podstaty věci není možné, aby média obsáhla všechny události, které se ve světě dějí, je tedy na jejich rozhodnutí, které informace se rozhodnou zařadit do svého obsahu (a v jakém pořadí s jakým prostorem) a které z něj vyřadit jako nepodstatné. Teorie nastolování agendy popisuje princip, kdy konzumenti vnímají za důležité právě ty události, které i média zvolí jako podstatné a poskytnou jim svůj mediální prostor. Pro tuto diplomovou práci je podstatná zejména problematika nastolování agendy související s českými rappery a rapem obecně.

Jak jsem již zmínila výše, je neoddiskutovatelným faktem, že texty vybraných českých rapperů obsahují citlivá témata, je pouze otázkou, zda jejich vliv na dospívající děti je skutečně tak negativní a zásadní, jak jej média popisují, nebo se jedná o jeden ze zmíněných fenoménů, případně kombinací obou – morální paniku rodičů zapříčiněná agendou, kterou média vůči českému rapu nastolila.

„...Média zaměřují svoji pozornost na problémy a rámuji je takovým způsobem, aby byla veřejnost o tomto problému informována s emocionálním významem. Mezi nejvýraznější funkce masových médií v tomto ohledu patří zaměření na hrozbu, generování poplachu, znepokojení a zaměření pozornosti na „folk devils“¹¹⁸...“¹¹⁹ - Goode, Ben-Yehuda, Moral panics: The Social Construction of Deviance, 2009

1.3.4 Problémové texty nebo problémové stereotypy?

Právě s konceptem nastolování agendy a s tím souvisejících morálních panik pracuji i v rámci svých hypotéz. Podíváme-li se na výzkumy zabývající se mediálním obrazem hip hopu a rapu, případně i konkrétně jejich vlivem na děti, narazíme u většiny z nich na jakýsi

¹¹⁷ REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-926-7. s.16

¹¹⁸ Folk devils (z angličtiny) – osoba nebo skupina lidí, kteří jsou ve folklóru nebo médiích zobrazováni jako outsideri a devianti a kteří jsou obviňováni ze zločinů nebo jiných druhů společenských problémů viz. https://en.wikipedia.org/wiki/Folk_devil, Stanley Cohen Folk Devils and Moral Panics

¹¹⁹ SLOUKOVÁ, Andrea. *KONCEPT MORÁLNÍ PANIKY V MÉDIÍCH* [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2023-11-14]. Dostupné z: <https://library.upol.cz/ar1-upol/en/csg/?repo=upolrepo&key=62795302441>. Bakalářská práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Petra Chvojková

paradox, kdy je subkultura rapu a hip hopu dle dotazovaných demonizována a považována za „problémovou“ s negativním vlivem¹²⁰ na děti, zatímco při zkoumání reality se toto tvrzení buď nepotvrzuje, případně zcela vyvrací.¹²¹ Opakovaně se také můžeme setkat se závěry, že tento paradox je výsledkem zažitých stereotypů nebo právě agendou nastolenou masovými médii.¹²²

Co se týče mediálního obrazu českých rapperů, počet dostupných pramenů a analýz zabývajících se touto tematikou je velice omezený, přesto se setkáváme i s názory řadícími poslech rapu a rappery samotné jednoznačně do jedné roviny s agresivitou a užíváním návykových látek¹²³. Články často vybírají ojedinělé negativní informace (vzhledem k popularitě a množství fanoušků z logiky věci vždy lze nějaké nalézt), které mohou vést k posílení negativních postojů vůči rapu. Naproti tomu ale existuje i řada článků popisujících naprostý opak, tj. rap jako formu psychoterapie s kladnými účinky na lidské chování a mozek.¹²⁴ Nacházíme se tedy v situaci, kdy existují v mediálním světě jasné negativní nebo naopak pozitivní hodnocení, která jsou podložena pouze jednorázovými výpověďmi či zkušenostmi a neopírají se o žádný hlubší empirický výzkum.

Alexandra Neguț a Paul Sârbescu přišly v roce 2014 pro *Sage journals* s výzkumem zabývajícím se stereotypy obklopující hudební žánry rocku a hip-hopu, a co je pro mé hypotézy důležité, jako jedni z mála pracují právě se vzorkem předsudky dospělých – vztah k rapu / hip hopu a možné hodnocení vycházející ze zažitých stereotypů spíše než z reality. V teoretické části se věnují tématu nastolování agendy, kdy média záměrně vybírají negativní události v kontextu rocku a hip-hopu¹²⁵, zatímco ty pozitivní vynechávají a

¹²⁰ Z výzkumů vyplývá, že rodiče považují rap za žánr, který děti podporuje v agresivním chování, užívání drog, alkoholu, sexuální promiskuitě či satanistickým praktikám

¹²¹ VASILUK, Ondřej. *Rapující děti: Vzájemný vztah mezi socializací dospívajících a jejich oblíbeným hudebním žánrem* [online]. Praha, 2023 [cit. 2024-07-10]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/187736/120466770.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Samek, M.A., Ph.D

¹²² NEGUȚ Alexandra, SÂRBESCU Paul. *Problem music or problem stereotypes? The dynamics of stereotype activation in rock and hip-hop music* [online]. 4.9.2013 [cit. 27.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/1029864913499180>

¹²³ Např.: VESELÝ, Karel. *Rap je posedlý Xanaxem. Co to prozrazuje o světě?* [online]. 9.1.2018 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://denikalarm.cz/2018/01/rap-je-posedly-xanaxem-co-to-prozrazuje-o-nasem-svete/>; HAVLÍK, Antonín. Crack, pervitin a rap. *Netradiční a surové drogové příběhy světových i českých rapperů* [online]. 26.3.2018 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://refresher.cz/55235-Lean-xanax-trava-Co-znamenaji-drogy-pro-rapovou-scenu-a-kteri-umelci-s-nimi-radeji-skoncili>

¹²⁴ Např. DOKTORKA.CZ. *Tao rapu* [online]. 6.10.2008 [cit. 14.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.doktorka.cz/index.php/psychologie/tao-rapu>

¹²⁵ Např. kdy fanoušek určité rapové kapely spáchá sebevraždu, alkohol a drogy na kulturních rockových a

prohlašují závěry, které se neopírají o žánrné empirické studie nebo výzkumy a formulují podobné hypotézy, jaké jsem použila i já v této diplomové práci.¹²⁶

Autoři pracují mimo jiné také s teorií tzv. *stereotype priming effect*, což je proces, kdy určité zkonstruované informace uložené v dlouhodobé paměti vyvstanou při určitém stimulu na povrch, což zapříčiní ovlivnění vnímání oné situace a konstrukci právě předsudků a vytváření stereotypních postojů. To ve vztahu k probíranému tématu znamená, že má-li respondent díky zažitým stereotypům uloženo v dlouhodobé paměti negativní povědomí o nějakém žánru, dá se předpokládat, že k němu bude již v úvodu před počátkem dotazníku přistupovat také spíše negativně. Tato teorie je potvrzena i v závěru samotného výzkumu, kdy respondenti, kteří již v úvodu zmínili určité zažité předsudky vůči rocku a hip-hopu, reagují na tyto žánry více negativně než respondenti s neutrálním přístupem.

Dále ve svých závěrech upozorňují na fakt, že při předložení textu obsahující násilné pasáže respondentům dochází k mnohem větší kritice v případě, kdy je u textu poznámka, že se jedná o text rapové písně než v případě, kdy je u totožného textu poznámka, že se jedná o country či folk. Stejně tak berou v potaz i rozdíly mezi mužským a ženským vnímáním, kdy dle uvedených studií muži k tvrdší hudbě a rapu inklinují více než ženy a ženy jsou naproti tomu k různým citlivým tématům více kritické, tudíž je při interpretaci výsledků třeba vzít v potaz i to, zda nebyl poměr mužských a ženských respondentů zásadně nevyvážený, což by mohlo výsledky zkreslit.¹²⁷

Problematika přílišné kritiky a předsudků vůči rapu je v zahraničních výzkumech opakovaným tématem. Další výzkum potvrzující závěry Neguṭl a Sârbescu přinesla trojice výzkumníků¹²⁸ na Univerzitě v Kalifornii, která měla za cíl zkoumat „Hrozivou povahu rapové hudby“. Výsledky sociálního experimentu přinesly zjištění, že lidé přistupují mnohem více kriticky k textům, u kterých je uvedený žánr rapu, než když je u stejného textu uvedeno country. To vede k představě možného negativního vlivu rapových textů na děti a

hip-hopových akcích, vulgární texty údajně vedoucí k nárůstům agresivních tendencí

¹²⁶ Např. charitativní akce, pozvání hendikepovaných fanoušků na pódium během kulturních akcí, protidrogové kampaně

¹²⁷ NEGUṬ Alexandru, SÂRBESCU Paul. *Problem music or problem stereotypes? The dynamics of stereotype activation in rock and hip-hop music* [online]. 4.9.2013 [cit. 27.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/1029864913499180>

¹²⁸ Adam Dunbar, Charis E. Kubrin, Nicholas Scurich

podporu páchání trestné činnosti. Jedná se tedy o stejné závěry jako v případě výzkumu Neğu1 a Sârbescu.¹²⁹

Zamyšlení nad možnou nepodloženou kritikou a nedoceněností najdeme v omezené míře i u nás. Z dostupných výzkumů vyplývá, že možné nepochopení či pocit nepopularity rapu vychází z toho, že zatímco mladší generace konzumuje hudbu primárně přes aplikace a platformy, kde je český rap na vrcholu žebříčků a velmi populární, ta starší se stále upíná k celostátním rádiím, kde je český rap stále spíše okrajovým žánrem.¹³⁰ Zároveň ale ukazují fakt, že na určité dospívající jedince z problémových zázemí nebo se slabší psychikou mohou mít citlivá témata obsažená v rapu (nebo jakémkoliv jiném žánru) zásadní vliv, tj. nelze vliv rapu na mladistvé generalizovat. Tento zásadní vliv může být jak pozitivní – zlepšení špatné nálady, tak i negativní – utvrzování v psychických problémech typu sebepoškozování.¹³¹

Je tedy zřejmé, že se tímto tématem v České republice v rámci odborného diskurzu již zabýváme, nicméně závěry bývají mnohdy protikladné a téma je natolik komplexní a rozsáhlé, že jej nelze pojmout v rámci jediného výzkumu s jednoznačnými závěry. Co se týče zahraničních výzkumů a zdrojů, existuje velké množství obhajující rap a vyzdvihující nepodložené předsudky, nastolování negativní agendy vůči tomuto žánru, stejně jako najdeme mnoho studií ukazujících opak. Pro tuto diplomovou práci tedy nelze určit jednoznačný názor v odborném diskurzu, neb aktuálních zdrojů v rámci České republiky není zatím stále dostatek pro relevantní názor a zahraniční výzkumy mohou zkreslovat závěry podle toho, kde byly realizovány – např. rozdíly ve zkoumání v porovnávání USA vs. UK.

¹²⁹ DUNBAR, Adam, Charis KUBRIN a Nicholas SCURICH. *The Threatening Nature of “Rap” Music* [online]. Irvine, 2016 [cit. 2024-06-27]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2828948. Diplomová práce. University of California.

¹³⁰ VASILUK, Ondřej. *Rapující děti: Vzájemný vztah mezi socializací dospívajících a jejich oblíbeným hudebním žánrem* [online]. Praha, 2023 [cit. 2024-07-10]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/187736/120466770.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Samek, M.A., Ph.D

¹³¹ POSPÍŠIL, Jan. *HIP HOP JAKO KULTURNÍ STYL, JEHO SPECIFIKA A VLIV NA TEENAGERY* [online]. České Budějovice, 2008 [cit. 2024-07-10]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/187736/120466770.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Mgr. Karel Ochozka.

2 Metodologie

V následující kapitole se detailně se zaměřuji na vybrané české rappery, kteří jsou součástí výzkumu. Zároveň se snažím o přiblížení jejich aktuální tvorby a postavení na české rapové scéně pro pochopení souvislostí v samotných otázkách dotazníku.

2.1 Představení rapperů a jejich tvorby

Důvodů pro určení zrovna těchto jmen jakožto reprezentantů aktuální české rapové scény je hned několik, ten první a nejzásadnější je opakované obsazování předních příček českých žebříčků. Dalším kritériem pro výběr je pravidelné vydávání alb včetně posledních 2 let (tzn. tvorba z aktuální doby) a také obecná značná oblíbenost mezi zkoumanou skupinou, kterou jsem si ověřovala při diskuzích v rámci rešerší. Zároveň jsem se snažila dle mého nejlepšího vědomí a svědomí nakombinovat více různorodých rapperů a nevybírat pouze z jednoho sub žánru nebo jednoho vydavatelství, aby respondenti měli k dispozici více prostoru pro hodnocení a výběr nepůsobil zaujatě či jednotvárně – tj. nevybíráám pouze kontroverzní rappery, kteří používají vulgaritu a veřejně se hlásí k alkoholu či užívání návykových látek, stejně jako do výzkumu nezahrnuji pouze ty, u kterých jednoznačně převládají v textech motivační, rodinná a pozitivně naladěná témata bez vulgarit.

2.1.1 Viktor Sheen

Prvním a zároveň nejvýraznějším zástupcem české rapové scény je Viktor Dundič vystupující pod pseudonymem Viktor Sheen¹³², který se narodil roku 1993 v Kazachstánu, kde pobýval s rodinou do svých čtyř let, následně se přestěhovali do České republiky, konkrétně na Kladno, kde již zůstali.

První texty skládal už jako dítě, ale do povědomí se jako rapper dostal mezi lety 2010-2012, kdy začal vydávat své první *mixtape*¹³³ a stejně jako Renne Danga ho zaštitilo vydavatelství Blakkwood records, ze kterého v roce 2017 odešel, aby se vydal na sólovou dráhu newschool rapu.¹³⁴

¹³² Na scéně začínal pod pseudonymem Charles Sheen, ten si ale následně změnil na Viktor Sheen. Jedná se o přezdívku, kterou dostal od spolužáků při hodině angličtiny

¹³³ *Mixtape* – většinou amatérsky vytvořená kompilace hudby, kdy jedna píseň navazuje / přesahuje jinou

¹³⁴ ZEMAN, Ladislav. *Českej rap*. Praha: MEJ DEJ Praha s.r.o., 2022, ISBN 9788090829206. s. 300 - 302

Přestože od tří let žije v České republice, nezapomíná na svůj původ a do svých alb vkládá texty i v ruštině¹³⁵. Věnuje se tématům, jako jsou falešní přátelé, vliv peněz, moc, těžké dětství s otcem alkoholikem, rodina a porovnávání změn chování mezi lidmi od doby, kdy se zařadil mezi špičku české rapové scény. Další důležité téma, které v jeho textech můžeme vidat a zároveň jej spojuje i s Calinem a Renne Dangem, je dětství v České republice očima imigranta, který byl odmalička u svých vrstevníků terčem posměchu a nyní obsazuje první příčky hudebních hitparád a stal se populární celebritou: „...*děti imigrantů a teď všude jsme...*“ rapuje Viktor Sheen ve společném hitu *Dívej* z alba *Roadtrip*.¹³⁶ Zároveň přináší do rapu a mezi mladé publikum velké množství anglicismů populárních na zahraniční rapové scéně.¹³⁷

Co se týče čísel, jeho nejúspěšnější song, který vydal společně s Calinem, *Safír*, nasbíral na Spotify od února roku 2023, kdy vyšel, přes 36 milionů celkových přehrání, což je jenom o pár set tisíc méně, než druhý nejúspěšnější song *Až na měsíc* z roku 2019. Měsíční počet posluchačů na Spotify se pohybuje v průměru kolem čísla 770 000¹³⁸,¹³⁹ videoklip k písni *Až na měsíc* má 44 000 000 celkových přehrání na YouTube. Vydal celkem 5 sólových alb, jedno společné album s rapperem Calinem, jedno s Renne Dangem a jedno s Jicksonem. Je držitelem devíti platinových desek a v roce 2021 byl platformou Spotify vyhlášen jako nejposlouchanější český interpret.¹⁴⁰

Přestože se jedná o jedno z hlavních jmen české rapové scény, oproti jiným zástupcům na Viktorovi nepozorujeme žádné vizuálně výrazné prvky – diamantové šperky, tetování v obličejí ani drahé oblečení od předních oděvních značek. Své nahrávací studio si založil na

¹³⁵ Výjimkou je pouze nové album *Planeta opic* a společný *Roadtrip* s Calinem

¹³⁶ VLČEK, Josef. *RECENZE: Děti imigrantů Calin a Viktor Sheen mění češtinu a boří trendy* [online]. 11.3.2023 [cit. 13.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://news.headliner.cz/novinky/silne-momenty-calina-a-viktora-sheena-ukazuji-i-to-jak-se-vyviji-cestina>

¹³⁷ Příklady: *chain* na krku, *být real*, *můj face*, *apes spolu jsme strong*, *nejsmo broke*

¹³⁸ Srovnání pravidelných měsíčních posluchačů vůči předním českým interpretům z jiných žánrů – Mirai 415 000; Kabát 540 000; Karel Gott 710 000; Chinaski 470 000;

¹³⁹ SPOTIFY. *Viktor Sheen* [online]. Neznámé [cit. 9.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://open.spotify.com/artist/4cG43cUBRJWWDsRh4SW48i>

¹⁴⁰ VANDA, Vojtěch. *Viktor Sheen byl v roce 2021 nejposlouchanějším zpěvákem na Spotify v České republice* [online]. 1.12.2021 [cit. 9.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://refresher.cz/107080-Viktor-Sheen-byl-v-roce-2021-nejposlouchanejsim-zpevakem-na-Spotify-v-Ceske-republice>

Kladně, aby nemusel cestovat daleko od své ženy a tří dcer, kde mimo jiné také nárazově vysílá hraní počítačových her na platformě twitch.tv.¹⁴¹¹⁴²

2.1.2 Calin

Oproti ostatním interpretům je Calin na české scéně poměrně krátkou dobu, a to od roku 2020, kdy vydal své první album *Svědomy*. Jeho druhé album s názvem *Popstar*, které vydal o dva roky později pod vlastním vydavatelstvím Mike Roft¹⁴³, se trefilo do doby narůstající oblíbenosti českého rapu mezi posluchači a vyšvihlo se během krátké doby do hitparád a populárních žebříčků.

Vlastním jménem Čálin Panfili, rodák z Moldavska, který se společně s rodinou přestěhoval ve svých 2 letech (roku 1999) do Brna, patří žánrově do kategorií newschool rap, trap a částečně také pop. Za pouhé 3 roky na české rapové scéně se mu podařilo získat 4 platinové desky, vydat 4 alba (1 společně s Viktorem Sheenem) vyprodat pražskou O2 arénu, stát se headlinerem¹⁴⁴ festivalů a dlouhodobě držet se svými songy 4 z 10 příček v top 10 Spotify žebříčku pro Českou republiku.¹⁴⁵ Měsíční počet posluchačů se pohybuje v průměru kolem čísla 870 000, nejúspěšnější sólová píseň nese název *Hannah Montana* – 32 762 000 přehrání na Spotify¹⁴⁶, 23 000 000 videoklip na YouTube.

Zásadním milníkem v jeho kariéře bylo navázání spolupráce s Viktorem Sheenem na písni *Až na měsíc*, jejíž videoklip na YouTube začal téměř okamžitě trhat rekordy ve sledovanosti a dlouhodobě drží přední příčky v počtu denních přehrání. Kromě rapu rozšířil své pole působnosti také o potravinářský průmysl, kam přinesl vlastní značku ledových čajů

¹⁴¹ Vysílání na platformě twitch.tv nemá nic společného s rapovou tvorbou Viktora Sheena, sám v rámci vysílání vysvětluje, že se jedná o dva naprosto rozdílné světy a mezi fanoušky počítačových her nechce přinášet rap, který tam nepatří a naopak

¹⁴² MAGAZEEN. *Viktor Sheen přítelkyně* [online]. 5.3.2023 [cit. 9.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.magazeen.cz/viktor-sheen-pritelkyne/>

¹⁴³ Čálin Panfili je jedním ze tří zakladatelů Mike Roft s.r.o., kam se následně přidala jako společník i firma Warner Music Records Czech republic. Čálin Panfili nadále vlastní podíl ve výši 25%.

¹⁴⁴ Headliner – hlavní hvězda festivalu, vedoucí interpret

¹⁴⁵ KWORB. *Spotify Daily Chart Totals - Czech Republic* [online]. Neznámé [cit. 9.7.2024]. Dostupný na WWW: https://kworb.net/spotify/country/cz_daily_totals.html

¹⁴⁶ SPOTIFY. *Calin* [online]. Neznámé [cit. 9.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://open.spotify.com/artist/5IEkQtWa3UKII1hj7sktd>

reflektujících jeho druhé sólové album – *PopStar*.¹⁴⁷ Patří k řadě rapperů, ke kterým se neváže žádná kontroverze ani výrazné prvky, co se týče celkové image nebo vystupování.

(Obr.4) Calin & Viktor Sheen – promo fotografie na společné album *RoadTrip* a představení ve vyprodané O2 areně

2.1.3 Yzomandias

Jakub Vlček pochází z Karlových Varů, kde se narodil roku 1991 a jako jeden z mála dnešních předních rapperů se nachází na pomezí *oldschool* a *newschool* rapu. Svoji hudební kariéru zahájil v roce 2004 v Karlových Varech, kde od svých 13 let působil jako DJ Logic¹⁴⁸. Rapu se začal aktivně věnovat o tři roky později v reakci na diss track¹⁴⁹, který byl mířený na jeho osobu. O rok později ho přijali k vydavatelství *Zutroy Clique*¹⁵⁰, které se ovšem roku 2009 kvůli osobním neshodám mezi členy rozpadlo.¹⁵¹

¹⁴⁷ SATTLE, Robert. *Popstar Calin. Kdo je nejtádanější hudebník Česka, kterého hltají vaše děti?* [online]. 31.1.2024 [cit. 9.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://forbes.cz/popstar-calin-kdo-je-nejzadanejsi-hudebnik-ceska-ktere-hltaji-vase-deti/>

¹⁴⁸ Před rokem 2007 působil jako DJ Logic. Od roku 2007, kdy přešel spíše na dráhu rappera, se prezentoval zkráceně jako *Logic*, po roce 2015 uvedl poprvé jméno Yzomandias

¹⁴⁹ *Diss track* - skladba, jejímž primárním účelem je verbálně napadnout jinou osobu, většinou jiného umělce

¹⁵⁰ Součástí skupiny byli i rappeři jako Sergei Barracuda nebo Jickson

¹⁵¹ OLIVA, Denis. *MILION PLUS* [online]. 2022 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://lide.uhk.cz/fim/student/olivade1/index2.html>

Po přesunu na sólovou dráhu pozměnil svůj styl a do jeho textů se začalo promítat více agresivity, kontroverzních témat a jako jeden z prvních začal v České republice razit styl trap¹⁵² a vizuál podobný americkým rapperům.¹⁵³ V roce 2012 si založil vlastní produkční skupinu s názvem YZO Empire (420xYZO)¹⁵⁴, která mu zajistila posun do předních jmen české rapové scény¹⁵⁵, o tři roky později změnil název labelu na dnešní milionový business Milion+ Entertainment, v rámci kterého poprvé vystoupil se svým stávajícím pseudonymem Yzomandias. Na svém kontě má celkem 8 alb z toho jedno s rapovým kolegou Nik Tendem, a 7 platinových ocenění. Měsíční počet posluchačů se pohybuje v průměru kolem čísla 620 000 a nejúspěšnějším hitem je *Rolls* – 20 700 000 přehrání na Spotify¹⁵⁶, 27 000 000 na YouTube.¹⁵⁷

S postavou Yzomandiase se pojí větší kontroverze a předsudky než u ostatních vybraných, a to zejména kvůli jeho značně vyčnívajícímu vzhledu – drahé diamantové šperky, luxusní oblečení a tetování v obličejí. Dalším problémovým tématem je také jeho působení v neonacistické skupině Fuerza Arma v letech 2009-2010¹⁵⁸ a veřejná propagace drog včetně jejich užívání během živých vystoupení. Naproti tomu je ale podporovatelem a aktivním účastníkem na charitativních projektech, které pomáhají nemocným dětem, dětem z dětských domovů nebo třeba Lékařům bez hranic.¹⁵⁹ Zároveň je držitelem produkčně nejdražšího a nejúspěšnějšího rapového videoklipu na celé české scéně – *Melanž*, který přinesl americkou produkci a tvorbu, která do té doby neměla v českém rapu obdoby.¹⁶⁰

¹⁵² *Trap* – slangový výraz pro místo, kde se dají sehnat drogy, hudební žánr z přelomu 20. a 21. století pocházející z Ameriky, větší důraz na hudbu, její mixování, temné a děsivé zvuky, řešení témat, která vzbuzují nepříjemné pocity – chudoba, násilí, život na ulici

¹⁵³ Výrazná tetování po celém těle včetně obličejí, výrazný styl oblíkání, luxusní značky oblečení, luxusní a výrazné šperky, kontroverzní témata, propagace drog apod.

¹⁵⁴ 420 je číslo označující uživatele marihuany či marihuanu jako takovou

¹⁵⁵ V roce 2013 měli na Rádiu Spin vlastní pořad s názvem *YZO Show*

¹⁵⁶ SPOTIFY. *Yzomandias* [online]. Neznámé [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://open.spotify.com/artist/721o1Z0J6jQupyZLt9RnEk>

¹⁵⁷ Na YouTube vyšla skladba *Rolls* ve videoklipu jako verze spojená s dalšími hity – *Melanž*, *El Camino* a *Hroby*

¹⁵⁸ CHODEC, Pavel. *Logic je český baller. Neuděláš nic* [online]. 15.5.2018 [cit. 30.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://denikalarm.cz/2018/05/logic-je-cesky-baller-neudelas-nic/>

¹⁵⁹ DEJME DĚTEM ŠANCI. *Hraním pro dobrou věc* [online]. Neznámé [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.dejmedetemsanci.cz/1/all/1673/hranim-pro-dobrou-vec.html>

¹⁶⁰ HRDIA. *Melanž od Yzomandiase je nejúspěšnější český rapový videoklip všech dob* [online]. 23.1.2021 [cit. 12.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.hiphopstage.cz/melan-z-od-yzomandiase-je-nejuspesnejsi-cesky-rapovy-videoklip-vsech-dob/>

(Obr.5) Yzomandias – fotografie z rozhovoru pro antiyoutuber.cz k albu Yzomandias II

2.1.4 Renne Dang

René Dang se narodil roku 1995 v Rychnově nad Kněžnou, a přestože na něj původní *oldschool* rap měl značný vliv, svou tvorbou se řadí spíše k *newschool* rapu s prvky popu. Jako jeden z mála hlavních jmen české rapové scény vyrůstal na malém městě, tudíž nebyl automaticky od počátků obklopený pražskými skupinami, které se kolem rapu sdružovaly. Přestože první *mixtape* vydal už ve svých čtrnácti letech, na větší úspěch si musel počkat až po přestěhování se do Prahy a spolupráci s tehdy začínajícím Viktorem Sheenem ve vydavatelství *Blackwood records*, které René pomáhal zakládat společně s Lucasem Dopem a působí v něm dodnes.¹⁶¹

Z otcovy strany je napůl vietnamského původu a tato skutečnost značným způsobem ovlivňuje jeho tvorbu. Dlouhodobě se ve svých textech věnuje otázkám rasismu a šikany, přístupu k dětem jiné národnosti než české, nešťastné lásky, toho, že je otec v dětství opustil,

¹⁶¹ FOOTSHOP. *Renne Dang: Doted' jsem osobní věci furt jen oddaloval* [online].5.7.2020 [cit. 30.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.footshop.cz/blog/renne-dang/>

přátelství a vlivu peněz.¹⁶² Stojí také za značkou *Zmrdlife*, což je název jednoho z prvních úspěšných *mixtape*, které vydal v roce 2012 a pojí se s ním také celá řada oblečení. Renne Dang je také dlouholetým ambasadorem oděvní značky Footshop, se kterou pravidelně spolupracuje zejména na kolekcích bot.

V roce 2023 oznámil odklon od rapové tvorby a začal se věnovat více kombinaci jednotlivých žánrů s větším přesahem do pop-punku a Emo, nejnovější album s názvem *Poslední léto*, které vydal právě v polovině roku 2023, přineslo značnou vlnu kritiky, neb se jedná o primárně popovou záležitost.¹⁶³ Pop byl vždy v rapové kultuře vnímán jako určitý protipól a něco, na co se nahlíželo z dálky a s odporem.

Vydal celkem 6 alb a je držitelem jedné zlaté a třech platinových desek.¹⁶⁴ Měsíční počet posluchačů se pohybuje v průměru kolem čísla 200 000 a jeho nejúspěšnější píseň se jmenuje *Kytky z pumpy* – 12 930 000 přehrání na Spotify¹⁶⁵, 16 000 000 na YouTube.

(Obr.6) Renne Dang – fotografie z rozhovoru pro Footshop

¹⁶² AKTUALNE.CZ. "Nguyene, jíš psy," smáli se jim Češi. Odhalujeme, jak se tu žije mladým Vietnamcům [online]. [cit. 12.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://magazin.aktualne.cz/jsme-bananove-deti/r~7daad216f68411eaa6f6ac1f6b220ee8/>

¹⁶³ VANDA, Vojtěch. *Renne Dang migruje do popova. V posledním albu prožívá krizi středního věku před třicítkou* [online]. Neznámé [cit. 12.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://refresher.cz/142748-Renne-Dang-migruje-do-popova-V-poslednim-albu-proziva-krizi-stredniho-veku-pred-tricitkou>

¹⁶⁴ Zlatá deska je udělována hudebním vydavatelstvím za 5 000 prodaných kusů, platinová za 10 000 kusů

¹⁶⁵ SPOTIFY. *Renne Dang* [online]. Neznámé [cit. 12.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://open.spotify.com/artist/1I74GELlem5XmPTKYIdb3i>

2.2 Kvantitativní analýza

Mediální studia jsou jedním z ukázkových příkladů multiparadigmatického oboru, což znamená, že během výzkumu můžeme k našim otázkám přistupovat z rozdílných teoretických pozic a vybírat z různých postupů. Jedna z nejčastěji skloňovaných nesmiřitelných optik je právě volba mezi kvantitativním a kvalitativním přístupem.¹⁶⁶ V následujících řádcích stručně vysvětlím rozdíl mezi jednotlivými přístupy a zdůvodním, proč jsem pro svůj výzkum zvolila právě ten kvantitativní.

Rozdíl mezi přístupy můžeme vidět hned v začátcích samotného výzkumu, kdy si výzkumník určuje, s jakými vstupními daty bude pracovat, jakým způsobem bude probíhat vytváření vzorku, sběr dat, vyhodnocení a jaké závěry má výzkum přinést. U kvantitativního výzkumu nejprve vytvoříme teorie a pracovní hypotézy, dále navrhne vzorek, sesbíráme data a ty následně analyzujeme, z čehož vyjde závěr, který buď potvrdí, nebo vyvrátí předem stanovené hypotézy. Výsledná data je díky jejich větší jednoduchosti snadnější interpretovat, zpracovat a číst, zároveň neposkytují detailní informace a respondent je omezen rámcem, který výzkumník standardizací vytyčil.¹⁶⁷

Kvalitativní výzkum pracuje na opačném principu, v úvodu vytyčíme sociální problém či témata, která plánujeme zkoumat, následně probíhá výzkum, při kterém teprve dochází k určení vzorku a sběru dat. Data jsou mnohem objemnějšího rázu s velkým detailem popisujícím daný problém, je potřeba je dále analyzovat a interpretovat, protože neposkytují oproti kvantitativnímu výzkumu okamžité jasné závěry a výsledky.¹⁶⁸

U kvalitativního výzkumu je dalším důležitým prvkem míra reliability¹⁶⁹ a validity¹⁷⁰. Kvantitativní výzkum vyžaduje velmi silnou standardizaci, což zajišťuje vysokou reliabilitu, míra standardizace ovšem zásadně redukuje přijaté informace, kdy respondent nemá

¹⁶⁶ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9. s. 47

¹⁶⁷ PUNCH, Keith F. *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-381-9. s 38-39

¹⁶⁸ MASARYKOVA UNIVERZITA. *Základní rozdíly mezi kvalitativním a kvantitativním výzkumem*

[online]. 11/2006[cit. 25.6.2024]. Dostupný na WWW:

https://is.muni.cz/el/1431/podzim2006/Z0131/um/Rozdily_mezi_kvalitativnim_a_kvantitativnim_vyzkumem.ppt

¹⁶⁹ Reliabilita – spolehlivost a přesnost výzkumu, při opakovaném měření za stejných podmínek nám vychází stejné výsledky = vysoká reliabilita

¹⁷⁰ Validita – schopnost měřit skutečně to, co jsme zamýšleli = vysoká validita

možnost detailně popsat své názory a myšlenky, vychází pouze z omezených předem navržených možností, což vede k nízké validitě.¹⁷¹

Cílem mého výzkumu je primárně ověření stanovených hypotéz a nashromáždění jasných dat pro výslednou analýzu skrze standardizovaný dotazník, je tedy zřejmé, že jsem se rozhodla využít kvantitativní přístup, a to konkrétně kvantitativní analýzu za použití dotazníkového šetření formou CAWI.

Jak jsem již psala výše, jedním z charakteristických rysů kvantitativní analýzy je její vysoká míra strukturovanosti. Každá část má svá jasně definovaná pravidla a kroky, která by měl výzkumník následovat, přestože posloupnost nemusí být striktně dodržována v tomto určení a úvodní kroky analýzy je možné kombinovat:

- a) Formulace výzkumné otázky (případně více výzkumných otázek rozdělených na hlavní a vedlejší) a hypotéz
- b) Definice výběrového souboru
- c) Výběr reprezentativního vzorku
- d) Definice a výběr kódovací jednotky
- e) Konstrukce jednotlivých kategorií obsahu, které bude výzkumník analyzovat
- f) Určení systému kvantifikace
- g) Provedení pilotního výzkumu
- h) Kódování jednotlivých obsahů
- i) Analýza a interpretace shromážděných dat
- j) Definice závěrů vyplývajících z výzkumu¹⁷²

2.2.1 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření (zkráceně dotazník) je jedna z aktuálně nejrozšířenějších metod sběru dat kvantitativního výzkumu, která probíhá prostřednictvím standardizovaného měřícího dotazníku jakožto nástroje, a to několika základními způsoby:

- 1) Poštovní dotazování (*mail survey*)

¹⁷¹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, ISBN 80-7367-040-2. s. 50-52

¹⁷² WIMMER, Roger D. a Joseph R. DOMINICK. *Mass Media Research: An Introduction*. 10th Edition. Cengage Learning, 2013. ISBN 978-1133307334. s. 14

- 2) Dotazování prostřednictvím tazatele / standardizovaný osobní rozhovor (*personal interview survey*)
- 3) Telefonické dotazování (*telephone survey*)
- 4) Internetové dotazování (*web survey*)¹⁷³

Základem celé strategie dotazníkového šetření je jeho standardizace, která vede k efektivnímu sběru a zpracování dat. Rozvržení jednotlivých otázek a dělení do jednotlivých bloků je třeba detailně zvážit a rozvrhnout předem, neb po vyplnění dotazníků již není možné do struktury jakkoliv zasahovat. Toto rozvržení má za cíl plynulejší a srozumitelnější dotazování, snížení počtu případných chyb a nepozornost či únavu respondentů způsobenou dlouhými, nejednoznačnými a nesrozumitelnými otázkami. Pořadí a návaznost otázek nesmí působit chaoticky, nelogicky a náhodně, proto je vhodné otázky tematicky rozdělit do jednotlivých bloků. Pro zvýšení zájmu a udržení pozornosti je vhodné bloky prokládat potenciálně zajímavými otázkami a citlivá či náročnější témata řadit až do druhé poloviny dotazníku.¹⁷⁴

Všechny otázky byly tvořeny s ohledem na doporučení v odborné literatuře, věk, vzdělání a neznámé obecné znalosti respondentů, tudíž jsem se snažila vyvarovat odborných názvů, abstraktních popisů a dlouhých vět vyžadujících složitější zamyšlení, opakované čtení nebo znalost daného tématu¹⁷⁵. V rámci příprav dotazníku a pilotáže¹⁷⁶ pro tento výzkum jsem použila svoji seminární práci pro předmět JKM008 – Výzkum médií z roku 2022, kde jsem se zabývala stejným tématem a díky zpětné vazbě od respondentů mohla upravit strukturu a rozsah dotazníku tak, aby byl uživatelsky více přijatelný a srozumitelný. Zároveň jsem doplnila odpověď „nevím“, neb může nastat situace, kdy si respondent přesnou odpověď nepamatuje, případně nemá vyhraněný názor a bez možnosti „nevím“ by tedy byl nucen do zvolení jakékoliv jiné odpovědi, která nereflektuje skutečné smýšlení.

¹⁷³ NOVOTNÁ, Hedvika a kol. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Univerzita Karlova, 2019, ISBN 978-80-7571-052-9. s. 143 - 149

¹⁷⁴ NOVOTNÁ, Hedvika a kol. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Univerzita Karlova, 2019, ISBN 978-80-7571-052-9. s. 163 - 164

¹⁷⁵ IS MUNI. *Konstrukce dotazníku* [online]. 2020 [cit. 29.7.2024]. Dostupný na WWW: https://is.muni.cz/el/med/jaro2020/BVMV041p/Metodologie_2020-Doplneni_Dotaznik2.pdf

¹⁷⁶ Pilotáž – otestování pracovní verze dotazníku na malém vzorku respondentů pro případné odladění chyb a nesrovnalostí

2.2.2 Metoda CAWI

CAWI (*Computer Assisted Web Interviewing*) je metoda sběru dat, při které probíhá dotazování respondentů skrze webové rozhraní / formulář. Respondent vyplňuje odpovědi sám, pouze za pomoci počítače (eventuálně telefonu, tabletu).¹⁷⁷ Použití této metody se stalo velmi rozšířené zejména díky technologickému vývoji a rozšíření internetu a má řadu nevýhod i výhod. Zásadní výhodou, pro kterou jsem tuto metodu zvolila, je jednodušší (oproti například *personal interview survey*) sběr i následné vyhodnocení dat, které se po odeslání dotazníků již nachází v elektronické podobě, se kterou je možné rovnou dále pracovat. Některá webová rozhraní určená pro sběr dat již v základu nabízí hrubou prezentaci výsledků.¹⁷⁸ Zároveň výrazně šetří finance i čas výzkumníka, který v případě osobního dotazování či sběru dat skrze papírové dotazníky musí veškerá data nejdříve vyhodnotit a přenést do elektronické verze, v některých případech může docházet k problému s čitelností výsledků.

Podíváme-li se na stranu relevantnosti odpovědí, přináší metoda CAWI výhodu zejména v tom, že eliminuje problém tzv. *sociální desirability*, kdy v případě osobního dotazování může dojít k záměrné úpravě odpovědi respondenta tak, aby se vyhnul případnému souzení či negativním představám o sobě samém či svém okolí.¹⁷⁹ Sociální normy platné v dané společnosti tedy mohou mít vliv na odpovědi, použití metody CAWI tyto tendence snižuje zejména proto, že je zcela anonymní a nezanechává žádnou stopu, na základě které by bylo možné respondenta identifikovat.¹⁸⁰ Při testovacím výzkumu jsem narazila na další problematiku tištěných dotazníků v tom smyslu, že respondenti mohou nabývat pocitu, že „někdo může poznat jejich rukopis“, z toho důvodu jsem zvolila raději prostředí online formuláře.

Jak jsem již zmiňovala v kapitole 1.3.2., cílem je dosáhnout co nejrelevantnějších výsledků a eliminovat jev zvaný spirála mlčení a strach z izolace, zvláště pracuji-li ve svém výzkumu

¹⁷⁷MEDIAGURU. *Mediální slovník* [online]. 2023 [cit. 13.11.2023]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/slovník-a-mediatypy/slovník/klicova-slova/cawi/>

¹⁷⁸ Například survio.com

¹⁷⁹ Např. Přiznalo by dítě před cizím člověkem (výzkumníkem), že se s alkoholem setkává primárně ve své rodině? Neupravovalo by odpovědi týkající se drog či sexu principiálně pro pocit, že může eventuálně z odpovědi mít problém?

¹⁸⁰ CHÝLÍKOVÁ, Johana. *Úvod do problematiky výzkumu citlivých témat ve výběrových šetřeních*. Sociologický ústav AV ČR. 2. vydání. Praha(2011), ISSN 1802-8152. s. 187-188

s nezletilými dětmi. Dá se očekávat, že v případě osobního dotazování by nezletilé dítě neodpovídalo pravdivě na otázky, u kterých ví, že se může jednat o nelegální nebo společensky neschvalovanou aktivitu (ať už se jedná přímo o dané dítě nebo někoho z blízkého okolí / rodiny). Cílem této práce není hodnocení názorů či aktivit nezletilých, pouze jejich obecné shromáždění s možnou spojitostí s vybranými českými rappery.

Jako nevýhody bývají u metody CAWI často zmiňovány technické komplikace, laxní přístup při vyplňování, nemožnost se dále dotazovat, nepochopení otázek a nízká míra návratnosti. Technologické nevýhody je nutné vzít v potaz zejména, pracujeme-li s respondenty, u nichž se očekávají možné problémy při manipulaci s moderní technologií (např. postižené osoby, osoby ze zemí 3. světa, senioři, epileptici), což u dětí ve věkové kategorii 10-15 let neočekávám, od roku 2023 je navíc výuka informatiky pro základní povědomí o IT povinná již na prvním stupni základních školy.¹⁸¹

Dotazník je strukturován uzavřenými otázkami s jasnými odpověďmi typu a), b)..., v dotazníku není jediná otevřená otázka, kde by bylo nutné, aby respondent vymýšlel vlastní odpovědi, problematika laxního přístupu při vyplňování tedy může nastat pouze v situaci, kdy se respondent rozhodne dotazník nevyplnit vůbec, nebo bez přemýšlení zaklikne odpovědi, které neodpovídají jeho názorům. Vzhledem k tomu, že dotazník je předkládán pouze respondentům, kteří o výzkum projeví zájem a vyjádřili ochotu s odpovídáním na otázky, tento přístup spíše nepředpokládám, případně předpokládám v zanedbatelné míře. Zároveň mají všichni respondenti po celou dobu výzkumu možnost kdykoliv dotazník nevyplnit a odejít. Ze stejného důvodu si nemyslím, že by nastala i situace s nízkou mírou návratnosti.

Na základě všech výše zmíněných důvodů tedy považuji metodu CAWI jako nejvhodnější formu sběru dat pro svůj výzkum. Jako elektronický dotazník poslouží platforma survio.com, která je pro respondenty jednoduchá, v českém jazyce, intuitivní na ovládání a v základní verzi zdarma. Pro výzkumníka zároveň nabízí možnost velice flexibilní tvorby dotazníků s následnou analýzou dat. Vše je vázané na výzkumníkovu ID a heslo, tudíž

¹⁸¹ ŠIMKOVÁ, Alžběta. *Informatika je na prvním stupni nově povinná. Nemá ji ale kdo učit* [online]. 1.10.2023[cit. 21.6.2024]. Dostupný na WWW: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/skola-informatika-prvni-stupen-nedostatek-ucitelu.A230922_103037_domaci_kurl

nejsou vyplněné údaje zneužitelné a volně přístupné. Platforma je zároveň držitelem certifikací ISO 27001:2013¹⁸², OV SSL a drží garanci nakládání s osobními údaji.

3 Výzkumné otázky a hypotézy

Výzkumné otázky slouží ke specifikaci obecných cílů výzkumu a přináší konkrétnější podobu dříve abstraktivním konceptům. Jejich určení je stejně zásadní, jako vyjasnění cílů, pokud jsou otázky formulovány správně, je na první pohled zřejmé, jaká potřebujeme data k jejich zodpovězení. V zásadě mají správně formulované výzkumné otázky tyto základní funkce:

- a) Dávají celému projektu organizaci, koherenci a určují, kudy má směřovat
- b) Určují hranice projektu
- c) Vymezuje výzkumníka, aby se držel určených cílů
- d) Poskytuje stěžejní bod pro interpretaci závěrů
- e) Řídí samotný sběr dat a jejich následnou analýzu (data musí být sbírána a analyzována tak, aby poskytla odpovědi na otázky)¹⁸³

Pro konkrétní specifikaci cílů tohoto výzkumu, které bude možné relevantně změřit a vyhodnotit, jsem zvolila jednu hlavní a jednu vedlejší výzkumnou otázku. Hlavní výzkumná otázka zní „Jsou texty písniček předních českých rapperů primárním zdrojem citlivých témat pro posluchače ve věku 10-15 let?“. Vedlejší výzkumná otázka je „Jsou názory kritizující negativní vliv rapových textů na děti předsudky nastolené médii?“.

Kromě výzkumných otázek stojí na počátku výzkumu také hypotézy. Hypotézy jsou v podstatě jakési předpoklady či očekávání samotného výzkumníka o vztahu mezi proměnnými, které se chystá během výzkumu ověřovat a měřit.¹⁸⁴ V návaznosti na výzkumné otázky jsou hypotézy jejich předpokládanými odpověďmi.¹⁸⁵

¹⁸² ISO 27001:2013 certifikace – Norma týkající se bezpečného nakládání s informacemi

¹⁸³ PUNCH, Keith F. *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-381-9. s.42-43

¹⁸⁴ PhDr. VOJTÍŠEK, Petr. *Výzkumné metody* [online]. Praha: Portál, 2012 [cit. 2023-11-13]. ISBN 978-80-905109-3-7. Dostupné z: <https://docplayer.cz/629195-Vyzkumne-metody-metody-a-techniky-vyzkumu-a-jejich-aplikace-v-absolventskych-pracich-vyssich-odbornych-skol-phdr-petr-vojtisek.html>. Studijní text. Vyšší odborná škola sociálně právní.

¹⁸⁵ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9. s.116

3.1 Formování hypotéz

Hypotéza by měla být formulována co nejpřesněji, aby bylo možné zkoumaný problém jasně ověřit a změřit. Zároveň by měla paradigmaticky vycházet z již existujících zkušeností, teorií nebo diskurzu v daném oboru.¹⁸⁶

V rámci své hypotézy pro tuto diplomovou práci předpokládám, že se většina dětí ve věkové kategorii 10-15 let s citlivými tématy v rapových textech pravidelně setkává, ale nejedná se o primární zdroj, který je s významy slov jako jsou sex, drogy, alkohol nebo sebepoškozování nově seznamuje, nebo že díky poslechu rapu děti považují užívání drog, alkoholu nebo sebepoškozování za „v pořádku“. Dále předpokládám, že převažující negativní postoje, které zaujímají jejich rodiče či zákonní zástupci vůči rapu nebo samotným rapperům a jejich popularizaci mezi mládeží, jsou spíše než na základě prokazatelných negativních vlivů, formovány jejich předsudky založenými na postojích společnosti vůči rapové subkultuře obecně, nebo vychází z obrazu, jakým je v médiích rap a rapová subkultura vykreslována, případně se jedná o morální paniku. Tyto hypotézy vychází základově z již uskutečněných výzkumů a studií, které vykreslují postoj veřejnosti k rapové subkultuře a možný vliv na nezletilé děti a mé osobní zkušenosti.

4 Metoda sběru dat a vzorek

Jako metodu sběru dat jsem zvolila elektronické dotazníkové šetření (z angl. *web survey*) formou CAWI (viz. kapitola 2.2.2)¹⁸⁷ s uzavřenými standardizovanými otázkami. Kromě standardního „výběru z několika možností“ jsem použila také otázky škálové¹⁸⁸, dichotomické¹⁸⁹, výčet položek¹⁹⁰ a seřazení položek.¹⁹¹

Dotazník byl koncipován do 6 okruhů s celkem 22 otázkami, jejichž přesné znění je rozepsáno v následující kapitole. Vzhledem k povinné základní školní docházce v České republice nebyla brána v potaz možnost, že dítě již nestuduje, zároveň žádné z dětí není

¹⁸⁶ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9. s.117

¹⁸⁷ CAWI – sběr dat pomocí online dotazování z angl. *computer assisted web interviewing*

¹⁸⁸ Využití Lickertovy škály pro škálové otázky – určitě ne, spíše ne, nevím, spíše ano, určitě ano

¹⁸⁹ Jednoznačné rozlišení zkušeností nebo názorů respondenta – ano, ne

¹⁹⁰ Výběr z většího počtu odpovědí, kdy je možné zvolit více možností

¹⁹¹ SURVIO.COM. *Typy otázek v dotazníku* [online]. 12.11.2020 [cit. 24.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://blog-cz.surveio.com/typy-otazek/typy-otazek-v-dotazniku/#Uzavrene>

vyučováno samostatně doma. Tento fakt vyplývá i z povahy výzkumu, který probíhal přímo na školách, je tedy logické, že dítě účastní se výzkumu, je zároveň i studentem.

Vzhledem k věku dotazovaných a citlivým tématům zaznívajícím v dotazníku jsem o souhlas s rozhovorem žádala také jejich rodiče či zákonné zástupce skrze informovaný souhlas viz. kapitola 4.3. Respondenty jsem oslovila prostřednictvím škol, na kterých studují, se souhlasem ředitele / ředitelky a třídních učitelů. Jejich účast byla na bázi dobrovolnosti, respondenti tedy měli po seznámení se s dotazníkem možnost jeho vyplňování odmítnout a výzkumu se neúčastnit. Výzkum jsem provedla pouze za účelem této diplomové práce a finanční nákladnost projektu se orientovala v zanedbatelných hodnotách stovek korun, tedy informace o financování výzkumu jsou irelevantní.

Všech 168 dotazovaných dětí splnilo kritéria pro to, aby jejich odpovědi byly v rámci tohoto výzkumu relevantní a dotazník dokončily, tudíž žádná z odpovědí nebyla vyřazena a všech 168 dotazníků bylo promítnuto do výsledné analýzy.

Nejčastějším problémem byla neochota vedení jednotlivých škol (základních i gymnazijních) podílet se na výzkumu, u žádné z těchto škol jsem nezískala zdůvodnění pro toto odmítnutí ani možnost další diskuze. Poměr celkem oslovených škol vůči školám, které se odmítly výzkumu účastnit, je 10:8, a to včetně škol spřátelených s Univerzitou Karlovou. Oslovené školy se nacházejí ve Středočeském kraji a Praze kvůli dostupnosti, cílem diplomové práce není hodnocení rozdílů mezi jednotlivými kraji či městy a vesnicí, z toho důvodu nebyl výzkum realizován skrze více okresů.

Z důvodu vyšší časové náročnosti, než bylo původně na samotný sběr dat vyhrazeno, je počet respondentů nižší, než jsem očekávala, což zohledňuji i ve svých závěrech. Průměrná doba doručení odpovědi jednotlivých škol ohledně participace na výzkumu byla 4 týdny, některé neodpověděly vůbec ani po opakovaném kontaktování emailem, jiné si vyžádaly detailnější informace k výzkumu, kdy jsem následně opět musela v průměru 2-3 týdny čekat na jejich odpověď a další 2 týdny na potvrzené informované souhlasy. Naopak ochota dětí participovat na výzkumu byla nad očekávání vysoká (průměrně 1/2 žáků z každé oslovené třídy). Vyplnění dotazníků probíhalo po schválení jednotlivých vyučujících a třídní učitelky v rámci vyučování, při kterém měly děti přístup k počítači a internetu, a to v období leden –

únor 2024. Žádné technické ani jiné komplikace během sběru dat nenastaly.

4.1 Kódovací jednotka, proměnné a hodnoty

Kódovací jednotkou je 1 dítě, proměnné a hodnoty jsou vypsány níže s tím, že standardní základní proměnná datum nebyla brána v potaz, neb není pro výsledky tohoto výzkumu relevantní. – relevantní bylo z hlediska datumu pouze to, zda mezi úvodním setkáním a sběrem dat dítě nedovršilo věku 16 let.

- OBECNÉ OTÁZKY

1. *Jaké je Vaše pohlaví?*

- Proměnné: chlapec; dívka; jiné

2. *Kolik je Vám let?*

- Proměnné: 10; 11; 12; 13; 14; 15; jiné

3. *Jaký typ školy aktuálně navštěvujete?*

- Proměnné: víceleté gymnázium; čtyřleté gymnázium; devítiletá základní škola

4. *Kolik času denně trávíte poslechem českého rapu?*

- Proměnné: méně než 30 minut; 30 minut – 1 hodina; více než 1 hodina; nevím

- VZTAH DĚTÍ K ČESKÉMU RAPU

5. *Seřaďte hudební žánry podle oblíbenosti*

- Proměnné: metal, rock, pop/k-pop, rap/hip hop, country, drum`n`bass, techno, elektronická hudba, vážná hudba

6. *Z jakého důvodu posloucháte český rap? Můžete vybrat více odpovědí.*

- Proměnné: výplň volného času; ztotožňuji se s tématy v textech; líbí se mi styl hudby / melodie; kvůli danému rapperovi (jeho stylu, názorům, vystupování.); kulisa při jiné aktivitě (např. učení, cvičení.); abych zapadl/a; jiné

7. *Uveďte Váš názor na následující tvrzení: Poslech českého rapu považuji za svůj koníček*

- Proměnné: nesouhlasím; spíše nesouhlasím; spíše souhlasím; souhlasím

8. *Jaké emoce ve Vás poslech českého rapu převážně vyvolává?*
- Proměnné: negativní; spíše negativní; neutrální; spíše pozitivní; pozitivní; žádné
9. *Považujete texty v písních českých rapperů za nevhodné pro Vaši věkovou kategorii (tj. děti ve věku 10-15 let)?*
- Proměnné: ano; spíše ano; spíše ne; ne; nevím
- POPULARITA JEDNOTLIVÝCH RAPPERŮ
10. *Které české rappery pravidelně posloucháte? Můžete vybrat více odpovědí.*
- Proměnné: Renne Dang; Viktor Sheen; Yzomandias; Calin; jiné
11. *Uved'te Váš názor na následující tvrzení: Čeští rapperi patří na přední příčky hudebních žebříčků*
- Proměnné: zcela nesouhlasím; částečně nesouhlasím; částečně souhlasím; zcela souhlasím;
- CITLIVÁ TÉMATA V TEXTECH
12. *Zaškrtněte rappery, u kterých jste v textech zaznamenali téma „sex“. Můžete vybrat více odpovědí.*
- Proměnné: Renne Dang; Viktor Sheen; Yzomandias; Calin; žádný z vybraných
13. *Zaškrtněte rappery, u kterých jste v textech zaznamenali téma „drogy“.*
Můžete vybrat více odpovědí.
- Proměnné: Renne Dang; Viktor Sheen; Yzomandias; Calin; žádný z vybraných
14. *Zaškrtněte rappery, u kterých jste v textech zaznamenali téma „alkohol“.*
Můžete vybrat více odpovědí.
- Proměnné: Renne Dang; Viktor Sheen; Yzomandias; Calin; žádný z vybraných
15. *Zaškrtněte rappery, u kterých jste v textech zaznamenali téma „sebepoškozování“ či „sebevražda“.*
Můžete vybrat více odpovědí.
- Proměnné: Renne Dang; Viktor Sheen; Yzomandias; Calin; žádný z vybraných
- PŮVOD CITLIVÝCH TÉMAT
16. *Považujete poslech českého rapu za něco, s čím by podle Vás rodiče nesouhlasili?*

- Proměnné: ano; ne; nevím

17. *Kde jste se poprvé setkali se slovem „sex“?*

- Proměnné: vzdělávací instituce; kamarádi / spolužáci; rodina; filmy/seriály; hudba – mimo český rap; hudba – český rap; slovo neznám; jiné;

18. *Kde jste se poprvé setkali se slovem „drogy“?*

- Proměnné: vzdělávací instituce; kamarádi / spolužáci; rodina; filmy/seriály; hudba – mimo český rap; hudba – český rap; slovo neznám; jiné;

19. *Kde jste se poprvé setkali se slovem „alkohol“?*

- Proměnné: vzdělávací instituce; kamarádi / spolužáci; rodina; filmy/seriály; hudba – mimo český rap; hudba – český rap; slovo neznám; jiné;

20. *Kde jste se poprvé setkali se slovem „sebepoškozování“ nebo „sebevražda“?*

- Proměnné: vzdělávací instituce; kamarádi / spolužáci; rodina; filmy/seriály; hudba – mimo český rap; hudba – český rap; slovo neznám; jiné;

- DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY

21. *Kde hudbu nejčastěji posloucháte?*

- Proměnné: hudební platformy – Spotify, Apple Music...; stažená hudba; YouTube; program v TV; v rádiu; živá hudba (koncerty)

22. *Zaškrtněte aktivity, které NEpovažujete za vhodné pro Vaši věkovou kategorii (tj. děti ve věku 10-15 let)? Můžete vybrat více odpovědí.*

- Proměnné: sex; užívání drog; užívání alkoholu; sebepoškozování; žádné z uvedených

4.2 Výběr vzorku

Pro určení správného vzorku z populace dětí ve věkové kategorii 10-15 poslouchajících rap let můžeme volit mezi pravděpodobnostním a nepravděpodobnostním výběrem. Vzorek respondentů pro výzkum by vždy měl být dostatečně reprezentativní celkové populaci, jedná se tedy o zúžený výběr, jehož zkoumání a interpretace závěrů by měla být totožná i v případě, pokud by byla skutečně dotazována celá populace. Nevhodně zvolený vzorek respondentů může poskytnout irelevantní informace či celý výzkum znehodnotit. Najít kompromis mezi

tím, aby byl vzorek dostatečně reprezentativní celkové populace a zároveň sběr dat nebyl finančně i časově neúnosný, je poměrně složité a je třeba tento fakt vzít v potaz již při samotné přípravě celého výzkumu. V některých případech může nastat i situace, kdy není možné identifikovat celkovou populaci, tudíž nelze určit ani základní soubor a vzorek, který by mohl kritéria reprezentativnosti naplnit.¹⁹²

V této práci se zabýváme populací dětí ve věku 10-15 let, které dlouhodobě žijí v České republice. Česká republika má v době realizace výzkumu zhruba 10 500 000 obyvatel, z čehož je 684 814 dětí ve věku 10-15 let (cca 6,5% obyvatel z celkové populace), 350 639 chlapců a 334 175 dívek (tj. 51,2% jsou chlapci a 48,8% jsou dívky).¹⁹³ Data týkající se toho, kolik z těchto dětí poslouchá český rap (a jsou tím pádem relevantní populací pro náš výzkum) nejsou k dispozici, můžeme vycházet pouze z výzkumů, které obecně zkoumají oblíbenost jednotlivých žánrů, což ale neposkytuje žádný relevantní zdroj informací, ze kterého by bylo možné vycházet.¹⁹⁴ Stejně tak nelze použít statistická data streamovacích platform (např. Spotify), neb musíme předpokládat, že ne každé dítě ve věku 10-15 let k nim má přístup.

Z důvodu nemožnosti stanovit základní soubor a kritéria pro určení vzorku, přistupuji k výběru tak, jak bylo popsáno v prvním odstavci této kapitoly – tj. že není reprezentativní celkové populaci, neb ji neznáme. Tento fakt zohledním i v rámci svých výsledků a závěrů. Je třeba zmínit, že nereprezentativnost celkové populace nutně neznamená špatný nebo nevhodný výzkum, jak uvádí Renáta Sedláková ve své knize *Výzkum médií – každé šetření, i to, které má charakter případové studie a věnuje se pouze jednomu výskytu daného jevu, pokud je provedeno korektně, přináší relevantní zjištění, obohacuje stávající vědění a rozšiřuje daný obor. Je proto potřeba zbavit se neopodstatněného dojmu, že pouze reprezentativní šetření jsou přínosná a žádaná.*¹⁹⁵

¹⁹² SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9. s. 91-92

¹⁹³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Věková struktura* [online]. leden 2022 [cit. 13.11.2023]. Dostupné z: <https://www.scitani.cz/vekova-struktura>

¹⁹⁴ Většina veřejně přístupných výzkumů je buď zaměřená na dospělé publikum, nebo již neposkytuje aktuální data (pochází např. z roku 2008-2010)

¹⁹⁵ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9. s. 93

4.2.1 Náhodný vs. záměrný výběr

Jak jsem již uvedla v předchozí kapitole, výběr vzorku lze rozdělit na dva základní typy – náhodný (pravděpodobnostní) a záměrný (nepravděpodobnostní). Náhodný vzorek slouží právě pro situace, kdy základní soubor je dostatečně reprezentativní pro možné zobecnění výsledků na celkovou populaci. Při takovém výzkumu využíváme náhodný nebo kvótní výběr, protože (jak z názvu vyplývá), pracujeme s pravděpodobností, že vybereme-li ze základního souboru náhodně určitý vzorek, dá se předpokládat, že bude reprezentativní celému základnímu souboru. Všichni vybraní v základním souboru tudíž mají stejnou šanci, že je vybereme do vzorku a tento výběr probíhá náhodně, nikoliv skrze výzkumníka.¹⁹⁶

Mezi techniky náhodných výběrů se řadí například prostý náhodný výběr, systematický výběr¹⁹⁷, náhodný stratifikovaný výběr¹⁹⁸ či náhodný skupinový výběr¹⁹⁹. Z důvodu vypsání výše jsem přistoupila ke zvolení metody záměrného výběru, kde je hlavním znakem to, že někteří členové populace mají vyšší pravděpodobnost, že budou vybráni než jiní. K dispozici jsou například technika sněhové koule²⁰⁰, teoretický výběr²⁰¹, výběr typických případů²⁰², výběr kritických případů²⁰³ či účelový výběr.²⁰⁴ Ve svém výzkumu jsem zvolila techniku účelového výběru, kdy dochází k záměrnému výběru respondentů z určité populace na základě toho, zda se hodí pro účely zkoumání zvoleného problému, což je přístup, který splňuje požadavky určené v této diplomové práci.

¹⁹⁶ MUNI - VIKBA12. *Výběr vzorku v kvantitativním výzkumu* [online]. 11/2013[cit. 11.7.2024]. Dostupný na WWW: https://is.muni.cz/el/1421/podzim2013/VIKBA12/um/Vyber_vzorku.pdf

¹⁹⁷ Musíme vydělit velikost základního souboru velikostí vzorku, což nám dá číslo, dle kterého následně vybíráme. Příklad: 3600 (velikost základního souboru) : 600 (velikost vzorku) = 6, tj. vybíráme do vzorku každého šestého

¹⁹⁸ Základní soubor rozdělíme do několika kategorií, ze kterých následně vybíráme (např. děti na základní škole, děti na gymnáziu, děti na odborné střední škole..)

¹⁹⁹ Stejná situace jako u stratifikovaného výběru, v tomto případě jsou ale skupiny přirozeného původu a my je musíme pouze identifikovat – např. Chceme zkoumat všechny hráči určité online hry, nejprve vybereme náhodně servery, na kterých hrají, následně cech, ve kterých se nachází a až z nich vybíráme konkrétní hráče

²⁰⁰ Již vybraní členové výzkumu poskytnou kontakt na další osoby z populace splňující kritéria pro výzkum

²⁰¹ Dochází k šetření dalších respondentů do doby, než dojde k tzv. teoretickému nasycení – další respondenti již nepřinášejí žádné nové informace

²⁰² Dochází k definici typického případu, který je následně vybrán – např. věk, vzdělání, zkušenost s danou počítačovou hrou, spokojenost.

²⁰³ Dochází ke vztažení pravidel u určité skupiny A na skupinu B, vycházíme z tvrzení, že „platí-li to tady, pak všude“ – např. pokud budeme zkoumat povědomí o počítačových hrách u vysokoškolských studentů a prokáže se, že nerozumí, pak se předpokládá, že nebudou rozumět ani lidé s nižším vzděláním. Naopak vybereme-li lidi s nižším vzděláním a prokáže se, že rozumí, předpokládá se, že rozumí i ti s vyšším

²⁰⁴ BAUMGARTNER, František. *Základní soubor a výběry* [online]. Neznámé [cit. 11.7.2024]. Dostupný na WWW: https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/1118338/mod_resource/content/1/MSV%203_a.pdf

Další velmi často využívanou možností je kvótní výběr, který stojí v podstatě na pomezí náhodného i záměrného výběru. Svými postupy a technikami se v podstatě snaží dosáhnout dostatečně reprezentativy, nicméně je stále méně reprezentativní, než náhodný výběr. Důvod, proč jsem nezvolila kvótní výběr, je nutnost mít k dispozici známé vlastnosti o zkoumané struktuře populace, což přináší problematiku v případě, že populace není jednoznačně zmapovaná.

Reprezentativní výběry		Nereprezentativní výběry
Pravděpodobnostní výběry	Nepravděpodobnostní výběry	
Prostý náhodný výběr	Kvótní výběr	Snowball technika
Systematický výběr		Teoretický výběr
Náhodný stratifikovaný výběr		Výběr typických případů
Náhodný skupinkový výběr		Výběr kritických případů
		Účelový výběr

(Obr. 7) – Typy výběrů vzorku

4.3 Etické aspekty sběru dat

Vzhledem k povaze dotazníkového šetření, kdy byly dotazníky předkládány nezletilým dětem a samotné otázky reflektovaly pro děti citlivá témata jako sex, drogy nebo alkohol, bylo před samotným zahájením sběru dat nutné se zamyslet také nad etickými aspekty. Komise pro etiku ve výzkumu Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy určila několik podmínek, které je při realizaci výzkumu s nezletilými třeba brát v potaz, aby nebyla narušena jejich práva a mravní výchova:

- a) Jedná-li se o děti do 15 let věku, musí výzkumník před zahájením dotazníkového šetření získat informovaný souhlas od rodiče či zákonného zástupce
- b) Jedná-li se o dítě ve věku 15 let a výše, musí výzkumník před zahájením

dotazníkového šetření získat informovaný souhlas pouze od dítěte, pokud však dotazník obsahuje citlivá témata, je i zde nutné získat informovaný souhlas od rodiče či zákonného zástupce

- c) Pokud je sběr dat realizován v rámci školy, je třeba žádat o informovaný souhlas také ředitele / ředitelku školy
- d) V rámci informovaného souhlasu uvést veškeré podstatné informace – o co jsou respondenti žádáni a za jakým účelem, potencionální rizika, která vyplývají z povahy dotazníku, práva respondentů, zejména pak možnost kdykoliv z výzkumu odstoupit, zdůraznění dobrovolnosti, detaily týkající se nakládání s osobními údaji, osobní údaje výzkumníka a organizace, pro kterou je výzkum prováděn včetně kontaktních údajů pro možnost případného dotazování²⁰⁵

Při snaze vyvarovat se diskomfortu či vyvolání traumatu u respondentů tak, jak popisují v kapitole 1.3.1, může informovaný souhlas sloužit také jako filtr předcházející problémům, které se nepodařilo výzkumníkovi identifikovat při časově velmi omezené osobní schůzce s respondenty. To, že se nezletilý respondent sám chce výzkumu účastnit, neznamená, že je pro něj skutečně vhodný, na tuto skutečnost může upozornit rodič při seznámení se s detaily výzkumu. Zároveň informovaný souhlas dodává na oficialitě celého výzkumu a ukazuje respekt výzkumníka vůči psychickému zdraví dotazovaných dětí²⁰⁶

Všichni respondenti, kteří se účastnili mého výzkumu, měli vyplněný informovaný souhlas rodiče či zákonného zástupce, jehož vzor je k dispozici v kapitole 8 - Přílohy. Sběr dat probíhal vždy za souhlasu ředitele / ředitelky školy či jejich zástupců a třídních učitelů, ze kterých respondenti pocházeli.

5 Vyhodnocení otázek

5.1 Obecné otázky

Obecné otázky mají za úkol, jak již z názvu napovídá, získat obecné povědomí o

²⁰⁵ SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ, Gabriela. *Informované souhlasy* [online]. 27.9.2021 [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: <https://veda.fhs.cuni.cz/FHSVEDA-110.html>

²⁰⁶ ERIC. *Informed consent* [online]. 2022 [cit. 13.3.2024]. Dostupný na WWW: <https://childethics.com/informed-consent/>

respondentech a potvrdit, zda splňují kritéria pro účast ve výzkumu. U třetí otázky nebyla k dispozici možnost odborné střední školy z důvodu, že žádná z oslovených středních škol nesouhlasila s výzkumem, tudíž jsem již při tvorbě dotazníku věděla, že žádný z respondentů na odbornou střední školu nechodí, tudíž by tato možnost byla irelevantní.

Otázka	1) Jaké je vaše pohlaví?		
Proměnné	Chlapec	Dívka	Jiné
Odpovědi	87	79	2

Otázka	2) Kolik je Vám let?						
Proměnné	10	11	12	13	14	15	jiné (dotazník bude vyřazen)
Odpovědi	13	22	20	9	36	68	0

Otázka	3) Jaký typ školy aktuálně navštěvujete?		
Proměnné	víceleté gymnázium	čtyřleté gymnázium	základní škola
Odpovědi	98	7	63

Celkovou skladbu respondentů tvoří 87 chlapců a 79 dívek, 2 respondenti využili možnosti označit jako odpověď „jiné“. Na základě informovaných souhlasů uvádějících skutečné informace o dětech lze říci, že si jako odpověď „jiné“ vybraly 2 dívky, neb v informovaných souhlasech figuruje 87 chlapců (synů) a 81 dívek (dcer). Nejvíce respondentů se nachází ve věkové kategorii 15 let (68), nejméně v kategorii 13 let (9), zaokrouhlený průměrný věk všech respondentů je 13 let.

Většina oslovených dětí studuje víceleté gymnázium (98), na druhém místě je standardní základní škola (63), nejmenší zastoupení má gymnázium čtyřleté (7), což lze přikládat i faktu, že kritéria pro účast v tomto výzkumu splňuje pouze omezené množství studentů prvních ročníků, převážná většina dosáhla již věku 16 let. Jak již bylo řečeno v předchozích kapitolách, druh navštěvované školy není součástí výzkumu a rozdíly mezi jednotlivými školami / studenty nejsou nijak porovnávány, otázka slouží pouze pro obecný přehled o skladbě respondentů.

Zároveň není třeba brát v potaz možné výrazné zkreslení výsledků z důvodu nevyváženosti pohlaví tak, jak popisují ze studie Alexandry Neğu1 a Paula Sârbescu v kapitole 1.3.4, neb dle jejich závěrů zkresluje přístup k rapu situace, kdy je výrazně vyšší počet žen / dívek.

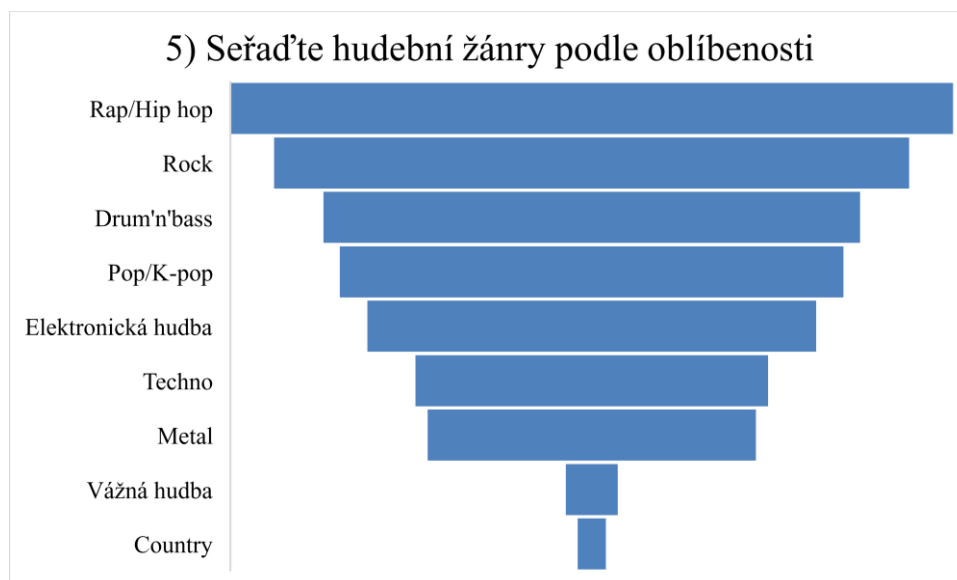
Otázka	4) Kolik času denně trávíte poslechem českého rapu?		
Proměnné	méně než 30 minut	30-60 minut	více než 60 minut
Odpovědi	3	23	142

Naprostá většina dětí tráví poslechem českého rapu více než 60 minut každý den (142), pouze 3 respondenti odpověděli, že jim tato činnost zabere méně než 30 minut a 23 respondentů se poslechu českého rapu věnuje v průměru 30-60 minut denně. Ve spojitosti s otázkou č. 6 lze předpokládat, že samotný poslech českého rapu nemusí být nutně provozován jako samostatná aktivita, ale v souběhu s jinou aktivitou (např. cvičení, učení apod.).

Zároveň lze předpokládat určité zkreslení odpovědí, neb mohou děti počítat pouze aktivní poslouchání rapu a do celkového času nezapočítávat například puštěné rádio při cestě autem, případně nemají o času přesný přehled a jedná se o nejbližší logický tip, nebo slučují čas za poslech hudby obecně, kdy do jejich playlistu může být zařazeno vícero žánrů a je složité přesně určit, kolik času z celé doby hrál pouze český rap.

5.2 Vztah dětí k českému rapu

Následující otázky mají za cíl poskytnout bližší informace o vztahu dětí k českému rapu s detailem na jejich emoční stránku, názory na texty obecně a oblíbenost českého rapu v porovnání s jinými populárními žánry. Pro lepší rozlišitelnost jednotlivých odpovědí jsem u některých odpovědí zvolila grafické znázornění, neb z přehledové tabulky nemusí být rozdíly tolik patrné na první pohled.

Otázka číslo 5 vypočítává u každé odpovědi určitý koeficient dle příčky, na které ji respondent umístil. Jak z uvedeného grafu vyplývá, většina respondentů umístila rap na první příčku jako svůj nejoblíbenější žánr, v těsném závěsu za ním je rock a dále drum and bass následovaný popem a elektronickou hudbou. Na opačné straně žebříčku je country, které pouze 8 respondenty bylo umístěné na jinou příčku než poslední, o něco lépe si vede vážná hudba, která se ve většině případů (132) umístila na předposledním místě, v jednotkách případů byla umístěna i na vyšších či nižších příčkách.

Otázka	6) Z jakého důvodu posloucháte český rap? Můžete vybrat více odpovědí						
Proměnné	Výplň volného času	Ztotožňuji se s tématy v textech	Líbí se mi styl hudby / melodie	Kvůli danému rapperovi	Kulisa při jiné aktivitě	Abych zapadl/a	Jiné
Odpovědi	18	122	154	132	43	23	44

Otázka	7) Uveďte Váš názor na následující tvrzení: Poslech českého rapu považuji za svůj koníček...			
Proměnné	Nesouhlasím	Spíše nesouhlasím	Spíše souhlasím	Souhlasím
Odpovědi	3	21	36	108

Většina (154) dětí zvolila jako primární důvod pro poslech českého rapu oblíbenost stylu hudby / melodie, dalšími důvody se značným zastoupením je přímo osobnost daného rappera (132) a ztotožnění se s tématy v textech (122). Zároveň převažuje názor (36 + 108), že

poslech českého rapu je považován za koníček stejně, jako například fotbal nebo hraní počítačových her. Celkem 21 dotazovaných poslech českého rapu spíše za svůj koníček nepovažuje a 3 zcela nepovažují. To může být následkem několik věcí, první z nich je ta, kterou jsem již zmiňovala, tudíž že děti neposlouchají český rap jako samostatnou aktivitu ale souběžně s něčím jiným, což potvrzuje 43 respondentů, případně fakt, že obecně poslech hudby nevnímají jako koníček.

Velká míra odpovědí „ztotožnění se s tématy v textech“ (122) potvrzuje fenomén, který jsem představila v kapitole 1.2.4, tj. že dnešní texty reflektují i témata, která jsou více citlivá a zaměřená právě na věci jako psychické problémy, rozpory v rodině, sebepoškozování, šikana nebo pocit, že „nikam nepatříme“. Dá se tedy předpokládat, že oslovení respondenti v textech nachází jakousi útěchu, že nejsou jediní, kdo řeší takové problémy, vidí stejnou situaci i u svého oblíbeného rappera, což může být v jejich věku přijatelnější, než na toto téma diskutovat s rodičem. Zároveň je zajímavé, že ani negativní mediální obraz často spojovaný s výstředním chováním, oblékáním (např. u Yzomandiasse), užíváním návykových látek a vulgaritami neodrazuje děti od obliby daného rappera (132). Dalo by se dále diskutovat, zda právě onen pocit „vystupování mimo systém“ a „inklinace k zakázaným věcem“ nevzbuzuje v dětech právě naopak oblibu více, než kdyby rappeři vystupovali stejně jako popoví zpěváci.

Nejmenší zastoupení má poslech českého rapu jakožto výplň volného času (18) a potřeba zapadnout do kolektivu (23), nicméně i tak počet dětí, které poslouchají český rap proto, aby zapadly do kolektivu, není zanedbatelný, je samozřejmě otázkou, zda děti vybíraly tuto odpověď jako primární, nebo jako dodatek k něčemu jinému. Zde se opět vrátím ke konceptu spirály mlčení, který může být jedním z vysvětlení, proč se děti hlásí k poslechu českého rapu v případě, že jej považují za obecně oblíbený ve svém kolektivu.

Kvůli povaze zvoleného sběru dat není možné dále zjistit, co se skrývá za 44 odpověďmi „jiné“ a zda byly zvoleny jako jediná odpověď, nebo jako sekundární k jiné odpovědi. V případě, že by 44 respondentů označilo pouze odpověď „jiné“ dalo by se předpokládat, že můj zvolený rozsah možností nebyl dostatečný, v případě dodatku k jiné odpovědi se může jednat o další individuální nápady a aktivity daných respondentů.

Otázka	8) Jaké emoce ve Vás poslech rapu převážně vyvolává?				
Proměnné	Negativní	Spíše negativní	Žádné	Spíše pozitivní	Pozitivní
Odpovědi	0	9	2	129	28

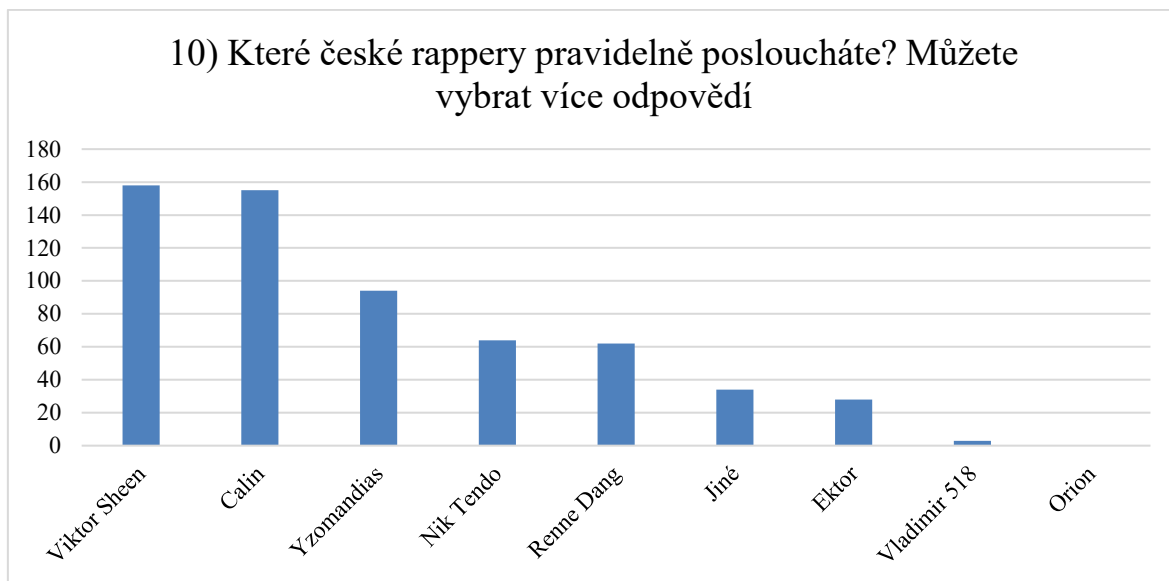
Otázka	9) Považujete texty v písních českých rapperů za nevhodné pro Vaši věkovou kategorii?				
Proměnné	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Nevím
Odpovědi	6	18	32	98	12

Emoce spojené s poslechem rapu jsou dle výsledků jednoznačně na straně pozitivní, kdy odpověď „spíše pozitivní“ označilo 129 respondentů a čistě „pozitivní“ 28. Žádný respondent neodpověděl, že by v něm poslech českého rapu vyvolával negativní emoce a pouze 9 dětí se přiklonilo k odpovědi „spíše negativní“. Většina dotazovaných (98) považuje texty českého rapu za vhodné pro jejich věkovou kategorii a další značná část (32) je považuje za spíše vhodné.

Podíváme-li se na otázky 8-9, vidíme rozpor mezi mediálními a společenskými výstupy, které se v některých případech snaží rap degradovat a dávají jej do spojitosti se strachem z negativního vlivu na děti, neb jej nepovažují za vhodný, přičemž oslovené děti se většinou shodují na tom (98 +32), že je pro ně poslech rapu vhodný a vyvolává pozitivní emoce. Zde se samozřejmě nabízí otázka, zda umí dospívající děti posoudit, co pro ně je a není vhodné, nicméně svůj výzkum jsem zakládala právě na jejich subjektivních názorech v kontrastu k profesionálním médiím a studiím.

5.3 Popularita jednotlivých rapperů

Následující otázky mají za cíl zjistit oblíbenost předních českých rapperů a názor dětí na jejich umístění v žebříčcích. Záměrně jsem do otázky č. 10 vložila více rapperů, a to jak z nové generace, tak i té starší, aby byl k dispozici celkový obrázek a děti nebyly omezené na mnou vybrané rappery pro případ, že všechny z nich poslouchají pouze okrajově.

Z výsledků vyplývá, že jména zakládající českou rapovou scénu v 90. letech nejsou pro oslovené respondenty zajímavá a v oblíbenosti vede jednoznačně nová generace. Rapper Vladimír 518 si odnáší pouze 3 hlasy, zatímco Orion dokonce žádný. Oproti tomu první příčky obsazují dle očekávání Viktor Sheen (158) a Calin (155), za nimi je se značným odskokem Yzomandias (94) následovaný Nik Tendem (64) a Renne Dangem (62). Nemalé množství dětí poslouchá ještě další rappery, kteří zde nebyli uvedeni (34). Tyto výsledky potvrzují trendy, které jsem představovala v úvodních kapitolách, tj. že upadá povědomí o rapperech zakládajících českou rapovou scénu a naopak mezi mladými vedou jména spojována s *newschool* rapem. Výsledky vzhledem k nereprezentativnosti nelze zobecnit a nazvat celkovým trendem v České republice, nicméně i tak nabízí náhled na určité směřování české rapové scény.

Zajímavé je také zjištění, že 10 respondentů neposlouchá pravidelně Viktora Sheena a 13 Calina, je samozřejmě otázkou, zda se jedná o ty samé respondenty, nebo je celkem 23 dětí, které neposlouchají pravidelně buď Viktora Sheena nebo Calina, přední představitele dnešního českého rapu. Dalo by se dle žánrových rozdělení očekávat, že to jsou právě ti respondenti, kteří označili Vladimíra 518, Ektora (28) nebo Renne Danga, kteří se od prvních dvou zmíněných značně liší (věkově, žánrově..).

Otázka	11) Uveďte Váš názor na následující tvrzení: Čeští rappeři patří na přední příčky hudebních žebříčků			
Proměnné	Nesouhlasím	Částečně nesouhlasím	Částečně souhlasím	Souhlasím
Odpovědi	17	27	26	98

Přestože většina dotazovaných buď částečně souhlasí (26) nebo zcela souhlasí (98) s tvrzením, že čeští rappeři patří na přední příčky hudebních žebříčků, je důležité zmínit i nemalý počet respondentů, který s tímto tvrzením buď částečně (27) nebo zcela nesouhlasí (17). Opět se zde nabízí otázka, zda za touto odpovědí stojí kvalita rapu oproti jiným preferovaným žánrům (např. rocku), případně pocit undergroundu rapové kultury, který by obecně neměl patřit mezi „mainstream žebříčky“, nebo souhlas s tím, že čeští rappeři patří do top 10, ale ne na přední příčky. Důvodů může být několik, nicméně jejich detailní zkoumání není předmětem této diplomové práce, pro naše závěry je podstatné, že většina dotazovaných (73,8 %) s tímto tvrzením spíše souhlasí, což je zajímavé zejména v kontrastu fenoménu popisovaném v předcházejících kapitolách, tj. že mimo žánrová rádia je stále český rap spíše okrajovým tématem a do oficiálních hudebních anket se teprve začíná pomalu dostávat.

5.4 Citlivá témata v textech

Následující otázky nemají za cíl odhalit, nakolik se skutečně citlivá témata v textech předních českých rapperů nachází, nýbrž ukázat, jakým způsobem tato citlivá témata děti vnímají a zda je vůbec v textech vnímají, případně u kterých rapperů více a u kterých méně. Zajímavá by byla také srovnávací analýza skutečného zastoupení citlivých témat v rapových textech vůči tomu, jakým způsobem je respondenti subjektivně vnímají, bohužel žádný výzkum zabývající se prvním zmíněným v rámci českého prostředí jsem nedohledala.

Otázka	12) Zaškrtněte rappery, u kterých jste v textech zaznamenali téma "sex". Můžete vybrat více odpovědí				
Proměnné	Viktor Sheen	Yzomandias	Calin	Renne Dang	Žádný z vybraných
Odpovědi	142	133	93	28	0

Otázka	13) Zaškrtněte rappery, u kterých jste v textech zaznamenali téma "drogy". Můžete vybrat více odpovědí				
Proměnné	Viktor Sheen	Yzomandias	Calin	Renne Dang	Žádný z vybraných
Odpovědi	94	164	46	81	0

Otázka	14) Zaškrtněte rappery, u kterých jste v textech zaznamenali téma "alkohol". Můžete vybrat více odpovědí				
Proměnné	Viktor Sheen	Yzomandias	Calin	Renne Dang	Žádný z vybraných
Odpovědi	139	111	41	68	0

Otázka	15) Zaškrtněte rappery, u kterých jste v textech zaznamenali téma "sebepoškozování" nebo "sebevražda". Můžete vybrat více odpovědí				
Proměnné	Viktor Sheen	Yzomandias	Calin	Renne Dang	Žádný z vybraných
Odpovědi	118	124	10	40	3

Shrneme-li výše uvedené výsledky, celkově respondenti nejvíce zaznamenávají citlivá témata u rappera Yzomandias, a naopak nejméně u Calina, což se vzhledem k jejich tvorbě, žánrům a vystupováním dá očekávat. Zároveň se potvrzuje i tvrzení, že si děti citlivá témata v textech českých rapperů uvědomují, ale nejedná se o něco, co by je od poslechu odrazovalo viz. předchozí otázky. Kromě otázky č. 15 žádný z respondentů neoznačil možnost, že se vybrané citlivé téma u žádného z rapperů v textech nevyskytuje, pouze 3 respondenti nezaznamenali v textech téma sebepoškozování nebo sebevraždy, což může být částečně i tím, že tato témata bývají mnohdy v textech transformována do metafor a hůře rozpoznatelná.

5.4 Původ citlivých témat

V předchozích odpovědích jsme si potvrdili, že námi oslovené děti v textech předních českých rapperů registrují citlivá témata, u některých více, u některých méně. Následující otázky jsou koncipované tak, aby přinesly jasné zdůvodnění, kde se děti s citlivými tématy setkaly poprvé, což by mělo potvrdit nebo naopak vyvrátit výzkumy a tvrzení, které citlivá témata děti přisuzují právě rapové kultuře.

V rámci odpovědi jsem vynechala možnost „sociální sítě“, neb se mi zdála příliš neurčitá s tendencí pod ní skrývat jiné odpovědi – například zná-li respondent téma alkoholu primárně z profilu některého rappera, na který sdílí úryvky svých skladeb, mohlo by označení „sociální sítě“ zkruslovat celkový úsudek týkající se původu těchto témat od jednotlivých rapperů.

Otázka	16) Považujete poslech českého rapu za něco, s čím by Vaši rodiče nesouhlasili?		
Proměnné	Ano	Ne	Nevím
Odpovědi	84	66	18

Jak ukázaly výsledky u otázky č.16, pro většinu dotazovaných je poslech českého rapu něco, s čím by jejich rodiče nesouhlasili (84). Nepracujeme zde s faktickými údaji, tj. se skutečným výzkumem toho, co rodiče považují za vhodné koníčky a aktivity pro své děti, nýbrž se subjektivním pocitem jednotlivých respondentů.

Realita může být taková, že si děti pouze myslí, že by s poslechem českého rapu rodiče nesouhlasili a opak je pravdou. Stejně tak si děti mohou myslet, že by s tím rodiče souhlasili, neb v této aktivitě samy nespátřují nic negativní a realita by mohla ukázat opak. Je tedy třeba k této odpovědi přistupovat s určitým odstupem, neb se jedná pouze o subjektivní pocit, nikoliv realitu, nicméně i tak nám poskytuje určitý náhled na celkovou situaci. Děti, které označili odpověď „Ano“ mohou mít vnitřní pocit nutnosti neposlouchat český rap před rodiči, případně to považovat za něco zakázaného, což může vést k menší diskusi mezi rodičem a dítětem o tom, co to vlastně český rap je a co jejich dítěti přináší, tj. že v něm může dítě hledat zábavu, poučení a zlepšení nálady.

Otázka	17) Kde jste se poprvé setkali s tématem "sex"?							
Proměnné	Vzdělávací instituce	Kamarádi Spolužáci	Rodina	Filmy Seriály	Hudba - mimo český rap	Hudba - český rap	Slovo neznám	Jiné
Odpovědi	93	16	43	12	0	0	0	4

Většina respondentů (93) se poprvé s tématem sexu setkala v rámci vzdělávací instituce, dá se předpokládat, že tomu tak je při hodinách biologie či občanské výchovy, kde je právě téma rozmnožování a sexuální výchovy součástí vzdělávacích osnov. Na druhém místě se umístila rodina (43), kde se opět může jednat o jakousi formu výuky a poučení pro dospívající děti o sexuálním životě.

Žádný z respondentů neoznačil, že by slovo neznal, nebo se s ním poprvé setkal v rámci poslechu jakékoliv hudby. Část respondentů (4) označila možnost jiné, pod kterou se mohou skrývat v dnešní době již méně populární časopisy, případně knihy, počítačové hry, nebo třeba sociální sítě a internet obecně.

Otázka	18) Kde jste se poprvé setkali s tématem "drogy"?							
Proměnné	Vzdělávací instituce	Kamarádi Spolužáci	Rodina	Filmy Seriály	Hudba - mimo český rap	Hudba - český rap	Slovo neznám	Jiné
Odpovědi	91	21	28	22	2	2	0	2

U povědomí o drogách se opět na prvním místě umístily vzdělávací instituce (91), kde stejně jako u sexu předpokládám, že se jedná o téma diskutované v rámci různých programů prevence drog v občanské výchově. S podobnými výsledky skončily odpovědi rodina (28), filmy a seriály (22) a kamarádi či spolužáci (21). V rámci rodiny můžeme předpokládat vícero možností, tou první je opět forma výchovy a prevence před drogami, tou druhou může být například osobní zkušenost s někým z rodiny, kdo drogy užíval / užívá.

Žádný z respondentů neoznačil, že by slovo neznal, nicméně oproti sexuálním tématům zde máme minimum respondentů, kteří téma drog znají z hudby obecně (2) a také z českého rapu (2).

Otázka	19) Kde jste se poprvé setkali s tématem "alkohol"?							
Proměnné	Vzdělávací instituce	Kamarádi Spolužáci	Rodina	Filmy Seriály	Hudba - mimo český rap	Hudba - český rap	Slovo neznám	Jiné
Odpovědi	15	5	143	3	2	0	0	0

Výraznou změnu v odpovědích přináší téma alkoholu, kde poprvé neobsazuje první místo vzdělávací instituce, ba naopak ji označilo pouze 15 respondentů, přestože stejně jako u sexu či drog by toho téma mělo být probíráno v rámci prevence na školách. Nejvíce dotazovaných označilo rodinu (143) jako prvotní zdroj, který jim téma alkoholu zprostředkoval. Zde se o něco více než u případu s drogami nabízí právě možnost osobní zkušenosti – tj. přímá konzumace alkoholu u rodinných příslušníků. Sekundárně se, stejně jako v případě vzdělávací instituce, může jednat o formu diskuze a prevence.

V České republice je alkohol normalizován mnohem více, než například užívání drog (ať už lehkých nebo těžkých), dle Evropské školní studie pro alkohol a jiné drogy dokonce české děti v konzumaci alkoholu vysoce převyšují evropský průměr. Problematika tzv. dětských alkoholiků a konzumace alkoholu nezletilých dětí, které se k alkoholu dostaly právě v rodinném prostředí, je velmi rozšířená a předmětem mnoha diskuzí.²⁰⁷ Statistiky OECD²⁰⁸ uvádějí, že přes 94% patnáctiletých českých dětí má zkušenost s alkoholem, z toho čtvrtina z nich kvůli tomu v pozdějším věku zaznamenala problémy ve vztazích s rodiči či přáteli.²⁰⁹

Další studie zase ukazují, že každé čtvrté dítě ochutnalo poprvé alkohol právě s rodiči, případně s jiným rodinným příslušníkem.²¹⁰ Přestože odborné studie i dětské psychologové opakovaně apelují na rodiče, že nabízet dětem alkohol je chybou, která vede k problémům v dospělosti a podpoře sklonům k alkoholismu, nedaří se tento fenomén v rámci České

²⁰⁷ KOPECKÝ, Pavel. *Dětské alkoholici: Problém je v rodině, varují odborníci* [online]. 27.2.2020 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.denik.cz/cesi-a-zavislosti-alkohol/alkohol-deti-mladistvi-rodina-20200226.html>

²⁰⁸ OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj / Organisation for Economic Co-operation and Development

²⁰⁹ LAZAROVÁ, Daniela. *OECD: Czech Republic has worst record in Europe with underage drinking* [online]. 7.7.2015 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://english.radio.cz/oecd-czech-republic-has-worst-record-europe-underage-drinking-8254878>

²¹⁰ SKALICKÁ, Andrea. *Každé čtvrté dítě poprvé ochutnalo alkohol s rodiči, hrozí u nich vyšší riziko závislosti* [online]. 9.5.2022 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: https://www.irozhlaz.cz/zivotni-tyl/zdravi/deti-rodice-alkohol-zavislost-riziko-alkoholismus-nechmel-deti-sucej-unor_2205091130_elev

republiky vymýtit.²¹¹ Mojí teorií vyplývající z dostupných studií a vlastního výzkumu je to, že ve chvíli, kdy se dítě ve věku teenagera stává problémovým, hledají rodiče pro toto chování vysvětlení kdekoliv jinde, než ve vlastní výchově. Například začne-li 16leté dítě pravidelně konzumovat alkohol, což může vést k problémům ve škole či společnosti obecně, může být pro rodiče jednodušší ukázat jako viníka některé z jejich pohledu nevhodné záliby – český rap, násilné počítačové hry, kamarádi – než si přiznat, že za tím může stát jejich výchova a normalizace alkoholu ve věku dalece pod hranicí zákonem stanovených 18 let.

Žádný z respondentů neoznačil, že by slovo neznal, nebo se s ním poprvé setkal v rámci poslechu českého rapu, 2 respondenti označili jako odpověď „hudba – mimo český rap“.

Otázka	20) Kde jste se poprvé setkali s tématy "sebepoškozování" nebo "sebevražda"?							
Proměnné	Vzdělávací instituce	Kamarádi Spolužáci	Rodina	Filmy Seriály	Hudba - mimo český rap	Hudba - český rap	Slovo neznám	Jiné
Odpovědi	41	6	13	94	0	0	0	14

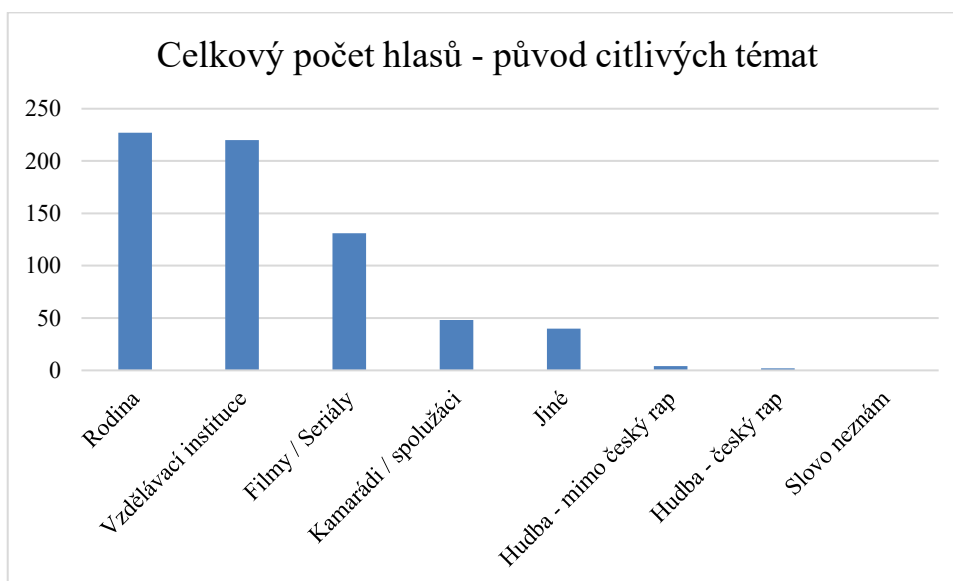
Další v zásadě rozdílné výsledky přináší téma sebepoškozování a sebevražd, kde respondenti většinou označili (94) filmy a seriály, druhé místo obsadily vzdělávací instituce (41). Filmy a seriály určené pro mládí, které zobrazují problémy dospívání, zahrnují často témata jako první lásky, první sex, hádky s rodiči, hledání sebe sama, šikana na školách a z toho mnohdy plynoucí právě různorodé psychické problémy včetně sebepoškozování a v krajním případě také sebevraždy. Není tedy překvapením, že se s těmito tématy děti setkávají právě tam. Sebepoškozování se zároveň řadí do kategorie, která je stále v obecném rodinném diskurzu tabu a děti tak mohou ve filmech a seriálech hledat vysvětlení, útěchu či odpovědi na otázky, se kterými se bojí jít za rodičem, kamarádem nebo učitelem.²¹²

Žádný z respondentů neoznačil, že by slovo neznal, nebo se s ním poprvé setkal v rámci poslechu hudby obecně, nicméně 14 dotazovaných označilo odpověď „jiné“, což může opět ukazovat na mnohé zdroje jako například časopisy, knihy, počítačové hry, nebo třeba

²¹¹ MARUŠÁKOVÁ, Ema. *Studie pití alkoholu u dětí: čím dřív, tím víc* [online]. 1.8.2022[cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.em.muni.cz/veda-a-vyzkum/15334-studie-piti-alkoholu-u-deti-cim-driv-tim-vic-2>

²¹² REŠETA, Imrich. *O šikaně, sebepoškozování i sebevraždě. Web seriály odpovídají na mnoho otázek, na které se mládí bojí zeptat* [online]. 6.6.2023 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: https://www.lifecz.cz/tv-a-filmy/o-sikane-sebeposkozovani-i-sebevrazde-web-serialy-odpovidaji-na-mnoho-otazek-na-ktere-se-mladi-boji-zeptat_551539.html

sociální sítě a internet obecně. Podíváme-li se na statistiky, zjistíme, že v posledních letech roste počet dětských sebevražd a 17 % adolescentů se sebepoškozuje²¹³, tudíž se dá předpokládat, že někteří respondenti s osobními zkušenostmi právě se sebepoškozováním, které bylo odhaleno, mohou k tomuto tématu poprvé přistupovat například v rámci léčby nebo terapií u psychologa. Potvrzuje se také důležitost diskuze nad těmito tématy, což reflektuje i aktuální trendy v rapových textech popisované v kapitole 1.2.4

Shrme-li odpovědi ze všech otázek týkajících se původu citlivých témat, zjistíme, že na prvních příčkách je rodina následována vzdělávacími institucemi, naproti tomu český rap je na zcela opačné straně žebříčku, stejně jako hudba obecně. Všichni respondenti odpověděli, že všechny vybrané pojmy znají.

5.5 Doplnující otázky

Závěr dotazníku slouží pro dokreslení celkového obrazu o tématu a poskytnutí okrajových odpovědí, které sice nebyly hlavní pointou této diplomové práce, nicméně mohou také poskytnout zajímavá data pro další zpracování a doplnění závěrů vyplývajících z předešlých otázek. U otázky č. 22 jsem záměrně z morálních důvodů vynechala možnost odpovědět „sebevražda“, neb je samozřejmé, že tato aktivita není vhodná a chtěla jsem eliminovat nutnost, aby se děti nad tímto tématem zamýšlely víc, než je nutné (viz. kapitola 4.3), primárně proto, že výzkum neslouží pro řešení problémů v rámci psychologie dětí a *children*

²¹³ ŠEJVL Jaroslav, ŠEDIVÝ Filip. *Fakta o sebepoškozování – verze pro národní prostředí* [online]. 1/2024[cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.aplp.cz/wp-content/uploads/2024/01/08sejvl.pdf>

studies, ale je zaměřený na otázky mediálního charakteru. U otázky č. 21 je YouTube uvedeno samostatně, neb se nejedná primárně o hudební platformu, ale slouží pro celkové sdílení videí, což je rozdílné oproti např. Spotify. U otázky č. 22 jsem užívání alkoholu dala jako samostatnou odpověď, přestože je mnohdy také řazeno mezi užívání lehkých drog²¹⁴, nicméně jsem považovala za nevhodné poskytnout jednotnou odpověď zahrnující vše od cigaret, alkoholu přes marihuanu až po pervitin.

Otázka	21) Kde hudbu nejčastěji posloucháte?						
Proměnné	Hudební platformy - Spotify, Apple Music...	Stažená hudba	YouTube	Program v TV	Rádio	Na živo (koncerty..)	Jiné
Odpovědi	75	2	86	2	2	1	0

Otázka	22) Zaškrtněte aktivity, které NEpovažujete za vhodné pro Vaši věkovou kategorii. Můžete vybrat více odpovědí				
Proměnné	sexuální aktivity	užívání drog	užívání alkoholu	sebepoškozování	žádné z uvedených
Odpovědi	113	165	21	137	3

Nejčastějšími prostředky pro distribuci a poslech hudby u dotazovaných jsou platformy typu YouTube (86) a Spotify či Apple Music (75), což potvrzuje trend platformizace hudebního průmyslu diskutovaný v kapitole 1.1. Všechny ostatní odpovědi mají zcela minimální zastoupení v řádu jednotek, 1 respondent jako nejčastější odpověď zvolil poslech hudby na živo prostřednictvím koncertů. Zároveň se potvrzuje fenomén vysvětlený v kapitole 1.1., tj. ústup až téměř eliminace poslechu stažené hudby u mladé generace – respektive u mladé generace vybrané pro tento výzkum.

Podíváme-li se na odpovědi k otázce č.22, je potřeba vzít v potaz několik souvislostí. První z nich je ta, že 68 odpovídajících dětí v době realizace dotazníku došlo věku 15 let, tudíž mohou dle věkové hranice určené v České republice legálně pohlavní styk provozovat. Pokud by všech 55 respondentů, kteří neoznámili sexuální aktivity jako nevhodné pro svůj věk, byli právě ti, kteří mají 15 let, není třeba se nad výsledky jakkoliv pozastavovat. Jsou-

²¹⁴ BEZPEČNÁ MLADÁ BOLESLAV. *Drogy* [online]. Neznámé[cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://mb-net.cz/drogy/ms-70452>

li mezi nimi respondenti pod touto věkovou hranicí, je otázkou, zda je tomu tak kvůli nedostatku informací, tj. neví, jaká je zákonná hranice pro pohlavní styk, případně ví, ale i tak nepovažují jeho provozování mimo tuto hranici za něco špatného, případně vnímají jako sexuální aktivity i aktivity nezahrnující další osobu, ale pouze je samotné.

Naprostá většina (165) respondentů nepovažuje za vhodné pro svoji věkovou kategorii užívání drog, vzhledem k tomu, že není specifikováno, o jaké drogy se jedná, můžeme předpokládat, že do této odpovědi respondenti počítali jak lehké drogy (např. marihuanu), tak i drogy těžké (kokain, heroin..). Co je zarážející a opět reflektuje téma dětí a alkoholu rozebírané detailněji v kapitole 5.4, je fakt, že pouze 21 dotazovaných považuje užívání alkoholu za nevhodné, přestože nikdo z nich nedovršil věku 18 let. Dále 31 dětí zvolilo nezaškrtnout možnost sebepoškozování a 3 dokonce považují všechny uvedené aktivity za vhodné. Je samozřejmě otázkou, zda zmínění 3 respondenti nezvolili tuto možnost jako formu recese či zábavy pro zpestření odpovědí, jelikož ale není možné tuto teorii jakkoliv ověřit, budu pracovat s tím, že se jedná o skutečné a vážně myšlené odpovědi.

6 Shrnutí a závěr

Závěrem nejdříve analyticky shrnu nejčastěji zastoupení u jednotlivých odpovědí. Co se týče skladby respondentů, 51,8 % dotazovaných jsou chlapci, věkový průměr dotazovaných je 13 let a většina z nich studuje víceleté gymnázium (58,3 %). 84,5 % dotazovaných věnuje poslechu rapu více než 60 minut denně a nejoblíbenějším žánrem je český rap následovaný rockem. Většina dotázaných označila jako důvod pro poslech českého rapu to, že se jim líbí melodie a styl hudby, 72,6 % považuje poslech českého rapu za svůj koníček. Pro 76,8 % respondentů je tato aktivita spojována s pozitivními emocemi a 58,3 % ji považuje za vhodnou pro svou věkovou kategorii.

Nejoblíbenějšími rappery jsou Viktor Sheen a Calin, téměř nulové body získali zástupci *oldschool* rapu Vladimír 518 a Orion. Podle většiny dětí (58,3 %) čeští rapperi patří na přední příčky hudebních žebříčků. Téma sexu děti nejčastěji vnímají u Viktora Sheena, téma drog u Yzomandiase, téma alkoholu u Viktora Sheena, téma sebepoškozování a sebevražd u Yzomandiase. Celkově si nejvíce hlasů za citlivá témata obsažená v textech odnáší

Yzomandias. Podle 50 % respondentů je poslech českého rapu aktivita, se kterou by rodiče nesouhlasili.

Co se týče původu citlivých témat, se sexem a drogami se respondenti nejčastěji setkali poprvé ve vzdělávací instituci, s alkoholem naproti tomu v rámci rodiny, u sebepoškození a sebevražd zase první příčku obsadily filmy a seriály. Dotazovaní označili jako nejčastější místo pro poslech hudby platformu YouTube a obecně je patrná inklinace k hudebním platformám. Za aktivitu nejméně vhodnou pro jejich věkovou kategorii děti vybraly užívání drog.

Podíváme-li se na všechny studie, analýzy a závěry výzkumu obsažené v této diplomové práci, můžeme potvrdit jednu z hypotéz, které jsem stanovila na samém začátku a zároveň odpovědět na hlavní výzkumnou otázku. Totiž že se oslovené děti neseškávají s citlivými tématy poprvé v životě primárně díky poslechu českého rapu, a přestože témata v textech registrují a uvědomují si je, neznamená to, že by se pro ně díky tomu normalizovala. Zároveň se potvrzuje, že děti považují poslech českého rapu za svůj koníček, který vidí jako vhodný pro svou věkovou kategorii a vzbuzuje v nich pozitivní emoce spíše než ty negativní, a to přestože poslech českého rapu považují za něco, s čím rodiče nesouhlasí. Výsledky tedy vykazují přesný opak, než jaký zmiňují studie uvedené v kapitole 1.3.1, tj. zatímco studie ukazují na potlačení pozitivních emocí a nárůst agresivity u dětí v souvislosti s poslechem rapu, samotné děti vnímají situaci opačně. Je samozřejmě nutné zmínit, že důsledkem nereprezentativnosti vybraného vzorku nelze dané závěry generalizovat na všechny děti poslouchající rap v České republice.

Co se týče mých hypotéz týkajících se morálních panik, nastolování agendy a stereotypů, nelze odpovědět tak jednoznačně, jak jsem v úvodu této práce doufala, nicméně je ve všech prezentovaných výzkumech i mých výsledcích patrný určitý vzorec předsudků a větší míry kritiky a strachu ze stran rodičů, než jaká je skutečná míra negativního vlivu na děti. Stejně tak respondenti v mém výzkumu evidentně nevnímají rap jako „zlo, které je negativně ovlivňuje“, což je opak informací vykreslovaných v médiích a ve výzkumech reflektujících názory rodičů (a mnohdy i předpoklady o dětech samotných).

Dalším závěrem, který by bylo vhodné dále zkoumat z hlediska dětské psychologie, která ale není mým oborem pro vzdělávání, je téma možných předsudků, stereotypů a morálních panik ovlivňujících výchovu dětí. Z předložených výsledků, studií a výzkumů je patrný zvýšený strach rodičů při diskuzi o rapu spíše než při diskuzi o jiném žánru, což může vést k přehnané ochraně před něčím, co možná jejich děti v pubertálním věku považují za koníček, který jim pomáhá vypořádat se s citlivými tématy a navozuje pozitivní pocity a to „že v tom nejsou samy“.

Co považuji za negativní výsledky výzkumu, je obecně problematika dětí a normalizace užívání alkoholu v rodině společně s vysokou mírou inklinace k sebepoškození, nicméně dle dohledaných informací je zřejmé, že se těmito otázkami již odborná veřejnost zabývá a probíhá snaha o větší prevenci, osvětu a větší psychologickou pomoc. Dle studií předložených v kapitole 5.4 je patrné, že problematika sebepoškození, psychických problémů, užívání alkoholu před dovršením 18 let a normalizace užívání drog je problém, který je mezi populací dospívajících českých dětí aktuálně značně rozšířený, nicméně za ním nestojí poslech rapu a bylo by třeba jej zkoumat hlouběji a z širšího pohledu, nikoliv svádět na v tuto chvíli nijak neprokázaného viníka.

Jak jsem již zmiňovala v úvodu, téma je natolik komplexní a obsáhlé, že jej nelze pojmout v jediném výzkumu, přesto si myslím, že většiny vytyčených cílů bylo dosaženo s rezervami zejména u zkoumání morálních panik a stereotypů, kdy nebylo možné určit jednoznačný závěr na základě kvantitativní analýzy. Mám-li nastínit možné budoucí směřování, které by eventuálně mohlo přinést další odpovědi, doporučovala bych závěry z jednotlivých odpovědí detailněji vysvětlit a rozvést. K tomu by mohla dopomoci kvalitativní analýza zaměřená právě na dotazy, u kterých odpověď s hlubším komentářem ze strany respondenta a případně i jeho rodičů může přinést vysvětlení, které u kvantitativní analýzy je pouze velmi obecné.

7 Seznam zdrojů

7.1 Použitá literatura

COHEN, Stanley. *FOLK DEVILS AND MORAL PANICS: THE CREATION OF THE MODS AND ROCKERS*. SAGE Publications [online]. Londýn, 1973, 2(3), 381 [cit. 18.6.2024]. ISSN 0049-5662. Dostupné z:

<https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/089124167300200308>

COHEN, Stanley. *Folk Devils and Moral Panics*. UK: Taylor & Francis, 2011, ISBN 978–0–415–61016–2.

DUNBAR, Adam, Charis KUBRIN a Nicholas SCURICH. *The Threatening Nature of “Rap” Music* [online]. Irvine, 2016 [cit. 2024-06-27]. Dostupné z:

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2828948. Diplomová práce.

University of California.

FUNKHOUSER, G. Ray. *The Issues of the Sixties: An Exploratory Study in the Dynamics of Public Opinion*. Public Opinion Quarterly [online]. Oxford University Press, 1973, 82(1), 14 [cit. 2024-03-27]. ISSN 0033362X. Dostupné z:

https://www.jstor.org/stable/2747815?seq=1#page_scan_tab_contents

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, ISBN 80-7367-040-2.

HORVÁTH, Michal. *Vybrané motivy a specifika českých a slovenských rapových textů* [online]. Olomouc, 2017 [cit. 2024-07-13]. Dostupné z:

<https://theses.cz/id/wlw6qz/21233846>. Bakalářská práce. UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Vedoucí práce Mgr. Zuzana Zemanová, Ph.D.

CHÝLÍKOVÁ, Johana. *Úvod do problematiky výzkumu citlivých témat ve výběrových šetřeních*. Sociologický ústav AV ČR. 2. vydání. Praha (2011), ISSN 1802-8152

LIPPMANN, Walter. *Public Opinion* [online]. EBook. New York: Harcourt, Brace & Co.,

2014 - eBook [cit. 2024-03-27]. Dostupné z:

https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/7828390/mod_folder/content/0/Public%20Opinion%20Walter%20Lippman.pdf?forcedownload=1

MASARYKOVA UNIVERZITA. *Základní rozdíly mezi kvalitativním a kvantitativním výzkumem* [online]. 11/2006 [cit. 25.6.2024]. Dostupný na WWW:

https://is.muni.cz/el/1431/podzim2006/Z0131/um/Rozdily_mezi_kvalitativnim_a_kvantitativnim_vyzkumem.ppt

MCCOMBS, Maxwell. *Agenda setting function of mass media* [online]. 1977 [cit. 23.6.2024]. Dostupný na WWW:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0363811177800088>

MCNAIR, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-840-6

NEGUȚ Alexandra, SÂRBESCU Paul. *Problem music or problem stereotypes? The dynamics of stereotype activation in rock and hip-hop music* [online]. 4.9.2013 [cit. 27.6.2024]. Dostupný na WWW:

<https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/1029864913499180>

NEŠPOR, Karel. *Klasika léčí, rap zvyšuje agresí a chuť na drogu*. Psychologie dnes, 2008, 14(6), ISSN 1212-9607.

NIEBORG, David; POELL, Thomas; PRENGER, Mirjam; DEUZE, Mark. 2019. *Making Media: production, practices, and professions*. 1st edition. Amsterdam: Amsterdam University Press, 492 stran. ISBN 978-94-6298-811-8.

NOVOTNÁ, Hedvika a kol. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Univerzita Karlova, 2019, ISBN 978-80-7571-052-9

ORAVCOVÁ, Anna. *Česká hiphopová subkultura: konstrukce autenticity v českém rapu* [online]. Praha, 2019 [cit. 16.4.2024]. Dostupné z:

<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/110964/140079379.pdf?sequence=1>

&isAllowed=y. Dizertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce PhDr. Marta Kolářová, Ph.D.

PANFILI, ČÁLIN. *Současné marketingové trendy rapových umělců v Čechách* [online]. Brno, 2023 [cit. 2024-07-25]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/zs1kl/BAKALARSKA_PRACE_Soucasne_marketingove_trendy_rapovy_ch_umelcu_v_Cechach.pdf. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce Mgr. Pavlína Míčová.

PhDr. VOJTÍŠEK, Petr. *Výzkumné metody* [online]. Praha: Portál, 2012 [cit. 2023-11-13]. ISBN 978-80-905109-3-7. Dostupné z: <https://docplayer.cz/629195-Vyzkumne-metody-metody-a-techniky-vyzkumu-a-jejich-aplikace-v-absolventskych-pracich-vyssich-odbornych-skol-phdr-petr-vojtisek.html>. Studijní text. Vyšší odborná škola sociálně právní

PIESCHL, Stephanie a Simon FEGERS. *Violent Lyrics = Aggressive Listeners?* Journal of Media Psychology Theories Methods and Applications [online]. 2016, **28**(1) [cit. 2024-07-02]. ISSN 2151-2388. Dostupné z: doi:10.1027/1864-1105/a000144

POSPÍŠIL, Jan. *HIP HOP JAKO KULTURNÍ STYL, JEHO SPECIFIKA A VLIV NA TEENAGERY* [online]. České Budějovice, 2008 [cit. 2024-07-10]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/187736/120466770.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Mgr. Karel Ochozka.

PŘIDAL, Radim. *ZMĚNY V HUDEBNÍM PRŮMYSLU ZPŮSOBENÉ ROZVOJEM DIGITÁLNÍ DISTRIBUCE* [online]. Brno, 2012 [cit. 2024-07-27]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/zoj87/Diplomova_prace_Radim_Pridal.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ing. Rostislav Staněk.

PUNCH, Keith F. *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-381-9

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-926-7

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

SLOUKOVÁ, Andrea. *KONCEPT MORÁLNÍ PANIKY V MÉDIÍCH* [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2023-11-14]. Dostupné z:

<https://library.upol.cz/ar1-upol/en/csg/?repo=upolrepo&key=62795302441>. Bakalářská práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Petra Chvojková.

SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: sociologické, psychologické a pedagogické aspekty*. Brno: Mendelova Univerzita v Brně, 2017, ISBN 978-80-7509-498-8

TKÁČ, Vojtěch. *Počátky a vývoj českého hip hopu v tuzemských hudebních časopisech* [online]. Praha, 2021 [cit. 2024-06-23]. Dostupné z:

<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/151305/120396975.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Doc. PhDr. Martin Soukup, Ph.D.

TOURANGEAU, Roger, Lance J. RIPS a Kenneth RASINSKI. *The Psychology of Survey Response*. UK: Cambridge University Pre, 2000. ISBN 0-5215-7246-0

VASILUK, Ondřej. *Rapující děti: Vzájemný vztah mezi socializací dospívajících a jejich oblíbeným hudebním žánrem* [online]. Praha, 2023 [cit. 2024-07-10]. Dostupné z:

<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/187736/120466770.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Samek, M.A., Ph.D

VÁVROVÁ, Veronika. *Hudební streamovací služby jako hrozba pro budoucí vývoj rádia* [online]. Praha, 2021 [cit. 2024-07-26]. Dostupné z:

https://theses.cz/id/476d5y/zaverecna_prace.pdf. Bakalářská práce. Vysoká škola kreativní komunikace. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Roreček.

VOMÁČKA, Aleš. *Měření spirály mlčení pomocí analýzy sociálních sítí* [online]. Praha, 2017 [cit. 2024-06-23]. Dostupné z:

https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/92765/BPTX_2015_2_11210_0_437869_0_178648.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Diviák.

VLČKOVÁ, Adéla. *Koncept morální paniky na případu inkluzivního vzdělávání* [online]. Praha, 2017 [cit. 11.3.2024]. Dostupné z:

<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/86280/130208445.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Mgr. Magdalena Mouralová.

WIMMER, Roger D. a Joseph R. DOMINICK. *Mass Media Research: An Introduction*. 10th Edition. Cengage Learning, 2013. ISBN 978-1133307334

ZEMAN, Ladislav. *Českej rap*. Praha: MEJ DEJ Praha s.r.o., 2022, ISBN 9788090829206.

7.2 Ostatní zdroje

AKTUALNE.CZ. "Nguyene, již psy," smáli se jim Češi. *Odhálujeme, jak se tu žije mladým Vietnamcům* [online]. Neznámé [cit. 12.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://magazin.aktualne.cz/jsme-bananove-deti/r~7daad216f68411eaa6f6ac1f6b220ee8/>

AMERICAN ACADEMY OF PEDIATRICS. *Policy Statement—Impact of Music, Music Lyrics, and Music Videos on Children and Youth* [online]. 12/1996 [cit. 3.7.2024]. Dostupný na WWW:

https://www.researchgate.net/publication/286955377_Impact_of_music_lyrics_and_music_videos_on_childrch_and_youth_RE9144;

AUSTIN, Davis. *Hip-Hop's Role in Teen Substance Abuse – A Wake-Up Call for Parents* [online]. 22.5.2024 [cit. 26.7.2024]. Dostupný na WWW:

<https://clearforkacademy.com/blog/hip-hops-role-in-teen-substance-abuse/>

BÁRTOVÁ, Dominika. *Milionový Hip Hop Kemp. Jak vznikl hudební byznys pro pět set*

tisíc lidí [online].26.8.2016 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW:
<https://forbes.cz/milionovy-hip-hop-kemp/>

BASBAS, Francesca Judine. *Here is the future of music: monetized livestreams* [online].30.7.2020 [cit. 23.7.2024]. Dostupný na WWW:
<https://www.bandwagon.asia/articles/here-is-the-future-of-music-monetized-livestreams-covid-19>

BAUMGARTNER, František. *Základní soubor a výběry* [online]. Neznámé [cit. 11.7.2024]. Dostupný na WWW:
https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/1118338/mod_resource/content/1/MSV%203_a.pdf

BEZPEČNÁ MLADÁ BOLESLAV. *Drogy* [online]. Neznámé [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://mb-net.cz/drogy/ms-70452>

ČESKÁ TELEVIZE, iVYSÍLÁNÍ. *Rap Story, díly 1-10* [online].2021 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW:
<https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010002/>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Věková struktura* [online]. leden 2022 [cit. 2023-11-13]. Dostupné z: <https://www.scitani.cz/vekova-struktura>

ČTK. *Emo není jen o žiletkách a účesech s patkou, ukázal výzkum* [online].23.10.2010 [cit. 16.4.2024]. Dostupný na WWW: https://www.lidovky.cz/relax/emo-neni-jen-o-ziletkach-a-ucesech-s-patkou-ukazal-vyzkum.A101022_165257_vztahy_lya

COLUMBIA SCHOOL OF SOCIAL WORK. *50 years of Hip-Hop: Exploring the Transformative Influence of Hip-Hop on the Field of Social Work* [online]. 25.8.2023[cit. 26.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://socialwork.columbia.edu/news/50-years-hip-hop-exploring-transformative-influence-hip-hop-field-social-work>

DEFLEM, Mathieu. *Popular Culture and Social Control: The Moral Panic on Music Labeling* [online]. 2/2020[cit. 28.5.2024]. Dostupný na WWW:

https://www.researchgate.net/publication/334666634_Popular_Culture_and_Social_Control_The_Moral_Panic_on_Music_Labeling

DEJME DĚTEM ŠANCI. *Hraním pro dobrou věc* [online]. Neznámé [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.dejmedetemsanci.cz/1/all/1673/hranim-pro-dobrou-vec.html>

DOKTORKA.CZ. *Tao rapu* [online]. 6.10.2008 [cit. 14.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.doktorka.cz/index.php/psychologie/tao-rapu>

EARCH.CZ. *Bigg Boss* [online]. Neznámé [cit. 27.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.earch.cz/katalog/autori/bigg-boss>

EMMANUELA. *How Rap Music Affects Teens* [online]. 23.4.2019 [cit. 26.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.youthvoices.live/how-rap-music-affects-teens/>

ERIC. *Informed consent* [online]. 2022 [cit. 13.3.2024]. Dostupný na WWW: <https://childethics.com/informed-consent/>

ERIC. *Re-traumatisation* [online]. 2022 [cit. 14.2.2024]. Dostupný na WWW: <https://childethics.com/glossary/re-traumatisation/>

FOLTÁN, Tomáš. Štěpán Voráček: *Českým streamingovým platformám dominuje rap, nejvíc u mladých lidí* [online]. 3.6.2024 [cit. 24.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.frontman.cz/stepan-voracek-ceskym-streamingovym-platformam-dominuje-rap-nejvic-u-mladych-lidi>

GUHA, Alexandr. *První ročník O Black Awards: Cenu mají Yzomandias, Gleb i Robin Zoot* [online]. 12.2.2023 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/hudba/prvni-rocnik-rapovych-o-black-awards-cenu-maji-yzomandias-a-nik-tendo-i-robin-zoot.A230210_180057_hudba_nh

HAVLÍK, Antonín. *Crack, pervitin a rap. Netradiční a surové drogové příběhy světových i*

českých raperů [online].24.6.2018 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW:
<https://refresher.cz/55235-Lean-xanax-trava-Co-znamenaji-drogy-pro-rapovou-scenu-a-kteri-umelci-s-nimi-radeji-skoncili>

HERGET, Jan. *Digitální hudba vytlačuje klasická CD. Čím dál víc lidí ji stahuje legálně* [online].26.1.2014 [cit. 26.7.2024]. Dostupný na WWW:
<https://www.irozhlas.cz/node/5908335>

HN DIALOG. *Cítíte vinu, když stahujete filmy a hudbu? Je pirátství krádež?* [online]. 23.1.2012[cit. 26.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://nazory.hn.cz/c1-54500010-anketa-jak-se-divate-na-piratske-stahovani-hudby-a- videa>

HORÁK, Ondřej. *Věřit na peníze byla past. Rapeři Yzomandias a Nik Tendo dvakrát vyprodali Roxy* [online].18.4.2023 [cit. 2.7.2024]. Dostupný na WWW:
<https://magazin.aktualne.cz/kultura/hudba/yzomandias-nik-tendo-roxy-koncert/r~7f13653cddd611eda25a0cc47ab5f122/>

HOŘEJŠÍ, Nela. *Degradují rap a není to vtipné, hodnotí Slavíky režisér Strach* [online]. 18.3.2023[cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/hudba/reziser-klipu-jan-strach-rozhovor-na-ocko-black.A230316_112558_hudba_nh

HOUDA, Přemysl. *Rapper Řezník? Bát se ho netřeba, je to sebestylizace, kterou vyžaduje žánr.* [online].12.12.2013 [cit. 3.3.2024]. Dostupný na WWW:
https://www.lidovky.cz/ceska-pozice/rapper-reznik-bat-se-ho-netreba-je-to-sebestylizace-kterou-vyzaduje-zanr.A131205_230200_pozice_137974

HOUŠKA, Jan. *Konec slavného Hip Hop Kempu? Produkce je v insolvenci, neustála covid* [online].14.12.2021 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW:
<https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/450567-konec-slavneho-hip-hop-kempu-produkce-je-v-insolvenci-neustala-covid>

HRDIA. *Melanž od Yzomandiase je nejúspěšnější český rapový videoklip všech dob* [online].23.1.2021 [cit. 12.7.2024]. Dostupný na WWW:

<https://www.hiphopstage.cz/melanz-od-yzomandias-je-nejuspesnejsi-cesky-rapovy-videoklip-vsech-dob/>

HROCH, Miloš. *Studio Session s Milion+ . „Bylo zadostiučinění sledovat, jak to roste,“ říká Yzomandias* [online]. 14.3.2018 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://wave.rozhlas.cz/studio-session-s-milion-bylo-zadostiucineni-sledovat-jak-roste-rika-yzomandias-6938047>

HROCH, Miloš. *Učí nás Netflix být lepšími Evropany? Mezinárodního projektu se účastní čeští vědci* [online]. 23.3.2021 [cit. 18.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://fsv.cuni.cz/aktuality/uci-nas-netflix-byt-lepsimi-evropany-mezinarodniho-projektu-se-ucastni-cesti-vedci>

CHODEC, Pavel. *Logic je český baller. Neuděláš nic* [online]. 15.5.2018 [cit. 30.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://denikalarm.cz/2018/05/logic-je-cesky-baller-neudelas-nic/>

IFPI ČR. *TISKOVÁ ZPRÁVA: VÝSLEDKY TRHU 2022* [online]. 12/2022 [cit. 14.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://ifpicr.cz/files/page/95/44/9544b982e3d7d07640c0871f142b6873/TZ-CNS-IFPI-Vysledky-trhu-2022-Ceska-republika-105.pdf>

IS MUNI. *Konstrukce dotazníku* [online].2020 [cit. 29.7.2024]. Dostupný na WWW: https://is.muni.cz/el/med/jaro2020/BVMV041p/Methodologie_2020-Doplneni_Dotaznik2.pdf

KNIŠ, Viktor. *Rapper Karlo byl odsouzen, za převážení marihuany a kokainu přes hranice dostal 7 let* [online].15.9.2022 [cit. 27.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://refresher.cz/121504-Rapper-Karlo-byl-odsouzen-za-prevazeni-marihuany-a-kokainu-pres-hranice-dostal-7-let>

KNOTKOVÁ, Simona. *Covid-19 podle výzkumu zvýšil poslech hudby* [online].11.4.2021 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://musicserver.cz/clanek/65499/covid-19-podle-vyzkumu-zvysil-poslech-hudby/>

KOPECKÝ, Pavel. *Děťští alkoholici: Problém je v rodině, varují odborníci* [online]. 27.2.2020 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.denik.cz/cesi-a-zavislosti-alkohol/alkohol-deti-mladistvi-rodina-20200226.html>

KOU. *Tajemná sebevražda šolačky (14). Může za to EMO?!* [online]. 23.3.2009 [cit. 13.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti-domaci/112053/tajemna-sebevrazda-skolacky-14-muze-za-to-emo.html>

KVIFF. *Česká RAPublika* [online]. Neznámé [cit. 27.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.kviff.com/cs/program/film/17/5115-ceska-rapublika>

KWORB. *Spotify Daily Chart Totals – Czech Republic* [online]. Neznámé [cit. 9.7.2024]. Dostupný na WWW: https://kworb.net/spotify/country/cz_daily_totals.html

LACKO, David. *Sledování násilných videoher místo jejich hraní: Zvyšuje agresivní komentář streamerů agresivitu dospívajících?* [online]. 1/2024 [cit. 23.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://irtis.muni.cz/cs/pro-media/sledovani-nasilnych-videoher-misto-jejich-hrani-zvysuje-agresivni-komentar-streameru-agresivitu-dospivajicich>

LAZAROVÁ, Daniela. *OECD: Czech Republic has worst record in Europe with underage drinking* [online]. 7.7.2015 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://english.radio.cz/oecd-czech-republic-has-worst-record-europe-underage-drinking-8254878>

MAGAZEEN. *Viktor Sheen přítelkyně* [online]. 5.3.2023 [cit. 9.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.magazeen.cz/viktor-sheen-pritelkyne/>

MAŇÁKOVÁ, Mangalena. *Ulož.to, jak ho známe, končí. Čelilo žalobám, nabízelo i divadelní hry* [online]. 28.11.2023 [cit. 14.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-finance-uloz-to-jak-ho-zname-konci-celilo-zalobam-nabizelo-i-divadelni-hry-240547>

MARTÍNKOVÁ Aneta, KAŠPÁREK Michal. *Rap si pouštíme sami, v rádiích na něj nepřišel čas. Dramaturgové se bojí sprostých slov a stížností* [online]. 6.12.2023 [cit. 25.4.2024]. Dostupný na WWW: https://www.irozhlas.cz/kultura/data-hudba-radia-rap-pisne-hity-hitparady-stream_2312060600_ksp

MARUŠÁKOVÁ, Ema. *Studie pití alkoholu u dětí: čím dřív, tím víc* [online]. 1.8.2022 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.em.muni.cz/veda-a-vyzkum/15334-studie-piti-alkoholu-u-deti-cim-driv-tim-vic-2>

MCALPINE, Fraser. *8 moral panics in music that no one talks about anymore* [online]. 19.4.2018 [cit. 28.5.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.bbc.co.uk/music/articles/56b05acf-9312-44d6-b346-03649ebc4e10>

MILION PLUS S.R.O.. *Veřejný rejstřík a sbírka listin* [online]. 3.10.2023 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=78603400&subjektId=1001843&spis=1143292>

MUNI - VIKBA12. *Výběr vzorku v kvantitativním výzkumu* [online]. 11/2013 [cit. 11.7.2024]. Dostupný na WWW: https://is.muni.cz/el/1421/podzim2013/VIKBA12/um/Vyber_vzorku.pdf

OLIVA, Denis. *MILION PLUS* [online]. 2022 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://lide.uhk.cz/fim/student/olivade1/index2.html>

PALMER, A.. *Violent song lyrics may lead to violent behavior* [online]. 7/2003 [cit. 2.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.apa.org/monitor/julaug03/violent>

PEXOVÁ, Adéla. *Mladí poslouchají hlavně český rap. Starší interpreti je příliš nelákají* [online]. 30.11.2022 [cit. 4.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://generace20.vosp.cz/mladi-poslouchaji-hlavne-cesky-rap-starsi-interpreti-je-prilis-nelakaji/>

PHILLIPOV, Michelle. *“Just Emotional People”? Emo Culture and the Anxieties of*

Disclosure [online]. 5/ 2009[cit. 18.7.2024]. Dostupný na WWW:
<https://www.journal.media-culture.org.au/index.php/mcjournal/article/view/181>

PRIMA. *Radio SPIN* [online].Neznámé [cit. 24.6.2024]. Dostupný na WWW:
<https://www.skupinaprima.cz/radio-spin/>

RADIO WAVE. *O stanici* [online].27.6.2017 [cit. 24.6.2024]. Dostupný na WWW:
<https://wave.rozhlas.cz/o-stanici-5180091>

RAP RINGTONES. *Positive influence of rap music on youth* [online].21.8.2023 [cit. 26.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://medium.com/@rapringtones/positive-influence-of-rap-music-on-youth-f3b044afe3f5>

REŠETA, Imrich. *O šikaně, sebepoškozování i sebevraždě. Web seriály odpovídají na mnoho otázek, na které se mladí bojí zeptat* [online].6.6.2023 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: https://www.lifecz/tv-a-filmy/o-sikane-sebeposkozovani-i-sebevrazde-web-serialy-odpovidaji-na-mnoho-otazek-na-ktere-se-mladi-boji-zeptat_551539.html

RYŠAVÁ Michaela. *V rytmu hudebního průmyslu* [online].4/2022 [cit. 12.5.2024]. Dostupný na WWW: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/menova-politika/.galleries/gev/gev_2022/gev_2022_04.pdf

SATTLER, Robert. *Popstar Calin. Kdo je nejžádanější hudebník Česka, kterého hltají vaše děti?* [online].31.1.2024 [cit. 9.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://forbes.cz/popstar-calin-kdo-je-nejzadanejsi-hudebnik-ceska-ktereho-hltaji-vase-deti/>

SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ, Gabriela. *Informované souhlasy* [online].7.9.2021[cit. 2023-11-11]. Dostupné z: <https://veda.fhs.cuni.cz/FHSVEDA-110.html>

SCHÖN, Otakar. *Studie: Stahování z internetu poškozuje prodeje CD* [online]. 10.11.2004 [cit. 26.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.zive.cz/bleskovky/studie-stahovani-z-internetu-poskozujeprodeje-cd/sc-4-a-120765/default.aspx>

SKALICKÁ, Andrea. *Každé čtvrté dítě poprvé ochutnalo alkohol s rodiči, hrozí u nich vyšší riziko závislosti* [online]. 9.5.2022 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/zdravi/deti-rodice-alkohol-zavislost-riziko-alkoholismus-nechmel-deti-sucej-unor_2205091130_elev

SPOTIFY. *Calin* [online]. Neznámé [cit. 9.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://open.spotify.com/artist/5IEkQtWa3UKII1hj7sktcd>

SPOTIFY.COM. *Jak chápat doporučení ve Spotify* [online]. Neznámé [cit. 24.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.spotify.com/cz/safetyandprivacy/understanding-recommendations/plain>

SPOTIFY. *Renne Dang* [online]. Neznámé [cit. 12.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://open.spotify.com/artist/1I74GELlem5XmPTKYIdb3i>

SPOTIFY. *Viktor Sheen* [online]. Neznámé [cit. 9.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://open.spotify.com/artist/4cG43cUBRJWWDsRh4SW48i>

SPOTIFY. *Yzomandias* [online]. Neznámé [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://open.spotify.com/artist/721o1Z0J6jQupyzLt9RnEk>

STANĚK, Luděk. *NESMÍŘITELNĚ VÁŽNÍ* [online]. 9.8.2006 [cit. 23.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.advojka.cz/archiv/2006/32/nesmiritelne-vazni>

STAŇKOVÁ, Michaela. *Otázky na rap* [online]. 15.1.2021 [cit. 2.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.studentsummit.cz/otazky-na-rap/>

STEWART, Chelsea. *Machine Gun Kelly Has Seemingly Started Changing His Name Online* [online]. 1.3.2024 [cit. 8.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.buzzfeed.com/chelseastewart/machine-gun-kelly-name-change-explained>

SURVIO.COM. *Typické chyby v otázkách dotazníku – jak se jich vyvarovat* [online]. 16.10.2020 [cit. 11.5.2024]. Dostupný na WWW:

https://www.survio.com/cs/blog/jak-vytvorit-dotaznik/typicke-chyby-v-otazkach-dotazniku#1_Citlive_otazky_na_prijem

SURVIO.COM. *Typy otázek v dotazníku* [online].12.11.2020 [cit. 24.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://blog-cz.survio.com/typy-otazek/typy-otazek-v-dotazniku/#Uzavrene>

ŠEJVL Jaroslav, ŠEDIVÝ Filip. *Fakta o sebepoškozování – verze pro národní prostředí* [online].2024 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.aplp.cz/wp-content/uploads/2024/01/08sejvl.pdf>

ŠIMKOVÁ, Alžběta. *Informatika je na prvním stupni nově povinná. Nemá ji ale kdo učit* [online]. 1.10.2023[cit. 21.6.2024]. Dostupný na WWW: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/skola-informatika-prvni-stupen-nedostatek-ucitelu.A230922_103037_domaci_kurl

ŠIMEČKOVÁ, Aneta. *Sledování youtuberů může způsobovat agresivitu u dětí. Jsou pak více vulgární.* [online]. 30.7.2019 [cit. 23.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://cnn.iprima.cz/zpravodajstvi/sledovani-youtuberu-muze-zpusobovat-agresivitu-u-deti-jsou-pak-vice-vulgarni>

TATHAM Harriet & STONEHOUSE Greta. *Rap music banned from Sydney's Royal Easter Show amid safety concerns* [online]. 4.4.2023 [cit. 13.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.abc.net.au/news/2023-04-04/nsw-royal-easter-show-rap-music-ban-after-youth-killed-last-year/102185266>

TYNIKDY.CZ. *Idea* [online].Neznámé [cit. 27.6.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.tynikdy.cz/interpret/idea>

VANDA, Vojtěch. *Renne Dang migruje do popova. V posledním albu prožívá krizi středního věku před třicítkou* [online].20.8.2023 [cit. 12.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://refresher.cz/142748-Renne-Dang-migruje-do-popova-V-poslednim-albu-proziva-krizi-stredniho-veku-pred-tricitkou>

VANDA, Vojtěch. *Viktor Sheen byl v roce 2021 nejposlouchanějším zpěvákem na Spotify v České republice* [online].1.12.2021 [cit. 9.7.2024]. Dostupný na WWW:

<https://refresher.cz/107080-Viktor-Sheen-byl-v-roce-2021-nejposlouchanejsim-zpevakem-na-Spotify-v-Ceske-republice>

VANDA, Vojtěch. *Viktor Sheen přepsal s novou deskou rekordy. Planeta opic je celosvětovým hitem na Spotify* [online].17.10.2023 [cit. 8.7.2024]. Dostupný na WWW:

<https://refresher.cz/146586-Viktor-Sheen-prepsal-s-novou-deskou-rekordy-Planeta-opic-je-celosvetovym-hitem-na-Spotify>

VEDRAL, Honza. *Calin a Viktor Sheen pokořili všechny rekordy. Způsobili rozruch i v New Yorku* [online].14.2.2023 [cit. 8.7.2024]. Dostupný na WWW:

https://news.headliner.cz/novinky/cesky-fenomen-calin-a-viktor-sheen-zpusobil-rozruch-i-v-new-yorku?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-

VESELÝ, Karel. *Jak je na tom český hip hop*. Respekt [online]. 12. 3. 2024 [cit. 2021-7-6].

Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2006/34/jak-je-na-tom-cesky-hip-hop>

VESELÝ, Karel. *Rap je posedlý Xanaxem. Co to prozrazuje o světě?* [online].9.1.2018 [cit.

4.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://denikalarm.cz/2018/01/rap-je-posedly-xanaxem-co-to-prozrazuje-o-nasem-svete/>

VESELÝ, Karel. *Zapomeňte na Chinaski. Viktor Sheen a Calin ukazují, že rap je nový pop* [online].13.2.2023 [cit. 10.7.2024]. Dostupný na WWW:

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-deska-ktera-zmeni-cesky-rap-viktor-sheen-a-calin-z-nej-udelali-mainstream-225561>

VILLANOVA UNIVERSITY. *New Research Shows More People Blame Video Games on School Shootings by White Perpetrators* [online].5/2019 [cit. 23.7.2024]. Dostupný na WWW:

<https://www1.villanova.edu/villanova/media/features/schoolshootingsvideogames.html>

VLČEK, Josef. RECENZE: *Děti imigrantů Calin a Viktor Sheen mění češtinu a boří trendy*

[online].11.3.2023 [cit. 13.7.2024]. Dostupný na WWW:
<https://news.headliner.cz/novinky/silne-momenty-calina-a-viktora-sheena-ukazuji-i-to-jak-se-vyviiji-cestina>

7.3 Soupis použitých obrázků

(Obr. 1) Poměr fyzických a digitálních příjmů v hudebním průmyslu v letech 2018-2022.

IFPI ČR. *VÝSLEDKY TRHU 2022* [online]. 12/2022 [cit. 14.7.2024]. Dostupný na WWW:
<https://ifpicr.cz/files/page/95/44/9544b982e3d7d07640c0871f142b6873/TZ-CNS-IFPI-Vysledky-trhu-2022-Ceska-republika-105.pdf>

(Obr. 2) – Struktura příjmů hudebního trhu v roce 2022

IFPI ČR. *VÝSLEDKY TRHU 2022* [online]. 12/2022 [cit. 14.7.2024]. Dostupný na WWW:
<https://ifpicr.cz/files/page/95/44/9544b982e3d7d07640c0871f142b6873/TZ-CNS-IFPI-Vysledky-trhu-2022-Ceska-republika-105.pdf>

(Obr. 3) Princip spirály mlčení

SKETCH BUBBLE. *Spiral of Silence* [online].Neznámé [cit. 14.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.sketchbubble.com/en/presentation-spiral-of-silence.html>

(Obr. 4) Calin & Viktor Sheen – promo fotografie na společné album RoadTrip a představení ve vyprodané O2 areně

ZBOŘIL, Radim. *Seznam Zprávy* [online]. 13.2.2023 [cit. 14.6.2024]. Dostupný na WWW:
<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-deska-ktera-zmeni-cesky-rap-viktor-sheen-a-calin-z-nej-udelali-mainstream-225561>

(Obr. 5) Yzomandias – fotografie z rozhovoru pro antiyoutuber.cz k albu Yzomandias II

BAHNÍKOVÁ, Barbora. *AntiYoutuber* [online].18.9.2023 [cit. 29.7.2024]. Dostupný na WWW: https://www.antiyoutuber.cz/clanky/yzomandias-rap-hudba-nik-tendo-karlo-rapper-album.A230918_102151_antiyout-clanky_ablha

(Obr. 6) Renne Dang – Renne Dang – fotografie z rozhovoru pro Footshop

FOOTSHOP. ftshpblog [online].5.7.2020 [cit. 30.7.2024]. Dostupný na WWW: <https://www.footshop.cz/blog/renne-dang/>

(Obr.7) Typy výběru vzorku

MUNI - VIKBA12. Výběr vzorku v kvantitativním výzkumu [online].11/2013 [cit. 11.7.2024]. Dostupný na WWW: https://is.muni.cz/el/1421/podzim2013/VIKBA12/um/Vyber_vzorku.pdf

8 Přílohy

Příloha č. 1 – Oslovovací dopis

Spolupráce na výzkumu - Diplomová práce, Univerzita Karlova

Dobrý večer,
obracím se na Vás s prosbou o spolupráci na mém výzkumu, který zpracovávám na Univerzitě Karlově v rámci mé magisterské diplomové práce. Ve své práci se věnuji zejména dětem ve věku **10-15 let** a zabývám se vlivem hudby (konkrétně českého rapu) na formování jejich názorů a hodnot. Zároveň se snažím zjistit, skrze který zdroj se děti primárně setkávají s citlivými tématy jako například užívání drog, alkoholismus nebo sebepoškození, a zda právě hudba může být jedním z těchto zdrojů.

Svůj výzkum plánuji vést skrze standardizovaný dotazník, který mi mohou děti zcela anonymně vyplnit. Tímto bych Vás chtěla požádat, zda by bylo možné dotazník předat i na studenty Vašeho víceletého gymnázia v Mladé Boleslavi s tím, že jeho vyplnění by bylo zcela na dobrovolnosti a ochotě jednotlivých studentů. Dotazník jako takový bude na začátku ledna 2024 umístěn na webové platformě a jeho vyplnění je možné online, konkrétní odkaz bych zaslala až po případném prodiskutování detailů.

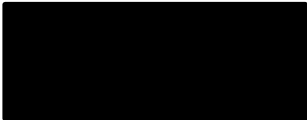
Vzhledem k povaze a věku respondentů je třeba **informovaný souhlas rodičů** (přestože dotazník sám o sobě je anonymní), pokud byste tedy s účastí ve výzkumu **souhlasili**, ráda bych se zastavila osobně a studentům ve Vámi vybraných třídách, kteří splňují věkový limit, vysvětlila povahu dotazníků a požádala je o předání informovaného souhlasu rodičům k podepsání. Moje osobní návštěva ve třídě by neměla zabrat více než 5 minut času, nemusíte se tedy bát, že bych zásadně narušovala standardní vyučovací hodinu. Stejně tak bych si následně souhlasy vybrala zpět (případně po domluvě skrze třídní učitele, kterým by děti mohly souhlasy odevzdávat).

V příloze zasílám teze mé diplomové práce pro detailnější informace k výzkumu.

Ráda odpovím na jakékoliv případné dotazy.

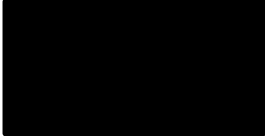
Předem děkuji za Vaši odpověď a přeji pěkný den

S pozdravem

ENGINEERING

Bc. Kateřina Gobyová
Key Account Manager

Příloha č. 2 – Informovaný souhlas, vzor

Informovaný souhlas s účastí ve výzkumu a se zpracováním osobních údajů

Informace o výzkumníkovi:

Jméno: Bc. Kateřina Gobyová

Email: [REDACTED]

Tel: [REDACTED]

Informace o výzkumu:

Vážený rodiče,

obracím se na Vás s prosbou o spolupráci na mém výzkumu, který zpracovávám na Univerzitě Karlově v rámci mé magisterské diplomové práce s názvem "Setkávají se děti ve věku 10-15 let poprvé s citlivými tématy v textech písniček předních českých rapperů?". Ve své práci se věnuji zejména dětem ve věku **10-15 let** a zabývám se vlivem **českého rapu**, konkrétně se snažím zjistit, skrze který zdroj se děti primárně setkávají s **citlivými tématy** jako například **užívání drog, alkoholismus** nebo **sebepoškozování**, a zda právě český rap může být jedním z těchto zdrojů. Svůj výzkum plánuji vést skrze **standardizovaný online dotazník** v **lednu 2024** na platformě **survio.com**, který mi mohou děti **zcela anonymně** vyplnit. Celý výzkum je založený na **dobrovolnosti** a ochotě jednotlivých respondentů, děti tedy mohou z výzkumu **kdykoliv odstoupit** a dotazník nevyplňovat bez udání důvodu. Tento informovaný souhlas je nutností pro výzkumy zahrnující nezletilé děti, zvláště v případě, kdy povaha otázek obsahuje citlivá témata.

Veškeré odpovědi zaznamenané v dotazníku budou **zcela anonymní**, zpřístupněny pouze skrze moje přihlašovací údaje na platformě **survio.com** a následně využity pouze pro účely této diplomové práce. Tyto **informované souhlasy** založím v mém archivu a **nebudou součástí diplomové práce**, nemusíte se tedy bát, že by jméno Vás nebo Vašeho dítěte bylo kdekoliv zveřejněno. Výzkum probíhá se **souhlasem ředitele / ředitelky školy**.

V případě jakýchkoliv dotazů mě prosím **neváhejte kontaktovat** skrze telefon či email uvedený v záhlaví, ráda Vám poskytnu celé znění dotazníku a další detaily k výzkumu.

Předem Vám velice děkuji, Bc. Kateřina Gobyová

Informace o účastníkovi výzkumu:

Jméno a příjmení dítěte:

Datum narození:

Dlouhodobý pobyt v České republice: ANO / NE (*nehodící se škrtněte*)

Jméno a příjmení zákonného zástupce:

Prohlášení

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že:

- a) jsem se seznámil/-a s informacemi o cílech a průběhu výše popsaného výzkumu (dále též jen „výzkum“);
- b) dobrovolně souhlasím s účastí své **dcery/ syna** (*nehodící se škrtněte*) v tomto výzkumu;
- c) rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat;
- d) jsem srozuměn s tím, že jakékoliv užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu nezakládá můj nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu, tzn. že veškerá oprávnění k užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu poskytují bezúplatně.

Zároveň prohlašuji, že

- a) souhlasím se zveřejněním anonymizovaných dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich využitím pro účely uvedené diplomové práce;
- b) souhlasím se zpracováním a uchováním osobních a citlivých údajů v rozsahu v tomto informovaném souhlasu uvedených ze strany Bc. Kateřiny Gobyové, narozené [REDACTED] a to pro účely zpracování dat vzešlých z výzkumu, pro účely případného kontaktování z důvodu zpracování dat vzešlých z výzkumu a pro účely evidence a archivace; a s tím, že tyto osobní údaje nebudou poskytnuty žádné třetí straně, kromě stran uvedených v tomto informovaném souhlase;
- c) jsem seznámen/-a se svými právy týkajícími se přístupu k informacím a jejich ochraně podle § 12 a § 21 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tedy že mohu požádat Bc. Kateřinu Gobyovou o informaci o zpracování mých osobních a citlivých údajů a jsem oprávněn/-a ji dostat a že mohu požádat o opravu nepřesných osobních údajů, doplnění osobních údajů, jejich blokaci a likvidaci.

Výše uvedená svolení a souhlasy poskytují dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání a zavazují se je neodvolat bez závažného důvodu spočívajícího v podstatné změně okolností. Vše výše uvedené se řídí zákony České republiky, s výjimkou tzv. kolizních norem, a bude v souladu s nimi vykládáno, přičemž případné spory budou řešeny příslušnými soudy v České republice.

Dne:

Podpis:

9 Teze bakalářské práce

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce											
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:											
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Bc. Gobyová Kateřina	Razítko podatelny: <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td colspan="2">Univerzita Karlova</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Fakulta sociálních věd</td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td>15 -09- 2023 -1-</td> </tr> <tr> <td>Čj:</td> <td>388 Příloh:</td> </tr> <tr> <td>Přidělena:</td> <td></td> </tr> </table>	Univerzita Karlova		Fakulta sociálních věd		Došlo dne:	15 -09- 2023 -1-	Čj:	388 Příloh:	Přidělena:	
Univerzita Karlova											
Fakulta sociálních věd											
Došlo dne:		15 -09- 2023 -1-									
Čj:	388 Příloh:										
Přidělena:											
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2022/2023											
Fakultní e-mail diplomantky/diplomanta: 25220150@fsv.cuni.cz											
Studijní program/forma studia: Mediální studia, forma distanční											
Název práce v češtině: Setkávají se děti ve věku 10-15 let poprvé s „těžkými tématy“ v textech písniček předních českých rapperů?											
Název práce v angličtině: Do children aged 10-15 encounter "difficult themes" for the first time in the lyrics of songs by leading Czech rappers?											
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2022/2023) (diplomovou práci je možné obhajovat nejdříve šest měsíců od schválení tezí) LS 2023/2024											
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Díky procesu platformizace dochází ke konzumaci populární hudby především prostřednictvím platform, jako jsou YouTube nebo Spotify, a stejně tak se mění i popularita jednotlivých žánrů mezi dospívajícím publikem (Přidal, 2012). Zatímco dříve se mezi český mainstream, který plnil rádia a vyprodával haly, řadil pop v podání kapel jako Chinaski, Kryštof nebo Mandrage, dnes se teenageři upínají spíše k alternativním a dříve poněkud okrajovým stylům, kterým je právě rap. Podle statistik Spotify se v roce 2022 stali nejstreamovanějšími umělci v České republice Calin, Viktor Sheen a Yzomandias, ve stávajícím žebříčku pro rok 2023 je z celkových 20 nejposlouchanějších hitů v České republice 14 rapových.											
Trend rostoucí popularity českého rapu pozorují již delší dobu při osobní komunikaci s dětmi ve věku 10-15 let. Tento trend se mi potvrdil i v rešerši pro mou seminární práci, kde jsem prováděla dotazníkové šetření na víceletých gymnáziích a přes 80 % dotázaných dětí se hlásilo k aktivnímu poslechu českého rapu. Detailně jej popisuje také série RapStory (iVysílání, 2021). Z toho důvodu jsem se rozhodla pro kvantitativní výzkum, který by ověřil, zda jsou texty předních českých rapperů pro děti primárním zdrojem témat jako drogy, sex, alkohol či sebepoškození, nebo zda se jedná pouze o jakýsi předsudek a děti se s nimi setkávají jinde.											
Většina autorů, a to ať přihlédneme ke kterémukoliv médiu, mapuje historii českého rapu jako takového (např. Ladislav Poeta Zeman, který jako první vydal v roce 2022 ucelenou historii rapu s názvem Českéj rap nebo série z dílny iVysílání v roce 2021 – RapStory), případně se věnuje obecně subkulturám (např. Marta Kolářová ve svém sborníku Revolta stylem z roku 2012). Stejně tak diplomové práce, které jsem našla a vypsala níže, jsou historickým shrnutím, rozbořením textů po lingvistické stránce či srovnáním s rapovou kulturou v jiných zemích. Odborných výzkumů a studií k fenoménu strmě rostoucí popularity rapu mezi dospívajícími dětmi a možných důsledků, je ale velmi málo a nalezneme je převážně v USA nebo UK (Neguț & Paul Sărbescu, 2013; Miranda & Claes, 2004; Hogan & Bar-on, 1996).											
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Tento kvantitativní výzkum má za úkol zjistit, zda jsou texty písniček u předních českých rapperů Renne Dang, Viktor Sheen, Yzomandias a Calin zdrojem, u kterého se dospívající posluchači ve věku											

INTERNAL

10-15 let setkávají s tématy jako sex, drogy, alkohol nebo sebepoškození. Zároveň je mým cílem ověřit, zda je hudba obecně u dětí prvotním setkáním s výše zmíněnými tématy, nebo s nimi přichází do kontaktu i jinde.

Hlavní výzkumná otázka tedy zní „Jsou texty písniček předních českých rapperů primárním zdrojem těžkých / tabuizovaných témat pro posluchače ve věku 10-15 let?“. Vedlejší výzkumná otázka je „Jsou názory kritizující negativní vliv rapových textů na děti předsudky nastolené médii?“.

V rámci své hypotézy předpokládám, že se děti s těžkými tématy v rapových textech setkávají, ale nejedná se o primární zdroj, který je s významy slov sex, drogy, alkohol a sebepoškození nově seznamuje, nebo že díky poslechu rapu děti považují užívání drog, alkoholu nebo sebepoškození za „v pořádku“. Dále předpokládám, že převažující negativní postoje, které zaujímají rodiče a společnost k poslouchání rapu u dětí (Lewis, 2003; Rutherford, 2001) jsou spíše než na základě prokazatelných negativních vlivů, formovány předsudky založenými na postojích společnosti vůči rapové subkultuře obecně, nebo vychází z obrazu, jakým je v médiích rap a rapová subkultura vykreslována. Tyto hypotézy vychází z konceptu morální paniky (Cohen, 2002; Barker, 2006) a *priming theory* (Jensen, Craig, Pooley, Wiley-Blackwell, 2016; Bushman, 1998).

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

- Úvod (charakteristika tématu, úvod do problematiky)
- **Proměny hudebního průmyslu vlivem platformizace** (popsaný proces platformizace, vývoj rapu od undergroundu po hitparády a vrchol české pop music, zaměření na prvky, které ovlivnily vývoj hudebního průmyslu)
 - Platformizace hudebního průmyslu
 - Vývoj rapu od undergroundu po vrchol české pop music
 - Subkultura rapu a koncept morální paniky
 - Představení rapperů a jejich tvorby
- **Kvantitativní výzkum** (stručná charakteristika, porovnání s kvalitativním výzkumem, důvody výběru)
- **Výzkumná otázka a hypotézy** (představení výzkumných otázek a hypotéz)
 - Formování hypotéz (*priming theory* a koncept morální paniky)
 - Výzkumná otázka
- **Metoda sběru dat a vzorek** (představení nutných úkonů před zahájením dotazníku)
 - Kódovací jednotka, proměnné a hodnoty
 - Výběr vzorku
 - Dotazníkové šetření a metoda CAWI (vysvětlení toho, proč zrovna CAWI a další možné druhy dotazníkových šetření)
- **Vyhodnocení otázek** (statistické výsledky a závěry vyplývající z dotazníků)
- **Shrnutí a závěr** (shrnutí výsledků a závěrů, potvrzení či vyvrácení hypotéz)
- **Seznam zdrojů**

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Jako podkladový materiál budou použity zejména data z dotazníků, které byly předloženy dětem ve věku 10-15 let skrze webové rozhraní portálu survio.com.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Celá práce bude založena na kvantitativním výzkumu. Jako metodu sběru dat použiji dotazníkové šetření, kdy dotazování proběhne skrze webové rozhraní stránky survio.com metodou CAWI (*Computer Assisted Web Interviewing*), jednotlivé dotazníky se zpřístupní vybraným a ověřeným respondentům skrze webové odkazy a odpovědi se zaznamenají v elektronické podobě, kterou následně zpracuji.

Data dále statisticky vyhodnotím, a to zejména měřením četností odpovědí respondentů u jednotlivých otázek, které budou následně promítnuty do grafu a slovně popsány tak, aby bylo zřejmé, jaké závěry přináší.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2–5 řádků):

Metody výzkumu médií (Tomáš Trampota, Martina Vojtěchovská, Portál 2010)

Knihy má za cíl seznámit čtenáře s metodami, které se používají při výzkumu médií a pokrývá výzkumy užívané jak v komerční sféře, tak i té akademické. Nejedná se o pouze o obecnou teorii, ale i o praktický metodický manuál s příklady, které je možné během celého výzkumu využít.

Základy kvantitativního šetření - Praktická příručka pro studenty (Keith Punch, Portál 2008)

Příručka vedoucí čtenáře celým kvantitativním výzkumem se zaměřením na dotazníkové šetření. Zaměřuje se zejména na správnou tvorbu vzorku, proměnných a vyhodnocování dat tak, aby výchozí data byla relevantní a správně interpretována.

Subkultury mládeže: sociologické, psychologické a pedagogické aspekty (Josef Smolík, Mendelova univerzita v Brně 2017)

Knihy je detailní analýzou vybraných subkultur mezi mládeží, kde se autor mimo jiné věnuje i vlivům hudby, typologii jednotlivých subkultur a jejich možným vztahem k sociálněpatologickým jevům.

Revolta stylem: Hudební subkultury mládeže v České republice (Marta Kolářová, SLON 2012)

Knihy se zabývá vybranými hudebními subkulturami mládeže v České republice a představuje moderní i tradiční přístupy k jejich studiím v postsocialistickém kontextu. Je tvořena především hloubkovými rozhovory se zástupci jednotlivých subkultur a jejich analýzou.

Českej rap (Ladislav Poeta Zeman, Mej Dej Praha 2022)

Kompletní zmapování celé historie od počátku rapu v Československu až po současné moderní trendy. Knihy je vedena především formou rozhovorů s interprety a autor sám je skálním fanouškem, který se pracuje v médiích a tomuto tématu se věnuje přes 25 let.

Rap Therapy: A Practical Guide for Communicating With Youth and Young Adults Through Rap Music (Don Elligan, Kensington 2004)

Průvodce vývojem dětí a dospívající mládeže, kteří jsou ovlivněni poslechem hiphopové a rapové hudby. Knihy popisuje způsoby, jakými je možné s dětmi skrze hudbu komunikovat, jaký na ně má psychologický vliv a jak napomáhá dětem k seberozvoji.

Agenda-Setting, Priming, and Framing. In The International Encyclopedia of Communication Theory and Philosophy (Klaus Bruhn Jensen, Robert T. Craig, Jefferson D. Pooley, Wiley-Blackwell 2016)

Encyklopedie, která zahrnuje velké množství témat a teorií z komunikačních studií a filozofie, první část je věnována navazujícím konceptům *priming*, *agenda-setting* a *framing*.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

- **Počátky hiphopové subkultury v České republice se zaměřením na rapovou scénu** (Bc. Michaela Musilová, UK Fakulta humanitních studií, 2022)
- **Komparace obsahu rapových textů v USA a České republice** (Antonín Beránek, UK Fakulta sociálních věd, 2023)
- **Rapová scéna jako veřejná sféra: Jak se projevuje politická kritika v českém rapu a jaké jsou její důsledky ve vztahu k veřejnosti** (Bc. Petr Blejštil, UK Fakulta sociálních věd, 2020)
- **Vybrané motivy a specifika českých a slovenských rapových textů** (Michal Horváth, UPOL Filozofická fakulta, 2017)
- **Česká hiphopová scéna** (Kateřina Benešová, ZČU Filozofická fakulta, 2020)
- **Rap jako literární text** (Tereza Blažková, MUNI Filozofická fakulta, 2020)
- **Počátky a vývoj českého hip hopu v tuzemských hudebních časopisech** (Vojtěch Tkáč, UK Fakulta sociálních věd, 2021)
- **Česká hiphopová subkultura: konstrukce autenticity v českém rapu** (Anna Oravcová, UK Fakulta sociálních věd, 2019)

Datum / Podpis studenta/ky	13.9.2023	
----------------------------	-----------	---

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:	
Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:	
Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:	
Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.	
Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.	
Mgr. Miloš Hroch, Ph.D.	
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga	Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO VE VYHLÁŠCE ŘEDITELE INSTITUTU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU.

INTERNAL